İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ 50. yıl

ULUSLARARASI

AFET, ÇEVRE VE HUKUK KONGRESİ

"INTERNATIONAL DISASTER, ENVIRONMENT AND LAW CONGRESS"

KONGRE ÖZET KİTABI
"CONGRESS ABSTRACT BOOK"

HUKUK FAKÜLTESİ İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

2024

inonulawcongress.org

Uluslararası "Afet, Çevre ve Hukuk Kongresi" Özet Kitabı

ISBN: 978-625-6671-83-6

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Azim ÖNCÜ- Arş. Gör. Uğur AŞKIN

Kapak Tasarımı

Dr. Öğr. Üyesi Azim ÖNCÜ

Erişime Açıldığı Tarih

31.12.2024

Asos Yayınevi

1.Baskı

Adres: Kızılay Mahallesi, Fevzi Çakmak-2 Sk. No:37/1, 06420 Çankaya/Ankara

Telefon: 0532 643 75 23

Mail Adresi: asos@asosyayinlari.com

Web: www.asosyayinlari.com

İnstagram: https://www.instagram.com/asosyayinevi/

Facebook: https://www.facebook.com/asosyayinevi/

X(Twitter): https://twitter.com/Asosyayinevi

Kongre Onursal Başkanı

Prof. Dr. Nusret AKPOLAT - İnönü Üniversitesi Rektörü

Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Bünyamin Akdemir - Düzenleme Kurulu Başkanı - Hukuk Fakültesi Dekanı

Kongre Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Metin Ceylan

Doç. Dr. Ünal Küçük

Doç. Dr. M. Buğra Tahtalı

Doç. Dr. V. Korhan Yeğrim

Dr. Öğr. Üyesi Azim Öncü

Dr. Öğr. Üyesi Azer Ebru Mutlu

Dr. Öğr. Üyesi Berkant Akkuş

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat Büyükay

Dr. Öğr. Üyesi Kürşat Akça

Dr. Öğr. Üyesi Abdulbaki Giyik

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Aydın

Dr. Öğr. Üyesi Aynaz Uğur

Dr. Öğr. Üyesi Ali Turan

Arş. Gör. Dr. Bünyamin Kartal

Arş. Gör. Aybike Karahan Gökdere

Arş. Gör. Uğur Aşkın

Arş. Gör. İbrahim Numan Erdoğan

KONGRE BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abuzer Kendigelen - İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Başözen - Gedik Üniversitesi

Prof. Dr. Alexander J. Belohlavek - University Of West-Bohemia İn Pilsen / Czech Republic

Prof. Dr. Ali Akyıldız - Başkent Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Ayli - Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Aydın Gülan - İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Ayhan Döner - Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Prof. Dr. Burak Adıgüzel - Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. A. Dilşad Keskin - Ankara Hacıbayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Fatih Birtek - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Fatih Uşan – Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Fazıl Hüsnü Erdem - Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Gökhan Güneysu - Anadolu Üniversitesi

Prof. Dr. Günseli Öztekin Gelgel - İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Gürsel Kaplan - Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Hakan Karan - Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Hatice Selin Pürselim Arning - Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Hayrettin Çağlar - Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Hayri Keser - Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim Aşık - Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Kemal Şenocak - Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Mayis Aliyev - Bakü Devlet Üniversitesi / Azerbaycan

Prof. Dr. Mehmet Bahtiyar - Yeditepe Üniversitesi

Prof. Dr. Mesut Aygün - Anadolu Üniversitesi

Prof. Dr. Metin Günday - Atılım Üniversitesi

Prof. Dr. Mohamed Sameh Amr - Cairo University

Prof. Dr. Murat Doğan - Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Avcı - Anadolu Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Fadıl Yıldırım - Ankara Hacıbayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Müjgan Tunç Yücel - İstanbul Medipol Üniversitesi

Prof. Dr. Necla Öztürk - Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Nihat Taşdelen - Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Oğuz Sadık Aydos - Ankara Hacıbayram Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Răzvan Dincă - Romanya University Of Bucharest / Romania

Prof. Dr. Ryszard Piotrowicz - University Of Wales / Galler

Prof. Dr. Saim Ocak – Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Serdar Kale - İstanbul Medipol Üniversitesi

Prof. Dr. Suleimenova Saule Zhusupbekovna - Farabi University / Kazakistan

Prof. Dr. Şafak Narbay - Sakarya Üniversitesi

Prof. Dr. Tahir Muratoğlu - Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Vural Seven - Türk-Alman Üniversitesi

Prof. Dr. Zehra Odyakmaz - Ufuk Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet Kürşat Ersöz - Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. Aslıhan Kayık Aydınalp – İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Doç. Dr. Aslıhan Sevinç Kuyucu - İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Bahar Öcal Apaydın - Osmangazi Üniversitesi

Doç. Dr. Burçak Yıldız - Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Dilek Dulay Yangın – Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Fahri Erdem Kaşak - Ankara Hacıbayram Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Gökhan Şahan - Erciyes Üniversitesi

Doç. Dr. Hamdi Pınar - Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Hüseyin Akif Karaca - Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. İsmail Atamulu - Erciyes Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Kutluhan Bozkurt - Gedik Üniversitesi

Doç. Dr. Kübra Yetiş Şamlı - İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Matthew Scott – Lund University / Sweden

Doç. Dr. Murat Tümay - İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa Aytaç Özelçi - İstanbul Kültür Üniversitesi

Doç. Dr. Nebahat Kayaer – Yakındoğu Üniversitesi / Kıbrıs

Doç. Dr. Numan Tekelioğlu - Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Nurdan Orbay Ortaç - Kırıkkale Üniversitesi

Doç. Dr. Özlem İlbasmış Hızlısoy - Erciyes Üniversitesi

Doç. Dr. Reyhan Demircioğlu - Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Sezin Öztoprak - Selçuk Üniversitesi

Doç. Dr. Sübhan Aliyev - Bakü Devlet Üniversitesi / Azerbaycan

Doç. Dr. Umut Kedikli – Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Adem Yelmen – Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Çatlı - Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Salih Korkmaz - Süleyman Demirel Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Serdar Demirci - Çankırı Karatekin Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Taşdemir – Sakarya Üniversitesi

Asst. Prof. Aman. K.Gebru - University Of Houston Law Center / Usa

Dr. Diego Garcia Ricci - Universiad İberoamerica / Mexico

Prof. Ayşe Melda Sur - Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Süleyman Dost - Süleyman Demirel Üniversitesi

Doç. Dr. Talat Kaya – Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

DEPREM SONRASI SÜREÇTE İDARENİN ETKİLİ SİLAHI: REZERV ALAN KAVRAMI VE UYGULAMADAKİ ETKİSİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER 11

İDARENİN PLANLAMA FAALİYETİNDE AFET RİSKİNİN ÖNEMİ 13

WINTER IS COMING: BİR SOSYAL AFET OLARAK KİTLESEL GÖÇ HAREKETLERİ KARŞISINDA İDARENİN SORUMLULUĞU 15

İDARENİN FAALİYETLERİ NEDENİYLE ÇEVREYE VERDİĞİ ZARARIN "KAZA" ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 18

3194 SAYILI İMAR KANUNUNUN AFET HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 20

REZERV YAPI ALANI UYGULAMALARININ KAMU HİZMETİNİN UYARLAMA İLKESİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ 21

TÜRK HUKUKUNDA AFET VE ACİL DURUMLARDA MÜDAHALEDE AFET GRUPLARI 23

DANIŞTAY KARARLARI IŞIĞINDA İDARENİN DOĞAL AFETLERDEN KAYNAKLANAN ZARARLARDAN SORUMLULUĞU 25

DEPREMİN MÜCBİR SEBEP OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ SORUNU 28

DEPREM SONRASI YIKINTI ATIKLARININ BERTARAF EDİLMESİ VE GERİ DÖNÜŞÜMÜ İLE MERKEZİ İDARE VE MAHALLİ İDARELERİN SÜRECE DAİR ROLLERİ 31

DEPREMDEN KAYNAKLANAN ZARARLARDAN İDARİ MAKAMLARIN SORUMLULUĞUNUN ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: MALATYA KENT ÖRNEĞİ 33

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNİN KORUMA SİSTEMİ BAĞLAMINDA DOĞAL AFETLER VE TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER 36

MÜLKİYET HAKKI KAPSAMINDA MÜLKSÜZLEŞTİRME YETKİSİNE BAKIŞ 38

7269 SAYILI KANUN KAPSAMINDA GENEL HAYATA ETKİLİ AFET BÖLGESİ REJİMİNİN ANAYASA VE TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 40

AVRUPA BİRLİĞİNDE CEZA HUKUKU YOLUYLA ÇEVRENİN KORUNMASI 42

06 ŞUBAT 2023 TARİHLİ KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREM ÖZELİNDE BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI YOLUYLA NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK 44

ORGANİZE ÇEVRE SUÇLARININ FAİLİ OLARAK "EKOMAFYA" KAVRAMI 46

BİR ÇEVRE KİRLİLİĞİ SORUNU OLAN GÜRÜLTÜ VE MÜCADELE YÖNTEMİ OLARAK KABAHATLER 49

DEPREM SIRASINDA YIKILAN BİNALAR NEDENİYLE GERÇEKLEŞEN ÖLÜM VE YARALANMALAR BAKIMINDAN SUÇUN MANEVİ UNSURUNUN TESPİTİ 51
ORMAN YANGINLARINDA CEZA HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN SORUMLULUK 53
TELEKOMÜNİKASYON HİZMET SAĞLAYICILARI İLE BTK'NİN DEPREMDEN DOLAYI MEYDANA GELEN ÖLÜM VE YARALANMALARDAN DOĞAN CEZAİ SORUMLULUĞU 55
İMAR KİRLİLİĞİNE NEDEN OLMA SUÇUNA İLİŞKİN UYGULAMADAKİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ 58
DEPREMİN ÇEVRESEL ETKİSİNİN BİR SONUCU OLARAK ÇEVRENİN TAKSİRLE KİRLETİLMESİ SUÇU VE UYGULAMASI 61
ELEKTRİK İLETİM HATLARINDAKİ YIPRANMADAN KAYNAKLANAN AFET BOYUTUNDAKİ YANGINLARDA CEZA SORUMLULUĞU 63
1879 TARİHLİ USUL-İ MUHAKEMÂT-I CEZAİYE KANUNUNDA ORMANLARLA İLGİLİ DAVALARDA ORMAN İDARESİNE TANINAN GÖREV VE YETKİLER 65
1894 İSTANBUL DEPREMİNDE HASAR TESPİT ÇALIŞMALARI VE BU HASAR TESPİT ÇALIŞMALARINDAKİ SUİSTİMAL İDDİALARI 68
"STATE RESPONSIBILITY" AFTER THE JUDGMENT OF *VEREIN KLIMASENIORINNEN SCHWEIZ AND OTHERS V SWITZERLAND*: HOW TO DEAL WITH THE CATASTROPHIC EFFECTS OF THE CLIMATE DISASTER? 70
EVALUATION OF MARINE POLLUTION CAUSED BY ARMED CONFLICTS IN INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW 71
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER PERSPEKTİFİNDE AFET HUKUKU İLE İLGİLİ TEMEL GELİŞMELER 72
MİNAMATA SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER 74
ÇEVRESEL NEDENLERLE YERİNDEN EDİLMİŞ KİŞİLERİN ULUSLARARASI ÇEVRE HUKUKU VE ULUSLARARASI/BÖLGESEL MAHKEME KARARLARI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 76
BİR ÇEVRE FELAKETİ ÖNCESİ "METSAMOR NÜKLEER SANTRALİ": TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI HAKLARININ VE ULUSAL YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN ANAYASAL ÇEVRE DÜZENİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 78
ULUSLARARASI UZAY HUKUKU KAPSAMINDA UZAY TABANLI VERİLERİN AFET YÖNETİMİNDE ETKİN KULLANIMI: SENDAI AFET RİSK AZALTMA ÇERÇEVESİ (2015-2030) 80
SUALTI KÜLTÜREL MİRASININ ULUSLARARASI HUKUKTA KORUNMASI: YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA ZORLUKLARI 83

AFETLER ÇAĞINDA İKLİM ADALETİ: İKLİM KRİZİNİN SORUMLULUĞUNU KİM ALACAK? 86

İŞLETME RİZİKOSU TEORİSİ ÇERÇEVESİNDE AFET DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ 89

SOSYAL GÜVENLİK HUKUKUNDA AFET DURUMUNA İLİŞKİN TEMEL DÜZENLEMELER 91

İŞVERENİN ALMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİ ÖNLEMLERİNİN DEPREM BÖLGESİNDEKİ İŞYERLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 93

KKTC'DE MEYDANA GELEBİLECEK BİR DEPREMDE UYGULANACAK TAZMİNAT SORUMLULUĞU 95

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN DESTEKLENMESİ VE ÇEVRENİN KORUNMASINDA ÖNEMLİ YERE SAHİP OLABİLECEK PAYLAŞIM PLATFORMLARININ HUKUKEN DESTEKLENMESİ YOLUNDA BİR ADIM: PLATFORMUN SUNULAN MAL VE HİZMETLERDEN SORUMLULUĞUNUN BELİRLENMESİ 97

DEPREM SONRASI YIKIM VE ENKAZ KALDIRMA İŞLERİ NEDENİYLE ÇEVRENİN KİRLETİLMESİNDEN DOĞAN HUKUKİ SORUMLULUK 100

TAŞINMAZ MÜLKİYETİNİN SINIRLAMALARINDAN BİRİ OLARAK TARIM ARAZİLERİNİN ARAZİ KULLANIM PLÂNLARINA UYGUN KULLANILMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ 102

ÇEVRE KİRLETİLMESİNDEN KAYNAKLANAN SORUMLULUK 105

AFET NEDENİYLE ANA VE/VEYA BABASI HAYATINI KAYBETMİŞ ÇOCUKLARIN KORUNMASI 107

YAPI DENETİM KURULUŞLARININ YAPI SAHİBİNE KARŞI DEPREM NEDENİYLE OLUŞAN ZARARLARDAN SORUMLULUĞU 110

YÜKLENİCİNİN DEPREMDEN DOĞAN ZARARLARI TAZMİN SORUMLULUĞU BAĞLAMINDA MÜCBİR SEBEBİN ETKİSİ 112

BÜYÜK FELAKETLER SONRASI DELİL TESPİTİ VE YARGI SÜRECİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR 114

AFETZEDELERİN MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI AÇISINDAN ADLİ YARDIM UYGULAMALARI 116

DOĞAL AFETLERİN MAHCUZ MALIN PARAYA ÇEVİRME SAFHALARINA ETKİSİ 118

KOVİD-19 SALGININ TAHKİM YARGILAMASINA ETKİLERİ 121

TÜRK MÜTEAHHİTLERİN TARAFI OLDUĞU YABANCI UNSURLU İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLAR BAKIMINDAN BİR İNŞAAT REASÜRANS HAVUZU KURULMASININ GEREKLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER 123

ULUSLARARASI AFETLERDE VE SAVAŞLARDA TÜRK MAHKEMELERİNİN İSTİSNAİ YETKİSİ: FORUM NECESSİTATİS 126
AFET ANINDA VE SONRASINDA YABANCILARIN HAKLARI 128
ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ İLK RİZİKO SİGORTASI NİTELİĞİ 130
TEŞEBBÜSLERİN MARKA TESCİL SÜRECİNDEKİ YEŞİL AKLAMA STRATEJİLERİNİN SINAİ MÜLKİYET KANUNU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 132
AFET YÖNETİMİNDE ZARARIN MİNİMİZE EDİLMESİ İÇİN ANONİM ŞİRKETLERİN VE YÖNETİCİLERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN TTK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 135
TEHLİKE SORUMLULUĞU VE SİGORTA İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA YANGIN AFETLERİ 137
YARGI ve SİGORTA TAHKİM KOMİSYONU KARARLARI ÇERÇEVESİNDE ZORUNLU DEPREM SİGORTASINA İLİŞKİN GÜNCEL BİR MESELE 139
AB ATIK SEVKİYATI MEVZUATINDA 2024/1157 SAYILI AB ATIK SEVKİYATI TÜZÜĞÜ İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER VE TÜRKİYE BAKIMINDAN ETKİLERİ 141
YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ'NİN EMSAL KARARI IŞIĞINDA (30.05.2024 T., 2023/1340 E., 2024/5473 K.) ZORUNLU DEPREM SİGORTASI 143

KAMU HUKUKU

DEPREM SONRASI SÜREÇTE İDARENİN ETKİLİ SİLAHI: REZERV ALAN KAVRAMI VE UYGULAMADAKİ ETKİSİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Murat Buğra TAHTALI[*]

ÖZET

Ülkemiz, bir yandan yıllardır eli yüreğinde, ne zaman geleceği belli olmayan ancak birgün geleceği kesin olan İstanbul depremini bekleyedursun, o yıkıcı senaryonun en önemli ön gösterimi 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'nin doğu bölgesindeki 11 ili etkisi altına alan Kahramanmaraş merkezli depremlerle gözler önüne serildi. 9 saat arayla meydana gelen 7.7 ve 7.6 şiddetindeki depremlerin ardından en fazla zararı gören dört ilde (Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Malatya) depremin yol açtığı yaraları sararak, kent merkezlerinin yeniden inşa süreçleri başladı.

Kanun koyucunun, işte bu yeniden inşa süreçlerini hızlandırmak ve bu süreçte önüne çıkabilecek muhtemel engelleri bertaraf etmek için, 6306 Sayılı Kanun'a eklediği 6/A maddesiyle, idareye –deyim yerindeyse- olağanüstü yetkiler veren yeni nesil "rezerv alan" kavramı hayatımıza girmiş oldu.

Ancak söz konusu maddenin idareye verdiği tek taraflı ve kötüye kullanmaya müsait bu yetkilerin yanına bir de uygulamada kanundaki düzenlemeyle ilgisi olmayan yorumlar üzerinden meydana gelen fiili el atmalar da eklenmesinin ardından, söz konusu düzenlemenin Anayasada koruma altına alınan mülkiyet hakkı bakımından hukuka uygun olup olmadığı konusunda yeni sorular gündeme geldi.

Bu çalışmada, 6 Şubat sonrasındaki süreçte hayatımıza giren ve bu çalışmanın kaleme alındığı tarih itibariyle halen, mülkiyet hakkına aykırı olduğu gerekçesiyle iptali için Anayasa Mahkemesi'nin önünde bekleyen rezerv alan düzenlemesinin, 6306 Sayılı Kanundaki düzenlenen hali, uygulamada kamu görevlileri tarafından yorumlanma şekli ve hem idarenin hem de konunun muhatabı olan vatandaş açısından etkileri değerlendirilecek ve gerek hukuk devleti, gerekse idare hukukuna etki eden diğer ilkeler bakımından konu yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Rezerv Alan, İdare Hukuku, İdari Yargılama Hukuku., Mülkiyet Hakkı.

[*] Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, E – Posta: bugra.tahtali@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2459-9938.

THE EFFECTIVE TOOL OF ADMINISTRATION IN THE POST-EARTHQUAKE PROCESS:

EVALUATIONS ON THE CONCEPT OF "RESERVE AREAS" AND ITS IMPACT ON IMPLEMENTATION

Murat Buğra TAHTALI[*]

ABSTRACT

While our country has been anxiously anticipating the inevitable but unpredictable Istanbul earthquake for years, a significant preview of such a devastating scenario was presented on February 6, 2023, through the Kahramanmaraş-centered earthquakes that affected 11 provinces in eastern Turkey. Following the 7.7 and 7.6 magnitude earthquakes occurring 9 hours apart, reconstruction processes began in the four most severely affected provinces (Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, and Malatya) to heal the damage caused by the earthquakes.

To expedite these reconstruction processes and address potential obstacles, the legislator introduced the new "reserve area" concept through Article 6/A of Law No. 6306, granting extraordinary powers to the administration. However, alongside these unilateral and potentially abusive powers, practical encroachments arising from interpretations unrelated to the legal regulation have led to new questions regarding the legality of this regulation in terms of the constitutionally protected property rights.

This study will evaluate the regulation of reserve areas introduced after February 6, the interpretation of this regulation by public officials, and its effects on both the administration and citizens. It will also analyze the topic in terms of the rule of law and other principles affecting administrative law.

Keywords: Earthquake, Reserve Areas, Administrative Law, Administrative Porocedure Law, freehold.

[*] Assoc. Prof. Dr., Lecturer At İnonu University Faculty Of Law Department Of Administrative Law, E-Mail: bugra.tahtali@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2459-9938.

İDARENİN PLANLAMA FAALİYETİNDE AFET RİSKİNİN ÖNEMİ

Nurhan YAPRAK[*]

ÖZET

Afetler, çok eski tarihlerden bu yana yaşanan, ortaya çıktığı yeri hem ekonomik hem sosyal yönden etkileyen olgulardır. Dünya üzerinde jeolojik, klimatik, sosyal, biyolojik ve teknolojik olarak sınıflandırılabilecek birçok afet türü gözlemlenmektedir. Bu afetlerden kuraklık, kıtlık gibi bazıları yavaş gelişen afetlerdir. Bazıları ise deprem, seller gibi ani gelişen afetlerdir. Özellikle ani gelişen afetlerin nerede, ne zaman ve ne şiddette olacağı önceden tahmin edilememesi, oluşabilecek ağır sonuçların tamamen engellenmesini de zorlaştırmakta, hatta imkansız hale getirebilmektedir. Fakat burada üzerinde dikkatle durulması gereken nokta, afetlerin olumsuz etkilerinin afetin oluştuğu yerdeki yönetimlerin yanlış uygulamalarıyla artıp artmadığıdır. Çünkü her ne kadar bazı afetlerin oluşumunun engellenmesi mümkün olmasa bile zararları sonuçların engellenmesi için idarenin afet riskini dikkate alarak düzenlemelerini yapması gerekir.

İdare faaliyetlerini yürütürken belli bir plan ve program dahilinde hareket etmelidir. İhtiyaçları önceden tespit etmeli, araç ve gereçlerini temin etmeli ve faaliyetin yürütülüş usulüne karar vermelidir. Coğrafi özellikleri ve jeolojik yapısıyla afet riski altında bulunan Türkiye'de planlama faaliyetinin mutlaka bu risk gözetilerek yapılması gerekmektedir. Çünkü gerekli önlemlerin alınmaması halinde, konut hakkı ve yaşam hakkı gibi temel insan haklarına aykırı sonuçlar ortaya çıkabileceği gibi, idarenin sorumluluğunun da doğabileceği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Risk, Planlama, İdari Faaliyet, İnsan Hakları.

IMPORTANCE OF DISASTER RISK IN ADMINISTRATION PLANNING ACTIVITIES

Nurhan YAPRAK[*]

ABSTRACT

Disasters are phenomena that have been experienced since ancient times and affect the place where they occur both economically and socially. Many types of disasters are observed in the world, which can be classified as geological, climatic, social, biological and technological. Some of these disasters, such as drought and famine, are slowly developing disasters. Some are sudden disasters such as earthquakes and floods. In particular, the inability to predict where, when and how severe sudden disasters will occur makes it difficult or even impossible

[*] Doktor Öğretim Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi İdare Hukuku Anabilim Dalı nyaprak@ticaret.edu.tr, Orcid Code: 0000-0002-4444-7838.

[*] Assistant Professor, Istanbul Ticaret University, Department of Administrative Law nyaprak@ticaret.edu.tr, Orcid Code: 0000-0002-4444-7838.

to completely prevent possible serious consequences. However, the point that needs to be carefully considered here is whether the negative effects of disasters are increased by the wrong practices of the administrations in the place where the disaster occurs. Because even though it is not possible to prevent some disasters, the administration must make arrangements by taking disaster risk into account in order to prevent harmful consequences.

The administration must act within a certain plan and program while carrying out its activities. It must identify the needs in advance, provide the tools and equipment, and decide on the method of carrying out the activity. Planning activities in Turkey, which is under disaster risk due to its geographical features and geological structure, must be carried out by taking this risk into consideration. Because if the necessary precautions are not taken, consequences that are contrary to fundamental human rights such as the right to housing and the right to life may arise, and it can be stated that the liability of the administration may also arise.

Keywords: Disaster, Risk, Planning, Administrative Activity, Human Rights.

WINTER IS COMING: BİR SOSYAL AFET OLARAK KİTLESEL GÖÇ HAREKETLERİ KARŞISINDA İDARENİN SORUMLULUĞU

Gencer KARABEKİR KARAGENÇ[*]

ÖZET

George R. R. Martin, tüm dünyada en çok satanlar ve izlenenler listesine girmiş Game of Thrones adlı eserinde, alegorik bir anlatımla orta çağda Kara Avrupasındaki krallıkların birbirleriyle olan mücadelesini anlatmaktadır. Eserin en popüler diskurlarından olan *"winter is coming"* ibaresi; krallıklar arasındaki bu savaşların tali olduğuna, asıl tehlikenin ise "white walkers" adlı bir topluluğun krallıkları istila etmek için harekete geçmesine bir vurgudur. Bu sembolik anlatım günümüzde ise tüm dünyanın tecrübe ettiği, bir sosyal afet olarak nitelendirebileceğimiz, kitlesel göç hareketlerine tekabül etmektedir.

İdare hukukunda herhangi bir doğal afetin mücbir sebep olarak nitelendirilebilmesi için çeşitli kriterleri muhteva etmesi gerekir. Bu kriterler; dışsallık, karşı konulamazlık ve öngörülemezlik olarak sıralanmaktadır. Bir sosyal afet olarak nitelendirilen kontrolsüz ve plansız kitlesel göçlerin de belli açılardan bu kriterlerin karşıladıkları görülmektedir.

İdarenin bir kamu hizmetini yerine getirirken; işlem, eylem ve sözleşmelerinden kaynaklı zararları tazmin etmekle mükellef olması anayasal bir hüküm olarak ihdas edilmiştir. 1982 Anayasasının 125. Maddesinde belirtilen ve idarenin mali sorumluluğu olarak adlandırdığımız bu kavram kendi içerisinde kusurlu ve kusursuz sorumluluk olmak üzere iki alt başlığa ayırmaktadır.

Hizmet kusuru olarak da adlandırılan kusurlu sorumluluk idarenin genel nitelikli objektif nesnel anonim ve asli ve birinci derecedeki sorumluluk sebebidir ve karşımıza hizmetin kötü, geç veya hiç işlememesi şeklinde çıkmaktadır. Tehlike ilkesi ve kamu külfetleri karşısında eşitlik ilkesi olmak üzere iki alt başlığa ayrılan kusursuz sorumluluk ise idarenin bir kusuru olmasa dahi genel olarak bir faaliyetinden dolayı sebebiyet verdiği zararları tazmin etmesini anlatır.

Bu çalışma, ülkemiz özelinde, idarenin kitlesel göç hareketlerine karşı faaliyetlerinin idare hukuku ilkeleri ile analizini yapmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda öncelikle kitlesel göç hareketlerinin nicel verileri aktarılmış ve mücbir sebep niteliğindeki doğal afetler ile olan benzerlik ve farklılıkları incelenmiştir. İdarenin kitlesel göç hareketlerindeki eylemleri ve eylemsizlikleri idare hukukundaki sorumluluk ilkeleri ışığında incelenerek çeşitli çözüm önerileri sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İdarenin Sorumluluğu, Kusurlu Sorumluluk, Kusursuz Sorumluluk, Kitlesel Göç, Sosyal Afet.

[*] Arş. Gör. Dr., Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Hukuk Bilimleri, gencerkarabekirkaragenc@aybu.edu.tr,

WINTER IS COMING

RESPONSIBILITY OF THE ADMINISTRATION AGAINST MASS MIGRATION MOVEMENTS AS A SOCIAL DISASTER

Gencer KARABEKİR KARAGENÇ*

ABSTRACT

George R. R. Martin, in his work Game of Thrones, which is on the bestseller and most watched list all over the world, describes with an allegorical narrative the struggle of the kingdoms of Black Europe in the Middle Ages with each other. The phrase "winter is coming", which is one of the most popular discourse of the work; It is an emphasis that these wars between kingdoms are secondary and that the real danger is that a community called "white walkers" is taking action to invade the kingdoms. This symbolic expression corresponds to the mass migration movements experienced by the whole world today, which we can describe as a social disaster.

In administrative law, any natural disaster must meet various criteria in order to be described as force majeure. These criteria; they are listed as externality, irresistibility and unpredictability. It is seen that uncontrolled and unplanned mass migrations, which are described as a social disaster, also meet these criteria in certain respects.

While the administration is performing a public service; It has been established as a constitutional provision that the company is obliged to compensate for the damages arising from its transactions, actions and contracts. This concept, which is stated in Article 125 of the 1982 Constitution and which we call the financial responsibility of the administration, divides itself into two subheadings: culpable and perfect liability.

Faulty liability, also called service defect, is the general, objective, anonymous, primary and first degree liability of the administration and appears in the form of poor or late service delivery. Strict liability, which is divided into two subheadings: the principle of danger and the principle of equality against public burdens, refers to the administration's compensation for damages caused by an activity in general, even if it has no fault.

This study aims to analyze the activities of the administration against mass migration movements, specifically in our country, with the principles of administrative law. In this context, firstly, the quantitative data of mass migration movements were transferred and their similarities and differences with natural disasters that constitute force majeure were examined. The actions or inactions of the administration in mass migration movements are examined in the light of the principles of responsibility in administrative law and various solution suggestions are listed.

* Research assistant Dr., Faculty of Political Sciences, Political Science and Public Administration, Legal Sciences, gencerkarabekirkaragenc@aybu.edu.tr,

Key Words: Responsibility of the Administration, Faulty Liability, Strict Liability, Mass Migration, Social Disaster.

İDARENİN FAALİYETLERİ NEDENİYLE ÇEVREYE VERDİĞİ ZARARIN "KAZA" ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeynep ÇELİK GÜLSEVEN[*]

ÖZET

Çevreye zarar veren ve insan eliyle önlenemeyen deprem, sel, volkan, çığ, fırtına gibi şiddetli tabiat olaylarına, doğal afet denilmektedir. Doğal afetlerin meydana gelişinin çoğu zaman, tüm teknolojik ve bilimsel gelişmelere rağmen öngörülemez, önceden bilinemez ve tahmin edilemez oldukları söylenebilir. Buna karşın bilinse de önlenebilir, insan eliyle meydana gelip çevreye zarar veren faaliyetler de oldukça fazladır. Bu olaylarda, İdarenin kusuru olmaması halinde "kaza" kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Kaza, farklı isimlendirmelerle kullanılmakta olup, sıklıkla beklenmeyen durum, tesadüfi durum, beklenmeyen hal olarak anılmaktadır. İçerik olarak ise kaza, İdarenin faaliyetlerinden kaynaklanan, önceden bilinemeyen, bilinse önlenebilir ama bilinmediği için önlenemeyen olağan dışı olaylardır. Bu olağandışılık doğal afetteki gibi tabiatla alakalı olmayıp İdarenin gerek görev gerekse faaliyetleri açısından, içerisinde olduğu olaylardan kaynaklanmaktadır.

Öte yandan İdarenin çevreyi koruma ve verilen zararları giderme yükümlülüğü mevcuttur. Nitekim Anayasa'nın 56. maddesi ile herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu hususu vurgulanarak bu hakkın yaşatılması için İdareye çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevrenin kirlenmesini önlemek görevi yüklenmiştir. İdare bu görevini yerine getirirken kendi faaliyet ve eylemlerinden doğan zararları da dikkate almalı, kusurunun olmaması hallerinde dahi sorumlu olmalıdır.

İdare için bir olayın kaza olması, İdare bünyesinde kalmasına veya İdare ile ilişkili olmasına bağlıdır. Ayrıca kaza kabul edilen olayın öngörülemez ve önlenemez olması gerekir. Bu kapsamda İdarenin faaliyet, eylem ve işlemleri ile çevreye verdiği zararda kusur bulunmaması gerekmektedir. Kusursuzluğa rağmen kaza konusu olayların tazmini hususunda ise İdarenin kusursuz sorumluluğu değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme, kazaya konu olayların günümüz koşullarında "daralabileceği" ihtimali dikkate alınarak yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İdarenin Faaliyetleri, Kaza, Çevresel Zarar, İdarenin Kusursuz Sorumluluğu.

[*] Arş. Gör., İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku ABD., zcgulseven@ticaret.edu.tr

EVALUATION OF ENVIRONMENTAL DAMAGE CAUSED BY ADMINISTRATIVE ACTIVITIES THROUGH "ACCIDENTS"

Zeynep ÇELİK GÜLSEVEN[*]

ABSTRACT

Natural disasters are severe natural events such as earthquakes, floods, volcanic eruptions, avalanches, and storms that harm the environment and cannot be prevented by human intervention. It can be said that the occurrence of natural disasters is often unpredictable, unforeseen, and cannot be anticipated despite all technological and scientific advancements. On the other hand, there are also many human activities that, even if known, are preventable and cause harm to the environment. In these events, if there is no fault on the part of the administration, the concept of 'accident' comes into play.

An accident is referred to by different names and is often called an unexpected situation, a coincidental situation, or an unforeseen circumstance. In terms of content, an accident is an extraordinary event arising from the administration's activities, which is unforeseen, could be prevented if known, but cannot be prevented because it is not known. This extraordinariness is not related to nature as in natural disasters but stems from the events in which the administration is involved, either in terms of its duties or activities.

On the other hand, the Administration has an obligation to protect the environment and remedy any damage caused. Indeed, Article 56 of the Constitution emphasizes that everyone has the right to live in a healthy and balanced environment. To uphold this right, the Administration has been entrusted with the duty to improve the environment, protect environmental health, and prevent environmental pollution. In carrying out this duty, the Administration must also consider the damage arising from its own activities and actions, and it should be held responsible even in cases where there is no fault on its part.

For an incident to be considered an accident for the Administration, it must be within the Administration or related to the Administration. In addition, the accident considered an accident must be unforeseeable and unavoidable. Within this scope, there must be no fault in the administration's activities, actions, and operations regarding the damage caused to the environment. Despite the absence of fault, the administration's strict liability regarding the compensation of the incident should be evaluated. This evaluation should be made by taking into account the possibility that the accident in question may "narrow" under the current conditions.

Keywords: The Administration's activities, accident/coincidence, environmental damage, the strict liability of the administration.

[*] Arş. Gör., Istanbul Ticaret University Faculty of Law, Department of Administrative Law, zcgulseven@ticaret.edu.tr

3194 SAYILI İMAR KANUNUNUN AFET HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ahmet Kürşat ERSÖZ*

ÖZET

Türkiye'de imar düzeninin temelini oluşturan Kanun 3194 sayılı İmar Kanunu'dur. İmar Kanunu, yapının tanımından başlayarak planlama, parselasyon, ruhsatlandırma, kaçak yapı ile mücadele gibi bir çok temel konuda düzenlemeler içeren, ikincil düzenlemelere dayanak teşkil eden kurallara yer veren bir kod niteliğindedir. Güvenli yapılaşma, çarpık kentleşmenin önlenmesi, doğal afetlere dayanaklı yapı modellerinin oluşturulmasındaki başat rol İmar Kanunundadır. Bu nedenle İmar Kanunu'nun afetlerle mücadele anlamındaki rol ve öneminin değerlendirilmesi zarurettir. Zira ülkemizde afet hukukunun kaynakları ya da önemi farklı kanun düzenlemelerinde yer bulduğundan, konunun sistematik ve sadeliği açısından İmar Kanunu'nun ele alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İmar, Afet, Afet Hukuku

EVALUATION OF THE ZONING LAW NO. 3194 IN TERMS OF DISASTER LAW

Ahmet Kürşat ERSÖZ*

ABSTRACT

The law that forms the basis of the zoning order in Turkey is the Zoning Law No. 3194. The Zoning Law is a code that includes regulations on many basic issues, starting from the definition of the building, planning, subdivision, licensing, combating illegal construction, and includes rules that form the basis of secondary regulations. The main role in safe construction, prevention of unplanned urbanization, and creation of building models resistant to natural disasters lies in the Zoning Law. For this reason, it is necessary to evaluate the role and importance of the Zoning Law in terms of combating disasters. Because the sources or importance of disaster law in our country are included in different legal regulations, the Zoning Law should be discussed in terms of systematicity and simplicity of the subject.

Keywords: Urban, Disaster, Disaster Law

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölümü, İdare Hukuku ABD., akersoz@akdeniz.edu.tr.

* Assoc. Prof. Dr., Akdeniz University Faculty of Law, Department of Public Law, Administrative Law.

REZERV YAPI ALANI UYGULAMALARININ KAMU HİZMETİNİN UYARLAMA İLKESİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Azer Ebru MUTLU[*]

ÖZET

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun "Uygulama İşlemleri" başlıklı 6. maddesindeki 7 Kasım 2023 tarihli ve 7471 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikte "rezerv yapı alanı" tanımından "yeni yerleşim alanı olarak" ibaresi çıkarılmıştır. Bu düzenlemeyle, "TOKİ'nin veya İdarenin talebine bağlı olarak veya resen Bakanlıkça belirlenen alanlar" yeni yerleşim alanı olma özelliği aranmadan rezerv yapı alanı olarak belirlenecektir. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinden sonra yapı stoku ağır hasar alan illerde rezerv yapı alanları ilan edilmekte ve bu doğrultuda uygulamalara başvurulmaktadır. Rezerv yapı alanı ilan edilen bölgelerde, yerinden dönüşüm ilkesi benimsenmemekte, ilgili mevzuat gereği rezerv yapı alanı ilan edilen bölgeyi idare kendisi yapılandırmaktadır. Bu yapılandırma 6306 sayılı Kanunun 6. ve 6/A. maddelerindeki prosedür dikkate alınarak yürütülmektedir. İdare rezerv yapı alanı kararını alırken resen hareket ettiğinden sonraki süreçte de kendiliğinden idari işlem tesis etmektedir. Bu uygulamalardan etkilenen paydaşların, mülkiyet hakkına doğrudan müdahale sayılan rezerv yapı alanı kararı ve sonraki süreçte bu sürece dâhil edilmeleri gerekir. Her ne kadar idarenin resen uygulamaları söz konusu olsa da, idarenin kamu hizmeti sunarken egemen olan ilkelere uygun hareket etmesi gerekir. İdarenin kamu hizmeti sunarken takip etmesi gereken ilkelerden biri de uyarlama yani adaptasyon ilkesidir. Rezerv yapı alanı uygulamalarında, rezerv yapı ilan edilmiş alanların, yöresel yapıya uygun, kentin dokusunu taşıyan, yerel halkın ihtiyaçlarına karşılık verecek şekilde yapılandırılması gerekir. Bu durumda kamu hizmetinin uyarlanması ilkesinin nasıl ve hangi ölçüde uygulanacağı önem arz etmektedir. Rezerv yapı alanı uygulamalarında sunulacak kamu hizmetlerinin uyarlama ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi, hizmetin amacına ulaşması açısından da önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Rezerv Yapı Alanı, 6306 sayılı Kanun, Kentsel Dönüşüm, Kamu Hizmetinde Uyarlama, Deprem.

[*] Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku, İdare Hukuku ABD., azer.mutlu@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4882-520X.

EVALUATION OF RESERVE CONSTRUCTION AREA APPLICATIONS WITHIN THE FRAMEWORK OF THE ADAPTATION PRINCIPLE OF PUBLIC SERVICE

Azer Ebru MUTLU[*]

ABSTRACT

In Article 6 titled "Implementation Procedures" of the Law No. 6306 on the Transformation of Areas Under Disaster Risk, the phrase "as a new settlement area" was removed from the definition of "reserve building area" in the amendment made by Law No. 7471 dated November 7, 2023. With this regulation, "areas determined by the Ministry upon the request of TOKİ or the Administration or ex officio" will be designated as reserve areas without requiring them to be new settlement areas. After the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes, reserve building areas are declared in the provinces where the building stock was heavily damaged and practices are being implemented accordingly. In the regions declared as reserve construction areas, the principle of on-site transformation is not adopted, and the administration itself constructs the area declared as reserve construction area in accordance with the relevant legislation. This restructuring is carried out by taking into account the procedure in Articles 6 and 6/A of Law No. 6306. Since the administration acts ex officio when taking the decision on the reserve construction area, it automatically takes administrative action in the following process. Stakeholders affected by these practices must be included in the reserve building area decision and subsequent processes, which are considered direct interventions in property rights. Although the administration may implement its own actions, it must act in accordance with prevailing principles while providing public services. One of the principles that the administration must follow when providing public services is the principle of adaptation. In reserve building area applications, areas declared as reserve buildings must be structured in a way that is compatible with the local structure, carries the texture of the city, and meets the needs of the local people. In this case, it is important how and to what extent the principle of adaptation of public service will be implemented. Evaluating the public services to be provided in reserve building area applications within the framework of the adaptation principle is also important in terms of achieving the purpose of the service.

Keywords: Reserve Building Area, Law No. 6306, Urban Transformation, Public Service Adaptation, Earthquake.

[*] Assistant Professor, Inonu University Faculty of Law, Public Law, Administrative Law, ORCID ID: 0000-0002-4882-520X.

TÜRK HUKUKUNDA AFET VE ACİL DURUMLARDA MÜDAHALEDE AFET GRUPLARI

Güher ULU[*]

ÖZET

Olağan dönemde idarenin kamu düzenini koruma, bozulan kamu düzenini yeniden sağlama amacıyla kolluk faaliyeti yürütme görev ve yetkisi kaza, kayıp gibi hallerde arama, kurtarma faaliyeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu faaliyetlerin olağan dönemde dahi yerine getirilmesi bu alanda uzmanlaşmış kolluk teşkilatı aracılığı ile olmaktadır. Orman yangını, nükleer kaza, sel, taşkın, fırtına, deprem gibi gerek insan kaynaklı gerek doğal acil durum ve afetlerde olağan koşullardaki görev, yetki ve müdahalelerle kamu düzenini korumak ve bozulan kamu düzenini yeniden tesis etmek pek mümkün değildir. İdarenin bu gibi hallerde öncelikle planlama yapması gerekliliği doğmaktadır. Türk hukukunda, Türkiye Afet Müdahale Planı, afet ve acil durumda idarenin müdahalesinin hukuki metnidir denilebilir. Bu metinde olağan dönemde dağınık halde farklı konu ve yerlerde yetkili kolluk kuvvetlerinin acil durum ve afete sevk edilmesi, idarenin yetmediği hallerde idareye yardım edebilecek kişi ve kurumların belirlenmesi konuları açıklığa kavuşturulmaktadır. Hangi hallerde hangi teşkilatın ve kişilerin nasıl müdahale edeceği ile ilgili bu düzenleme gereği mevzuatta ayrıca idareye bu konuda eğitim, denetim görevi de yüklemektedir. Afet ve acil durumun büyüklüğüne göre müdahale dereceleri öngörülmekte ve bu derecelere göre idareye yardımda bulunacak gruplar belirlenmektedir. Bu grupların arasında kolluk teşkilatı ve kamu kurum ve kuruluşları dışında özel kişiler de yer almaktadır. Esasında idare hukukunda acil durumlarda idareye yardımda bulunan özel kişilerin yetkili olduğu ve bunlar bakımından idarenin sorumluluğu kabul edilmiş ve bu fiili memur teorisi başlığı ile kavramlaştırılmıştır. Planın öngördüğü afet gruplarının acil durum ve afet koşullarına uygunluğu, idare hukukunda idari teşkilat, yetki ve idari sorumluluk kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İdare Hukuku, İdari Kolluk, İdari Sorumluluk, İdarenin Arızi İşbirlikçileri.

[*] Dr. Öğr. Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Ana Bilim Dalı, E-posta: guherulu@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8174-6925.

DISASTER GROUPS IN RESPONDING TO DISASTER AND EMERGENCY SITUATIONS IN TURKISH LAW

Güher ULU[*]

ABSTRACT

In ordinary times, the duty and authority of administration to carry out law enforcement activities in order to protect public order emerges as search and rescue activities in cases of accidents or loss. Even in normal period, these activities are carried out through law enforcement organizations specialized in this field. In cases of human-induced or natural emergencies and disasters such as forest fires, nuclear accidents, floods, storms, and earthquakes, it is not possible to maintain public order or re-establish it with the duties, authorities and interventions under normal conditions. In such cases, the administration is primarily obliged to make planning. In Turkish law, the Turkish Disaster Response Plan can be said to be the legal text of the intervention of administraion in disaster and emergency situations. This text clarifies the issues of dispatching authorized law enforcement forces to emergencies and disasters in different subjects and places during normal periods, and identifying individuals and institutions that can assist the administration in cases where the administration is not sufficient. In accordance with this regulation regarding which organizations and individuals will intervene in which situations and how, the legislation also imposes training and supervision duties on the administration. Depending on the magnitude of the disaster and emergency, intervention levels are predicted and groups that will assist the administration are determined according to these levels. Among these groups, there are also private individuals, apart from law enforcement and public institutions and organizations. In fact, in administrative law, it is accepted that private individuals who assist the administration in emergencies are authorized and the administration is responsible for them, and this is conceptualized under the title of the theory of the actual officer. The compliance of the disaster groups foreseen in the plan with emergency and disaster conditions should be evaluated within the scope of administrative organization, authority and administrative responsibility in administrative law.

Keywords: Administrative Law, Administrative Law Enforcement, Administrative Liability, Incidental Collaborators of the Administration.

[*] Assistant Professor, Bursa Uludağ University Faculty of Law, Department of Administrative Law, E-Mail: guherulu@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8174-6925.

DANIŞTAY KARARLARI IŞIĞINDA İDARENİN DOĞAL AFETLERDEN KAYNAKLANAN ZARARLARDAN SORUMLULUĞU

Muhammed Furkan UTKU[*]

ÖZET

İnsan ve toplum yaşamını etkileyen, can ve mal kayıplarına neden olan en önemli hadiselerin başında doğal afetler gelmektedir. Doğal afet kavramı *"insan eliyle önlenemeyen sel, fırtına, deprem, dolu vb. felaketler"* olarak tanımlanabilir. Doğal afetler yavaş gelişebildiği gibi ani olarak da gelişebilir. Doğal afetlerin idari yönden sorumluluk doğuran yönü ise idarenin doğal afet riski taşıyan alanlarda gerekli önlemleri alma yükümlülüğüdür. Zira idarenin doğal afet riski taşıyan alanlarda kişilerin bu afetlerden olumsuz etkilenmemesi veya olumsuz etkinin en aza indirilmesi için gerekli önlemleri almaması halinde Danıştay kararlarında da belirtildiği üzere meydana gelen zarar ile idarenin faaliyetleri arasındaki illiyet bağı kesilmeyecek, mücbir sebep nitelendirmesi yapılmayarak idarenin bir hizmet kusurunun bulunduğu söylenebilecektir.

Ülkemizde doğal afetlere ilişkin uygulanan 7269 sayılı Kanun'un 1. Maddesinde: *"…deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi…"* gibi afetlerin yapılara ve kamu tesislerine *"genel hayata etkili olacak şekilde"* zarar vermesi veya verebilecek olması halinde alınacak tedbirlerin bu kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. Buradaki *"genel hayata etkililik"* durumu Afetlerin Genel Hayata Etkililiğine İlişkin Temel Kurallar Hakkında Yönetmelik'e göre yapılmaktadır.

Özellikle depremler ve doğal afetler ile ilgili olarak Danıştay tarafından verilen kararlar incelendiğinde, doğal afetlerden kaynaklanan zararlarda, idarenin kusur sorumluluğunun doğması için gerekli genel şartların yanında yapının üzerinde bulunduğu zeminin özelliği, zemin durumuna göre depreme dayanıklılığının kontrolü, yapı kullanma izni bulunup bulunmadığı başta olmak üzere gerekli işlemlerin yapılıp yapılmadığı ile alınması gerekli önlemlerin ilgili idarelerce alınıp alınmadığının belirlenmesi ve ardından idarenin kusur durumunun tespit edilmesi gerektiği, özellikle zararın doğmasında davacının da sorumluluğu mevcutsa davalıların meydana gelen zarardan yalnızca kusurları oranında sorumlu olması gerektiği belirtilmektedir.

Danıştay`ın kimi kararlarında doğal afetlerin, öngörülemezlik, öngörülebilse de önlenemezlik özelliklerinden dolayı idare tarafından yukarıda belirtilen denetim ve önlem alma görevinin ifası durumunda meydana gelen afetin idare yönünden mücbir sebep teşkil ettiği, dolayısıyla söz konusu afet nedeniyle idarenin kusursuz sorumluluğuna gidilemeyeceğini belirttiği görülmektedir. Çalışmayla doğal afetlerde Danıştay'ın idarenin sorumluluğuna bakış açısı irdelenecektir.

[*] Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID ID: 0009-0002-0515-0246.

Anahtar kelimeler: Doğal Afet, İdarenin Sorumluluğu, İlliyet Bağı, Hizmet Kusuru, Mücbir Sebep.

THE RESPONSIBILITY OF THE ADMINISTRATION FOR DAMAGES CAUSED BY NATURAL DISASTERS IN THE LIGHT OF THE DECISIONS OF THE COUNCIL OF STATE

Muhammed Furkan UTKU[*]

ABSTRACT

Natural disasters are among the most important events that affect human and social life and cause loss of life and property. The concept of natural disaster can be defined as "disasters such as floods, storms, earthquakes, hail, etc. That cannot be prevented by human hands". Natural disasters can develop slowly or suddenly. The aspect of natural disasters that gives rise to administrative responsibility is the obligation of the administration to take necessary measures in areas at risk of natural disasters. As stated in the decisions of the Council of State, in the event that the administration fails to take the necessary precautions in areas at risk of natural disasters in order to prevent people from being adversely affected by these disasters or to minimize the negative impact, the causal link between the damage incurred and the activities of the administration will not be severed, and it will be possible to say that the administration has a service defect by not qualifying force majeure.

Article 1 of Law No. 7269, which is applied in our country regarding natural disasters, states: "...earthquake, fire, flood, landslide, rock fall...", it is stated that the measures to be taken in the event that disasters such as earthquake, fire, flood, landslide, rock fall..." cause or may cause damage to buildings and public facilities "in a way to affect general life" shall be regulated by this law. The "impact on general life" here is made according to the Regulation on Basic Rules Regarding the Impact of Disasters on General Life.

Especially when the decisions of the Council of State regarding earthquakes and natural disasters are examined, in addition to the general conditions required for the liability of the administration for fault in damages caused by natural disasters, the characteristics of the ground on which the building is located, the control of its earthquake resistance according to the ground condition, It is stated that it is necessary to determine whether the necessary procedures have been carried out and whether the necessary measures have been taken by the relevant administrations, especially whether there is an occupancy permit, and then the fault of the administration should be determined, especially if the plaintiff is also responsible for the damage, the defendants should be responsible for the damage incurred only in proportion to their fault.

[*] Gaziantep University Institute of Social Sciences Graduate Student, ORCID ID: 0009-0002-0515-0246.

In some decisions of the Council of State, due to the unpredictability and unpredictability of natural disasters, it is seen that the disaster that occurs in the event of the performance of the above-mentioned duty of supervision and taking precautions by the administration constitutes force majeure for the administration, and therefore, the administration cannot be held strictly liable for the disaster in question. This study will examine the Council of State's perspective on the responsibility of the administration in natural disasters.

Keywords: Natural Disaster, Responsibility of the Administration, Link of Causation, Service Failure, Force Majeure.

DEPREMİN MÜCBİR SEBEP OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ SORUNU

Seyithan KAYA*

ÖZET

Mücbir sebep ve deprem kavramları idarenin sorumluluğuyla alakalı iki temel kavramdır. Hukuk devleti ilkesi gereğince devlet ve diğer kamu tüzel kişileri (idare), kişilere verilen zararlardan sorumludur. Dolayısıyla idarenin mali sorumluluğunun temelini oluşturan ilke, hukuk devleti ilkesidir.

Kişilerin zarara uğratılmasının önlenmesi esastır. Ancak bazen alınan bütün tedbirlere rağmen kişilerin zarara uğramaları önlenemez. Zarar doğrucu idari fiiller neticesinde meydana gelen zararların telafi edilmesi, bu fiillerin meydana gelinmesinden kaçınılması ve önlenmesi bakımından idarenin farklı sorumlulukları vardır.

İdarenin kusurlu ve kusursuz olmak üzere iki tür sorumluluğu vardır. Kusurlu sorumluluk, idarenin yürüttüğü kamu hizmetlerindeki kusurlu bir fiil neticesinde meydana gelen zararların tazmin edilmesidir. Hizmet kusuru olarak da adlandırılan bu sorumluluk, hizmetin kurulması, düzenlenmesi veya işleyişindeki bozukluk, eksiklik, sakatlık veya aksaklıktan kaynaklanmaktadır. Kişilerden bağımsız, anonim-kişilik dışı, genel, nesnel-objektif, esnek ve birincil nitelikli olan hizmet kusurundan kaynaklanan zararlar doğrudan idare tarafından tazmin edilmektedir. Kusursuz sorumluluk ise idarenin sorumluluğu için kusurun aranmadığı, zarar ile idari fiil arasında illiyet bağının varlığının yeterli kabul edildiği sorumluluktur. İkincil nitelikli olan bu sorumluluk risk (tehlike), kamu külfetleri karşısında eşitlik ve sosyal risk durumlarında uygulanmaktadır.

İdarenin kusurlu ve kusursuz sorumluluğu için aranan ortak şartlardan en önemlisi zarar ile idari fiil (idari işlem ve eylem) arasındaki illiyet bağının varlığıdır. Zarar ile idarenin fiili arasında sebep-sonuç ilişkisi kurulamazsa idare zarardan sorumlu tutulamaz. Bazı hallerde zarar ile idari fiil arasındaki bu bağ ortadan kalkmaktadır. Mücbir sebep, zarar görenin ağır kusuru ve üçüncü kişinin ağır kusurunun varlığı hallinde zarar ile idari fiil arasındaki illiyet bağı kopar ve idarenin sorumluluğu söz konusu olmaz.

İdarenin iradesi dışında meydana gelen, öngörülmesi ve önlenmesi mümkün olmayan olaylar mücbir sebep olarak ifade edilmektedir. Deprem gibi doğal adetler, yangın gibi afetler, savaş gibi toplumsal olaylar mücbir sebep olarak kabul edilmektedir.

Tebliğde, literatür ve içtihat taraması yapılarak, karma bir metotla depremin mücbir sebep olarak kabul edilip edilemeyeceği sorununun araştırılması ve bazı önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır.

* Dr. Ögr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-4943-4534, e-posta: kayaseyithann@gmail.com.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Mücbir Sebep, İdari Sorumluluk.

THE ISSUE OF EARTHQUAKE BEING CONSIDERED AS A FORCE MAJEURE

Seyithan KAYA*

ABSTRACT

The concepts of force majeure and earthquake are two fundamental concepts related to the responsibility of the administration. In accordance with the principle of the rule of law, the state and other public legal entities (the administration) are responsible for damages caused to individuals. Therefore, the principle that forms the basis of the administration's financial responsibility is the principle of the rule of law.

The prevention of harm to individuals is essential. However, sometimes, despite all the measures taken, it is not possible to prevent individuals from suffering harm. The administration has various responsibilities in compensating for damages resulting from administrative acts that cause harm, avoiding such acts, and preventing them.

The administration has two types of responsibility: Fault-based and strict liability. Fault-based responsibility involves compensating for damages caused by a faulty act in the public services carried out by the administration. This responsibility, also known as service fault, arises from deficiencies, defects, or disruptions in the establishment, organization, or operation of the service. Damages arising from service faults, which are independent of individuals, impersonal, general, objective, flexible, and primary in nature, are directly compensated by the administration. Strict liability, on the other hand, is a type of responsibility where the fault is not required for the administration to be held responsible; the existence of a causal link between the damage and the administrative act is sufficient. This secondary responsibility applies in cases of risk (danger), equality in the face of public burdens, and social risk situations.

The most important common condition required for both fault-based and strict liability of the administration is the existence of a causal link between the damage and the administrative act (administrative action and conduct). If a cause-and-effect relationship cannot be established between the damage and the act of the administration, the administration cannot be held liable for the damage. In some cases, this link between the damage and the administrative act is severed. In cases where there is a force majeure, the gross fault of the injured party, or the gross fault of a third party, the causal link between the damage and the administrative act is broken, and the administration cannot be held responsible.

* Assistant Professor, Balıkesir University Faculty of Law, Department of Administrative Law, E-mail: kayaseyithann@gmail.com.

Events that occur outside the will of the administration, which are unforeseeable and unavoidable, are considered force majeure. Natural events such as earthquakes, disasters like fires, and social events like wars are accepted as force majeure.

In the communiqué, through a review of the literature and case law, and using a mixed method, the aim is to investigate the issue of whether an earthquake can be considered a force majeure and to provide some recommendations.

Keywords: Earthquake, Force Majeure, Administrative Responsibility.

DEPREM SONRASI YIKINTI ATIKLARININ BERTARAF EDİLMESİ VE GERİ DÖNÜŞÜMÜ İLE MERKEZİ İDARE VE MAHALLİ İDARELERİN SÜRECE DAİR ROLLERİ

Ünal KÜÇÜK[*] / Müslüm Murat MARAŞ[**]

ÖZET

Türkiye açısından değerlendirildiğinde tarihsel süreç içerisinde en fazla can ve mal kaybına neden olan afetlerin başında depremler gelmektedir. Deprem nedeniyle ortaya çıkabilecek zararı en aza indirmek adına hem deprem öncesi hem deprem sonrası süreçte gerekli tedbirlerin alınması büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın konusu deprem sonrası yıkıntı atıklarının bertarafı ve geri dönüşümü ile bu süreçte merkezi idare ve mahalli idarelerin rolü olarak belirlenmiştir. Deprem sonrası sürecin olağanüstü bir süreç olduğu ve katı atıkların nakli, bertarafı, geri dönüşümü sürecinde aynı şekilde olağanüstü yönetim usullerinin belirlenmesi de kaçınılmazdır. Çalışmanın amacı, merkezi ve ilgili mahalli idarenin afet sonrası kurulacak olan kriz yönetimindeki rollerini ilgili mevzuat üzerinden değerlendirerek, yıkıntı atıklarının bertarafı ve geri dönüşümünü tartışmaktır. Diğer taraftan çalışmanın bir diğer amacı ise yine idarenin sorumluluğu içerisinde söz konusu olumsuz etkilerin minimize edilmesini sağlayacak tedbirlere dair önerilerde bulunmaktır. Bu doğrultuda çalışmada nicel ve nitel araştırma modellerinin alt yöntemlerinden yararlanılmaya çalışılmıştır. Literatür taraması, mevzuat incelemeleri, dış ülke uygulamaları ve deprem sonrası süreci konu alan istatistiksel veriler araştırma kaynakları arasında yer almaktadır. Türkiye'de 6 Şubat depremlerinden yaklaşık 13.000.000 kişi etkilenmiştir. Benzer şekilde deprem sonrası ortaya çıkan ortalama atık miktarının da oldukça fazla olduğu anlaşılmaktadır. Gerekli tedbirler alınmadığı takdirde bu durumun, çevre tahribatı konusunda yüksek düzeyde olumsuzluk yaratma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Çalışma sonucunda, yerel yönetimlerin merkezi otoritelerle birlikte deprem sonrası hasarı en aza indirmek için deprem öncesi süreçten itibaren çalışmaya başlamaları gerektiği ve deprem sonrası yoğun katı atıkların potansiyel çevresel riski geri dönüşüm yoluyla azaltılabileceği tespit edilmiştir. Nihai olarak gerek afet sonrası sürecin yönetimi gerek meydana gelen katı atıkların bertarafı, nakliyesi ve özellikle geri dönüşümü konularında somut, rasyonel ve uygulanabilir çözüm önerilerinde bulunularak alana katkı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet Yönetimi, Deprem, Merkezi İdare, Mahalli İdareler, Katı Atık Yönetimi, Geri Dönüşüm

[*] Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölümü, Malatya, Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-0593-5935.

[**] Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü, Malatya, Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-6324-207X.

DISPOSING AND RECYCLING OF POST-EARTHQUAKE DEMOLITION WASTE AND THE ROLE OF CENTRAL AND LOCAL GOVERNMENTS IN THE PROCESS

Ünal KÜÇÜK[*], Müslüm Murat MARAŞ[**]

ABSTRACT

In terms of Turkey, earthquakes are among the disasters that have caused the most loss of life and property in the historical process. In order to minimize the damage that may arise due to earthquakes, it is of great importance to take necessary measures both pre and post-earthquake. In this direction, the subject of the study was determined as the disposal and recycling of post-earthquake debris wastes and the role of central and local administrations in this process. It is inevitable that the post-earthquake process is an extraordinary process and it is also unavoidable to determine extraordinary management procedures in the process of transportation, disposal and recycling of solid wastes. The aim of the study is to discuss the disposal and recycling of demolition wastes by evaluating the roles of central and local administrations in post-disaster crisis management through the relevant legislation. On the other hand, another aim of the study is to make suggestions on measures to minimize these negative impacts within the responsibility of the administration. In this direction, the study made use of the sub-methods of quantitative and qualitative research models. Literature review, legislation reviews, foreign country practices and statistical data on the post-earthquake process are among the research sources. Approximately 13,000,000 people were affected by the February 6 earthquakes in Turkey. Similarly, it is understood that the average amount of waste generated after the earthquake is also quite high. Unless necessary measures are taken, this situation has the potential to create a highly negative impact on environmental destruction. As a result of the study, it has been determined that local governments, together with central authorities, should start working from the pre-earthquake process to minimize post-earthquake damage and the potential environmental risk of post-earthquake solid wastes can be reduced through recycling. In conclusion, the study has contributed to the field by suggesting concrete, rational and feasible solutions for both the management of the post-disaster process and the disposal, transportation and especially recycling of solid wastes.

Keywords: Disaster Administration, Earthquake, Central Government, Local Governments, Solid Waste Administration, Recycling

[*] Assoc. Prof. Dr., Inonu University Faculty of Law, Department of Public Law, Malatya, Turkey, ORCID ID: 0000-0002-0593-5935.

[**] Assoc. Prof. Dr. Inonu University Faculty of Engineering, Department of Civil Engineering, Malatya, Turkey, ORCID ID: 0000-0002-6324-207X.

DEPREMDEN KAYNAKLANAN ZARARLARDAN İDARİ MAKAMLARIN SORUMLULUĞUNUN ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI IŞIĞINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: MALATYA KENT ÖRNEĞİ

Ayhan AKOĞUL[*]

ÖZET

Depremler insanların yaşamını alt üst eden, ekonomik yapısını bozan çok önemli doğal afetlerdir. Bu afetler devletlerin de yapısını ve ekonomisini bozmaktadır. Önleyici hukuk açısından depremler olmadan kuralların doğru oluşturulması ve bu kuralların uygulanmasının denetlenmesi bu etkileri azaltacaktır. Kurallar oluşturulurken bilimsel verilerden yararlanılması ve bu kuralların uygulanmasına önem verilmesi, ilerde meydana gelebilecek hukuksal sorunların da azalmasını sağlayacaktır. Zira depremden sonra mahkemelerce verilecek kararlar daha sonra idarelerin daha dikkatli işlem yapması noktasında itici güç olacaktır. Mahkeme kararları caydırıcı olmazsa daha sonra benzer sorunlarla karşılaşılması ihtimali de artacaktır.

6 Şubat 2023'te meydana gelen, Türkiye'de on bir ili etkileyen deprem nedeniyle, Türkiye'de görülmemiş bir oranda yıkım meydana gelmiştir. Bu depremde sadece eski binaların değil, yeni binaların da ağır hasar alması idari makamların işlemlerinin ve eylemlerinin sorgulanmasına yol açmıştır.

Deprem öncesi oluşturulan mülkiyet ilişkileri depremle altüst olmuştur. Orta hasarlı binaların durumu, ağır hasarlı binaların yerinde dönüştürülmesi, az hasarlı binalardaki zararların tahsili, rezerv alanında kalan sağlam yapıların boşaltılması gibi vatandaşların mülkiyet hakkını etkileyen ciddi sorunlar meydana gelmiştir. Yeni yapılacak kent merkezi, konut ve ticari alanların belirlenmesi gibi çok fazla hukuki ihtilaf meydana gelmektedir. Bu hukuki ihtilaflar, çözümü karmaşık olan hukuksal sorunlar meydana getirmektedir.

Deprem bölgesinde olan kentlerde, deprem olasılığının dikkate alınmaması, zeminin sağlamlığı düşünülmeden verilen kat yükseklikleri, imar hakkının bir bölgeden başka bir bölgeye taşınması, binaların yapılırken denetlenmesinin yapı denetim firmalarına verilmesi, idari kurumların binanın yapımı ve tamamlanması aşamasında yapması gereken işlemlerin yapılmaması can kayıplarının ve zararın artmasına neden olmuştur. Malatya kenti de bu tartışmalardan pay alan kentlerdendir.

Bu çalışmada, öncelikle idari makamların deprem konusunda yaptıkları, yapmadıkları, yapması gerekenler, ardından Anayasa Mahkemesi'nin depremden kaynaklanan davalarda verdiği kararlar, özelde Malatya kenti incelenecektir.

[*] Dr., Malatya Su ve Kanalizasyon İdaresi, ORCID ID: 0000-0002-2210-1617.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Anayasa Mahkemesi, idari karar, Malatya

EVALUATION OF THE RESPONSIBILITY OF ADMINISTRATIVE AUTHORITIES FOR DAMAGES CAUSED BY EARTHQUAKES IN THE LIGHT OF CONSTITUTIONAL COURT DECISIONS: THE CASE OF MALATYA CITY

Ayhan AKOĞUL*

ABSTRACT

Earthquakes are very important natural disasters that turn people's lives upside down and disrupt their economic structure. These disasters also disrupt the structure and economy of states. In terms of preventive law, the correct establishment of rules without earthquakes and the supervision of the implementation of these rules will reduce these effects. Making use of scientific data while creating the rules and giving importance to the implementation of these rules will reduce the legal problems that may occur in the future. Because the decisions to be made by the courts after the earthquake will be the driving force for the administrations to take more careful action later. If court decisions do not act as a deterrent, the likelihood of similar problems in the future will increase.

Due to the earthquake that occurred on February 6, 2023, affecting eleven provinces in Turkey, an unprecedented rate of destruction occurred in Turkey. In this earthquake, not only old buildings but also new buildings were heavily damaged, which led to the questioning of the actions and actions of the administrative authorities.

The property relations established before the earthquake were turned upside down by the earthquake. Serious problems have occurred that affect the property rights of citizens, such as the condition of moderately damaged buildings, on-site conversion of heavily damaged buildings, collection of damages in slightly damaged buildings, evacuation of intact structures remaining in the reserve area. There are many legal disputes such as the determination of the new city center, residential and commercial areas. These legal disputes create legal problems that are complex to resolve.

In cities in the earthquake zone, ignoring the possibility of earthquakes, floor heights given without considering the strength of the ground, moving the zoning right from one region to another, giving the inspection of buildings to building inspection companies, not taking the actions that administrative institutions should take during the construction and completion of the building have led to an increase in loss of life and damage. The city of Malatya is one of the cities that have a share of these discussions.

* Malatya Water and Sewerage Administration, Türkiye, aakogul@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2210-1617

In this study, first of all, what the administrative authorities have done, not done, and should do about the earthquake, then the decisions of the Constitutional Court in the cases arising from the earthquake, and the city of Malatya in particular will be examined.

Keywords: Earthquake, Constitutional Court, administrative decision, Malatya

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNİN KORUMA SİSTEMİ BAĞLAMINDA DOĞAL AFETLER VE TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

Ensar Baki[*]

ÖZET

Doğal afetler ve özellikle deprem, engellenemeyen ama yıkıcı sonuçları minimize edilebilen birer olgudur. Depremlerin oluşumu engellenemese de depremlerin yıkıcı sonuçları engellenebilir niteliktedir. Öte yandan doğal afetler, yaşam hakkı ve mülkiyet hakkı başta olmak üzere birçok temel hak ve özgürlüğü etkilemektedir. Bu bağlamda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi koruma sistemi, doğal afetlere ve tehlikeli faaliyetlere ilişkin olarak geliştirdiği koruma sistemiyle temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilmesine ilişkin mekanizma geliştirmiştir.

M. Özel ve Diğerleri v. Türkiye davasında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin belirlediği kriterlere göre; doğal afetlerle ilgili olarak devletlere yüklenebilecek pozitif yükümlülüklerin kapsamı, olayın şartları dahilinde, i) tehdidin kaynağına, ii) riskin hafifletilmesinin elverişlilik ölçüsüne, iii) doğal afetin meydana geleceğine işaret eden koşulların bulunmasına, iv) insan yerleşimine veya insan kullanımına açık bir yeri etkileyen felaketin tekrar edip etmediğine dayanılarak belirlenebilir. Doğal afetlere ve tehlikeli faaliyetlere ilişkin olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları incelendiğinde, devletlerin yaşam hakkına yönelik pozitif yükümlülüklerinin söz konusu olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, yatay etki kavramı aracılığıyla; temel hak ve özgürlüklerin devletler tarafından ihlal edilmesine yönelik koruma mekanizmasının, özel kişiler arasında da uygulanması mümkün kılınmıştır.

Çalışmamız kapsamında, doğal afetler nedeniyle yaşam hakkı ve mülkiyet hakkı başta olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin ihlaline dair Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin koruma mekanizması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları çerçevesinde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Doğal Afetler, Temel Hak Ve Özgürlükler, Koruma Mekanizması

[*] Dr. Ögr. Üy, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, ensarbaki@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3132-4692.

NATURAL DISASTERS AND FUNDAMENTAL RIGHTS AND FREEDOMS IN THE CONTEXT OF THE PROTECTION SYSTEM OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Ensar Baki[*]

ABSTRACT

Natural disasters, and earthquakes in particular, are phenomena that cannot be prevented but whose destructive consequences can be minimized. Although the occurrence of earthquakes cannot be prevented, their destructive consequences can be minimized. On the other hand, natural disasters affect many fundamental rights and freedoms, particularly the right to life and the right to property. In this context, the protection system of the European Court of Human Rights has developed a mechanism for the violation of fundamental rights and freedoms through the protection system it has developed in relation to natural disasters and hazardous activities.

According to the criteria set out by the European Court of Human Rights in the case of M. Özel and Others v. Turkey, the scope of the positive obligations that may be imposed on States in relation to natural disasters may be determined, within the circumstances of the case, on the basis of i) the source of the threat, ii) the extent to which it is feasible to mitigate the risk, iii) the existence of conditions indicating the occurrence of a natural disaster, iv) the recurrence of the disaster affecting a place open to human habitation or human use. When the judgments of the European Court of Human Rights regarding natural disasters and hazardous activities are analyzed, it is seen that states have positive obligations towards the right to life. In addition, the concept of horizontal effect makes it possible to apply the protection mechanism for violations of fundamental rights and freedoms by states to private individuals.

Within the scope of our study, the protection mechanism of the European Court of Human Rights regarding the violation of fundamental rights and freedoms, especially the right to life and the right to property due to natural disasters, will be examined within the framework of the Decisions of the European Court of Human Rights.

Keywords: European Court Of Human Rights, Natural Disasters, Fundamental Rights And Freedoms, Protection Mechanism

[*] Assistant Professor, Ankara Yıldırım Beyazıt University Faculty of Law, Department of General Public Law, ensarbaki@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3132-4692.

MÜLKİYET HAKKI KAPSAMINDA MÜLKSÜZLEŞTİRME YETKİSİNE BAKIŞ

Kahan Onur Arslan[*]

ÖZET

Bilindiği üzere ülkemiz coğrafyasının önemli bir kısmı başta deprem olmak üzere çeşitli doğal afetlerin tehdidi altında bulunmaktadır. Bu gerçeğin farkındalığı neticesinde her ne kadar geç olsa da 2011 yılında meydana gelen Van merkezli deprem sonrasında "afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemek" amacıyla hazırlanan 2012 tarihli 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur.

Yürürlüğe konulduğu andan itibaren ortaya çıkan somut uygulamalarla sürekli tartışma yaratan bu kanun, 6 Şubat ve 20 Şubat 2023 tarihli deprem felaketleri sonrasında da bu depremlerde mağdur olan milyonlarca vatandaşımız için önce bir umut sonrasında ise bir hayal kırıklığına dönüşmüş durumdadır.

6306 Sayılı Kanun'a dayalı uygulamalar sonucu ortaya çıkan bu hayal kırıklığının nedenlerinin, Kanunda yer alan "ve kanunun kentsel dönüşüm ve yeniden inşa için öngördüğü yöntem ve araçlara ilişkin olduğu görülmektedir.

Bu bildiri ile 6306 Sayılı Kanun'da yer alan gerek "Rezerv Alan" ve "Riskli Yapı" kavramlarının gerekse kanunun öngördüğü yöntem ve araçların, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda, Anayasa Mahkemesi'nin ve İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin mülkiyet hakkına getirilen sınırlamalara ilişkin yaklaşımları çerçevesinde özlü bir değerlendirmeye tabi tutulması ve 6306 Sayılı Kanun'a ve uygulamaya ilişkin eleştirilerin somut örnekler üzerinden tartışmaya açılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rezerv Alan, Riskli Yapı, Kentsel Dönüşüm, Doğal Afet, Mülkiyet Hakkı.

[*] Dr. Ögr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Genel Kamu Hukuku ABD., E-posta: kahanonurarslan@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2557-5524.

A PERSPECTIVE ON THE AUTHORITY OF DISPOSSESSION WITHIN THE SCOPE OF PROPERTY RIGHTS

Kahan Onur Arslan*

ABSTRACT

As is well known, a significant portion of our country's geography is under the threat of various natural disasters, primarily earthquakes. In awareness of this reality, although it came somewhat late, the Law No. 6306 on the Transformation of Areas Under Disaster Risk, which was enacted in 2012 following the Van-centered earthquake in 2011, was established to determine the procedures and principles for improving, clearing, and renewing areas and plots of land with risky structures in order to create healthy and safe living environments in accordance with scientific and technical norms and standards.

From the moment it came into effect, this law has continually sparked debate due to the concrete applications it has generated. Following the earthquake disasters of February 6 and February 20, 2023, it has become both a source of hope and later, a source of disappointment for millions of citizens who suffered from these earthquakes.

The reasons for the disappointment arising from the applications based on Law No. 6306 seem to relate to the "Reserve Areas" and "Risky Structures" concepts within the law, as well as the methods and tools prescribed for urban transformation and reconstruction.

This report aims to provide a substantive evaluation of the concepts of "Reserve Area" and "Risky Structure" in Law No. 6306, as well as the methods and tools prescribed by the law, in light of the principles of the Turkish Constitution and the European Convention on Human Rights. It will also address criticisms of Law No. 6306 and its implementation through concrete examples and initiate a discussion on these issues.

Keywords: Reserve Areas, Risky Structures, Urban Transformation, Natural Disaster, Property Rights.

* Assistant Professor, Pamukkale University Faculty of Law, General Public Law, E-mail: kahanonurarslan@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2557-5524.

7269 SAYILI KANUN KAPSAMINDA GENEL HAYATA ETKİLİ AFET BÖLGESİ REJİMİNİN ANAYASA VE TEMEL HAK VE HÜRRİYETLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kürşat AKÇA*

ÖZET

7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun'da deprem ve benzeri afetlerde ortaya çıkan zararların telafisine ilişkin bir takım tedbirlerin alınması öngörülmektedir. Kanun kapsamında belirli şartları taşıyan afetler genel hayata etkili afet, bu afetlerin olduğu bölgelerin ise genel hayata etkili afet bölgesi olarak tespit edileceği hüküm altına alınmıştır. Genel hayata etkili afet bölgesi olarak tespit edilen bölgelerde Kanun kapsamında vatandaşlara para, mal ve çalışma yükümlülüğü getirilebileceği düzenlenmektedir. Bu ve benzeri düzenlemelerle 7269 sayılı Kanun ve genel hayata etkili afet bölgesi rejimi adeta bir olağanüstü hal rejimine dönüşmektedir. Gerçekten de 1982 Anayasası'nda olağanüstü halin sonuçları olarak para, mal ve çalışma yükümlülüğü ihdas edilmiş, bunun detayları ise 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu ile belirlenmiştir. Dolayısıyla 7269 sayılı Kanunun doğurduğu sonuçlar fiili bir olağanüstü hal rejimine sebebiyet vermektedir. Ayrıca uygulamada olağanüstü hale ilişkin çıkarılan kimi Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin genel hayata etkili afet bölgesini kapsayacak şekilde teşmil edildiği görülmektedir. Dolayısıyla hem mevzuat boyutuyla hem de uygulama boyutuyla genel hayata etkili afet bölgesi rejiminin anayasallığı tartışmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Genel hayata etkili afet bölgesi, olağanüstü hal, temel hak ve hürriyet

EVALUATION OF THE REGIME OF DISASTER AREAS AFFECTING GENERAL LIFE WITHIN THE SCOPE OF LAW NO. 7269 IN TERMS OF THE CONSTITUTION AND FUNDAMENTAL RIGHTS AND FREEDOMS

Kürşat AKÇA*

ABSTRACT

Disasters Affecting Public Life stipulates that certain measures shall be taken to compensate the damages arising from earthquakes and similar disasters. Within the scope of the Law, it is stipulated that disasters that fulfil certain conditions shall be considered as disasters affecting general life and the regions where these disasters occur shall be determined as disaster zones affecting general life. It is regulated that citizens may be obliged to pay money, property and

* Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı, ORCID ID: 0000-0001-7439-9438.

* Assistant Professor, Inonu University Faculty of Law, Department of Constitutional Law, ORCID ID: 0000-0001-7439-9438.

labour in the regions determined as disaster zones affecting general life within the scope of the law. With these and similar provisions, Law No. 7269 and the regime of disaster zones affecting general life are transformed into a state of emergency regime. Indeed, in the 1982 Constitution, the obligations of money, property and labour have been introduced as the consequences of the state of emergency, and the details of this obligation have been determined by the State of Emergency Law No. 2935. Therefore, the consequences of Law No. 7269 lead to a de facto emergency regime. In addition, in practice, it is observed that some Presidential Decrees issued in relation to the state of emergency are extended to cover the disaster area effective on general life. Therefore, the constitutionality of the regime of disaster zones affecting general life is questionable both in terms of legislation and practice.

Keywords: Disaster area affecting general life, state of emergency, fundamental rights and freedoms

AVRUPA BİRLİĞİNDE CEZA HUKUKU YOLUYLA ÇEVRENİN KORUNMASI

Coşkun KOÇ[*]

ÖZET

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi, 11 Nisan 2024 tarihinde ceza hukuku aracılığıyla çevrenin korunmasına ilişkin yeni bir Direktif (2024/1203) kabul etmiştir. 20 Mayıs 2024 tarihinde yürürlüğe giren bu Direktif, çevre suçlarının ve cezalarının tanımına ilişkin Avrupa Birliği (AB) çapında asgari kuralları belirlemektedir. Bu düzenleme halen yürürlükte olan 2008/99/EC ve 2009/123/EC sayılı Direktiflerin yerini alacak ve yalnızca AB içinde işlenen suçlara uygulanacaktır. Ancak Üye Devletler, yargı yetkilerini kendi toprakları dışında işlenen suçları kapsayacak şekilde genişletme yetkisine sahiptirler.

Direktifin amacı, çevre ve insan sağlığı üzerinde yıkıcı etkilere sahip olabilecek çevre suçlarıyla ceza hukuku yoluyla mücadele ederek Avrupa Yeşil Mutabakat hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olmaktır. Bu amaçla, çevreyle ilgili yeni suçlar hem gerçek hem de tüzel kişiler için yaptırım esasları ve Üye Devletlerin suçları önlemek veya etkili bir şekilde soruşturma için alması gereken çeşitli tedbirler düzenlenmiştir.

Direktif, çevreye karşı en ciddi ihlalleri ele alan çevre suçlarının kapsamlı ve güncel bir listesini sunmaktadır. Çevrenin kalitesinin yüksek düzeyde korunması ve iyileştirilmesini sağlamak için çevre suçu teşkil edecek fiillerin sayısı dokuzdan yirmiye çıkarılmıştır. Yeni suçlar arasında orman emvali kaçakçılığı, gemilerin kirleten bileşenlerinin yasadışı geri dönüşümü ve kimyasallar hakkındaki mevzuatın ciddi şekilde ihlal edilmesi de yer almıştır. İlave olarak tipik fiilin manevi unsurunun kast olması ve bu fiilin çevrenin tahribatına veya geri döndürülemez veya uzun süreli hasarına yol açması suçun "nitelikli hali" olarak tanımlamıştır.

Üye Devletler, Direktifte tanımlanan suç fiilinin çevreye ciddi ve yaygın zarar vermesi halinde daha ağır cezaya tabi yeni bir suç tipi belirlemekle yükümlüdür. Ayrıca çevreyi eski haline getirme veya zararı telafi etme, kamusal fonlara erişimlerinin engellenmesi, izinlerinin veya yetkilerinin geri çekilmesi gibi ek önlemlerle gerçek kişileri ve şirketleri yaptırıma tabi tutmak zorundadırlar. Üye Devletler, direktifin yürürlüğe girmesinden itibaren ulusal mevzuatlarını direktife uyarlamak için iki yıllık süreye sahiptirler. Tebliğ kapsamında, çevre suçlarıyla mücadele için etkili bir yasal çerçevenin geliştirilmesine ilişkin Avrupa Birliği'nin faaliyetlerine odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği ceza hukuku, çevre suçları, çevrenin korunması, mevzuatın uyumlaştırılması.

[*] Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku ABD, ORCID ID: 0000-0001-9453-5919.

ENVIRONMENTAL PROTECTION THROUGH CRIMINAL LAW IN THE EUROPEAN UNION

Coşkun KOÇ*

ABSTRACT

The European Parliament and the Council of the European Union adopted a new Directive on the protection of the environment by means of criminal law on 11 April 2024 (2024/1203). The Directive, which comes into force on 20 May 2024, sets out minimum rules across the European Union (EU) regarding the definition of environmental crimes and penalties. This regulation will replace the current Directives 2008/99/EC and 2009/123/EC and will only apply to crimes committed within the EU. However, Member States are empowered to extend their jurisdiction to crimes committed outside their territory.

The aim of the Directive is to help achieve the European Green Deal goals by combating the most serious environmental crimes that can have devastating effects on the environment and human health through criminal law. To this end, new environmental crimes, the principles of sanctions for both natural and legal persons, and the various measures that Member States must take to prevent or effectively investigate crimes are regulated.

The Directive provides a comprehensive and up-to-date list of serious environmental crimes against the environment. In order to ensure a high level of protection and improvement of environmental quality, the number of acts that constitute environmental crimes has been increased from nine to twenty. New crimes included smuggling of forest products, illegal recycling of harmful ship parts and serious violations of chemical legislation. In addition, the crime is defined as a "qualified case" if the crime is committed intentionally and this act causes destruction or irreversible or long-term damage to the environment.

Member States are obliged to establish a new type of offence subject to more severe penalties if the criminal act defined in the Directive causes serious and widespread damage to the environment. They must also sanction individuals and companies with additional measures, such as restoring the environment, blocking their access to public funds, or withdrawing their permits or authorizations. Member states have two years from the entry into force of the directive to adapt their national legislation to the directive. In the paper focuses on the activities of the European Union to develop an effective legal framework to combat environmental crime.

Keywords: European Union criminal law, environmental crimes, environmental protection, harmonization of legislation

* Asst. Prof. Dr., Inonu University Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law, ORCID ID: 0000-0001-9453-5919.

06 ŞUBAT 2023 TARİHLİ KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREM ÖZELİNDE BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN ARAÇ OLARAK KULLANILMASI YOLUYLA NİTELİKLİ DOLANDIRICILIK

Damla ERMEYDAN*

ÖZET

Yer kabuğundaki hareketlerin meydana getirdiği enerjinin boşalması neticesi oluşan sarsıntı olarak tanımlanan deprem, en yıkıcı doğal afetlerden biridir. Deprem sonrası bireylerde travma ve anksiyeteler ortaya çıkmakta, sosyal sistemlerde bozulmalar yaşanarak düzensizliğe yol açmaktadır. Afet kaynaklı olarak tasvir edilen bu durum ise suç işlenmesini kolaylaştırıcı etki yaratmakta, suçlular için yeni fırsatlar ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızın konusu 06 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli deprem özelinde vaka incelemesi yöntemiyle internet yoluyla işlenen dolandırıcılık suçlarının incelenmesidir. Dolandırıcılık suçu Türk Ceza Kanunu'nun 157 ve 158'inci maddelerinde yer almakta, bu suçun bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması yoluyla işlenmesi ise nitelikli halini teşkil etmektedir. Kahramanmaraş merkezli deprem, ülkemizde bilişim sistemleri yoluyla nitelikle dolandırıcılık vakalarının yaygın biçimde görüldüğü bir afet olmuştur. Bu dönemde internet üzerinden sahte yardım siteleri kurulması, var olan yardım sitelerinin sahtelerinin oluşturulması, sosyal medya yoluyla mağdur olunduğundan bahisle yardım talebi ve kimlik hırsızlığı gibi dolandırıcılık yöntemleri uygulanmış birçok kişi mağdur olmuştur. Sonuç olarak yüzlerce internet sitesi erişime engellenmiştir. Literatür taraması yoluyla gerçekleştirilen çalışmanın bilime ve topluma katkısı, söz konusu suç işleme yöntemlerin incelenerek çözüm ve korunma önerilerinin sunulması amacıyla çok disiplinli ortak bir çalışma özelliğini taşımasıdır. Çalışmada elde edilen ve sunulan bulgular, konuya ilişkin yasal düzenlemelerin gözden geçirilmesinde fayda sağlayabileceği gibi ilgililer bakımından farkındalık oluşturabilecek ve literatüre katkı sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, İnternet, Nitelikli Dolandırıcılık Suçu

* Öğr. Gör. Dr., Pamukkale Üniversitesi Honaz Meslek Yüksekokulu Hukuk Bölümü, Ceza İnfaz ve Güvenlik Hizmetleri Pr., ORCID ID: 0000-0002-7880-8064.

06 FEBRUARY 2023, QUALIFIED FRAUD THROUGH THE USE OF INFORMATION SYSTEMS AS A TOOL IN THE CONTEXT OF THE EARTHQUAKE CENTRED IN KAHRAMANMARAS

Damla ERMEYDAN[*]

ABSTRACT

Earthquake, which is defined as a tremor that occurs as a result of the discharge of energy caused by the movements in the earth's crust, is one of the most destructive natural disasters. After the earthquake, trauma and anxiety occur in individuals, social systems are disrupted, leading to disorganisation. This situation, which is described as disaster-induced, creates a facilitating effect on the commission of crime and creates new opportunities for criminals. In this context, the subject of our study is to examine the fraud crimes committed through the internet with the case study method in the case of the Kahramanmaraş-based earthquake dated 06 February 2023. The offence of fraud is included in Articles 157 and 158 of the Turkish Penal Code, and the commission of this offence through the use of information systems as a tool constitutes its qualified form. The earthquake centred in Kahramanmaraş was a disaster in our country where cases of qualified fraud through information systems were widely observed. During this period, fraud methods such as establishing fake aid sites on the internet, creating fakes of existing aid sites, requesting help by claiming to be a victim through social media and identity theft were applied and many people became victims. As a result, hundreds of websites were blocked. The contribution of the study, which was carried out through a literature review, to science and society is that it is a multidisciplinary joint study in order to examine the methods of committing such crimes and to offer solutions and protection suggestions. The findings obtained and presented in the study may be useful in reviewing the legal regulations on the subject, as well as raising awareness for those concerned and contributing to the literature.

Keywords: Earthquake, Internet, Qualified Fraud Crime

[*] Lecturer Assist. Dr., Pamukkale University Honaz Vocational School, Department of Law, Criminal Execution and Security Services Pr., ORCID ID: 0000-0002-7880-8064.

ORGANİZE ÇEVRE SUÇLARININ FAİLİ OLARAK "EKOMAFYA" KAVRAMI

Duygu ÇAĞLAR DOĞAN[*]

ÖZET

Ekomafya[†], çevre suçları işleyen ve bundan büyük ekonomik kazançlar elde eden organize suç gruplarını tanımlamak için kullanılan İtalyanca kökenli (*it. Ecomafia*) bir terimdir. Organize olarak işlenen çevre suçları arasında en çok yasadışı atık yönetimi, yani atıkların yasadışı ticareti ve yasadışı yollarla doğaya bırakılması yer alsa da ekomafya kavramı sadece çöp mafyasıyla ilgili değildir. Korunan hayvanların yasadışı olarak avlanması ve ticareti, ormansızlaştırma, yasadışı madencilik, deniz kaynaklarının yasadışı şekilde kullanılması gibi pek çok faaliyet de ekomafyanın alanına dahildir.

Bu çalışmada organize suç örgütleri tarafından özellikle yasadışı atık yönetimi faaliyetiyle işlenen çevre suçları, bunların yol açtığı çevre felaketleri ve bu suçlarla mücadelenin hukuki araçları üzerinde durulacaktır. Bunun için Avrupa'da çöp konusunda yaşanan en büyük felaketlerin ev sahibi olan İtalya'nın *Campania* Bölgesi'nde yaşanan olaylara değinilerek İtalya'nın hukuki mücadele için geliştirdiği yöntemler, bu alana yoğunlaşan öğretinin oluşturduğu teorik birikim, kanuni düzenlemeler, uygulama ve günümüzdeki durum mercek altına alınacaktır. Burada yaşananlar, telafisi mümkün olmayan çok ciddi çevresel ve sağlık sorunlarına yol açmıştır. Ekomafyanın yasadışı atık yönetimi konusundaki yaygın ve kontrolsüz faaliyetleri sonucunda bu bölgenin "*Triangle of Death*"[‡] olarak ve hatta yeni atıklara yer açmak için eski atıkların yakılması nedeniyle "*Terra dei Fuochi*"[§] olarak anılacak hale gelmesinin sonucunda açılan ceza davaları, konunun sürekli gündemde kalmasına, özellikle İtalyan Ceza Kanunu'na 2015 yılında eklenen düzenlemelere ve çevre hakkını açıkça öngören 2022 Anayasa değişikliğine öncü olmuştur.

Elbette bu tür suçlarla mücadelede yalnızca ulusal ve uluslararası düzeydeki yasal düzenlemeler yeterli değildir. Yasal altyapıya ek olarak bu düzenlemeleri hayata geçirmeye istekli uygulayıcılar, devlet ve sivil toplum kuruluşları eliyle yürütülecek etkili izleme ve denetim mekanizmaları ve şüphesiz toplumsal farkındalık gerekir. Zira sistematik bir sorunla,

[*] Dr. Ögr. Üyesi, TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku ABD, ORCID ID: 0000-0002-7777-611X.

[†] Bu terim ilk olarak 1994 yılında bir sivil toplum kuruluşu olan *Legambiente* tarafından kullanılmıştır. *Legambiente*, İtalya'da çevreyi koruma konusunda aktif olan en büyük sivil toplum örgütlerinden biridir. Bu örgüt, ekomafya ile mücadelede önemli bir rol oynamış ve çevre suçlarını ifşa eden raporlar yayınlamıştır. *Legambiente*'nin yıllık olarak yayınladığı "Ecomafia Raporu", çevre suçları ve ekomafya faaliyetleri hakkında kapsamlı veriler sunmaktadır. Dernek hakkında detaylı bilgi ve 2024 yılı Ekomafya raporu için Bkz. https://noecomafia.legambiente.it/?_gl=1%2A1bx6blv%2A_gcl_au%2AMjE5NjM0NTM3LjE3MjQ2NzIxMzU.%2A_ga%2AMTAzOTU0MjMwNC4xNzI0NjcyMTM2%2A_ga_LX7CNT6SDN%2AMTcyNDY3MjEzNS4xLjEuMTcyNDY3MjIxNC4wLjAuMA.. (Erişim tarihi: 26.08.2024)

[‡] "Ölüm Üçgeni"

[§] "Ateşler Diyarı"

ancak sistematik şekilde başa çıkılabilir. Bunun yalnızca kısmi bir parçası olarak hukuk, hukuki çerçeveye ve uygulamaya ilişkin iyi ve kötü örneklerin izlenmesiyle her geçen gün gelişmektedir. Bu çalışmada İtalya örneğinden istifade edilerek ülkemiz mevzuatı ve yargısı için de öneriler geliştirilecektir.

Anahtar kelimeler: çevre suçu, çevre felaketi, yasadışı atık yönetimi, ekomafya, çöp mafyası

THE CONCEPT OF 'ECOMAFIA' AS A PERPETRATOR OF ORGANIZED ENVIRONMENTAL CRIMES

Duygu ÇAĞLAR DOĞAN[*]

ABSTRACT

Ecomafia[**] is an Italian term (it. Ecomafia) used to describe organized criminal groups that commit environmental crimes and make enormous economic gains from them. Although illegal waste management, i.e. the illegal trade-in and illegal dumping of waste, is the most common type of organized environmental crime, the concept of ecomafia is not only related to the garbage mafia. Many activities such as illegal hunting and trade of protected animals, deforestation, illegal mining, and illegal exploitation of marine resources are also included in the field of ecomafia.

This study will focus on the environmental crimes committed by organized crime syndicates, especially through illegal waste management activities, the ecological disasters caused by these crimes, and the legal instruments for combating these crimes. For this purpose, the events in the Campania Region of Italy, which is the home of the biggest garbage disasters in Europe, will be mentioned, and the methods developed by Italy for legal struggle, the theoretical accumulation formed by the doctrine focusing on this field, legal regulations, practice and the current situation will be examined. What happened there has caused serious environmental and health problems that cannot be compensated. As a result of the widespread and uncontrolled activities of the eco-mafia in illegal waste management, the area became known as the "Triangle of Death" and even as the "*Terra dei Fuochi*"[††] due to the burning of

[*] Asst. Prof. Dr., TOBB ETU Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law, ORCID ID: 0000-0002-7777-611X.

[**] The term was first used in 1994 by the non-governmental organization Legambiente. Legambiente is one of the largest non-governmental organizations active in environmental protection in Italy. It has played an important role in the fight against ecomafia and has published reports exposing environmental crimes. Legambiente's annual "Ecomafia Report" provides comprehensive data on environmental crimes and ecomafia activities. For detailed information about the association and the Ecomafia Report for 2024, see https://noecomafia.legambiente.it/?_gl=1%2A1bx6blv%2A_gcl_au%2AMjE5NjM0NTM3LjE3MjQ2NzIxMzU.%2A_ga%2AMTAzOTU0MjMwNC4xNzI0NjcyMTM2%2A_ga_LX7CNT6SDN%2AMTcyNDY3MjEzNS4xLjEuMTcyNDY3MjIxNC4wLjAuMA.. (Access date: 26.08.2024)

[††] "Land of Fire"

old waste to make room for new waste, the criminal cases opened as a result of the criminal proceedings have led to the constant agenda of the issue, especially the regulations added to the Italian Criminal Code in 2015 and the 2022 Constitutional amendment, which explicitly stipulates the right to the environment.

Of course, the legal regulations at the national and international levels are not sufficient to combat such offenses. In addition to the legal infrastructure, effective monitoring and control mechanisms are to be carried out by the state and non-governmental organizations, and undoubtedly public awareness is required. Thus, a systematic problem can only be dealt with systematically. As only a fractional part of this, the law develops with each passing day by following good and bad examples regarding the legal framework and practice. In this study, by making use of the Italian example, suggestions will be developed for the legislation and judicial practices of our country.

Keywords: environmental crime, environmental disaster, illegal waste management, ecomafia, garbage mafia

BİR ÇEVRE KİRLİLİĞİ SORUNU OLAN GÜRÜLTÜ VE MÜCADELE YÖNTEMİ OLARAK KABAHATLER

Hande BUDAK*

ÖZET

Çevre sorunları her geçen gün büyük bir hızla artmaya devam etmektedir. Ancak bunların başında gürültü kirliliği gelmektedir. Ülkemizde birçok insan çeşitli sebeplerle gürültüye maruz kalmakta ve gürültünün sebep olduğu sağlık sorunları ile mücadele etmektedir. Gürültü kirliliğini en aza indirgemek ve bireylerin daha sağlıklı bir çevrede yaşayabilmeleri için Türk Hukuk Sisteminde bazı düzenlemelere yer verilmiştir. Türk Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu ve Çevre Kanunu bunların başında yer almaktadır. Ancak çalışmamızın esasını bir kabahat olan ve Kabahatler Kanunu'nda düzenlenen gürültü oluşturmaktadır. Bu çalışma ile, çevre ve gürültü kirliliği hakkında gerekli bilgiler verilerek konunun daha iyi anlaşılması ve Kabahatler Kanunu'nun 36. Maddesinde *"Gürültü"* başlığı altında yer verilen düzenlemenin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk olarak çevre, çevrenin korunması ve gürültü hakkında detaylı açıklamalardan bahsedilecektir. İkinci kısımda ise, Kabahatler Kanunu hakkında genel açıklamalara yer verilecek, Kabahatler Kanunu'nun 36. Maddesinde yer alan düzenleme incelenecek ve Kabahatler Kanunu'nda bir kabahat olarak düzenlenen gürültünün Türk Ceza Kanunu ve Çevre Kanunu'ndaki düzenlemelerle ilişkisinden bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Gürültü, Kabahatler Kanunu, Çevrenin Korunması, Gürültü Kabahati.

NOISE AS AN ENVİRONMENTAL POLLUTION ISSUE AND ADMINISTRATIVE MEASURES AS A MEANS OF COMBATING IT

Hande BUDAK*

ABSTRACT

Environmental problems continue to increase rapidly day by day. However, the first of these is noise pollution. In our country, many people are exposed to noise for various reasons and struggle with health problems caused by noise. To minimize noise pollution and enable individuals to live in a healthier environment, certain regulations have been established in the Turkish Legal System. The Turkish Penal Code, the Misdemeanor Law, and the Environmental Law are among these regulations. However, the focus of our study is noise, which is

* On Dokuz Mayıs Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID ID: 0000-0003-0831-0305.

* On Dokuz Mayıs University Faculty of Law, Institute of Social Sciences, Public Law Graduate Student, ORCID ID: 0000-0003-0831-0305.

considered a misdemeanor and regulated under the Misdemeanor Law. This study aims to provide necessary information about the environment and noise pollution, improve understanding of the issue, and examine the regulation under the heading "Noise" in Article 36 of the Misdemeanor Law. The study consists of two parts. The first part will provide detailed explanations about the environment, environmental protection, and noise. The second part will offer general explanations about the Misdemeanor Law, examine the regulation in Article 36 of the Misdemeanor Law, and discuss the relationship between noise as a misdemeanor under the Misdemeanor Law and the regulations in the Turkish Penal Code and Environmental Law.

Keywords: Environment, Noise, Misdemeanor Law, Environmental Protection, Noise Misdemeanor.

DEPREM SIRASINDA YIKILAN BİNALAR NEDENİYLE GERÇEKLEŞEN ÖLÜM VE YARALANMALAR BAKIMINDAN SUÇUN MANEVİ UNSURUNUN TESPİTİ

Kaan POLAT[*]

ÖZET

6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli 7.7 ve 7.6 büyüklüğündeki vahim depremlerin yaşanması sonucunda on binlerce kişi vefat etmiş ve yüz binlerce kişi yaralanmıştır. Meydana gelen depremlerin bir doğal afet olması nedeniyle ceza hukuku açısından bir sorumluluğun doğmadığı söylenebilir. Ancak bazı binaların mevzuata uygun inşa edilmemesi, eksik malzemenin kullanılması, bina kolonlarının sonradan kesilmesi, gerekli denetimin yapılmaması ve buna benzer nitelikteki hususlar sebebiyle bazı binalar yıkılmış ve olumsuz neticeler yaşanmıştır. Ayıplı bina olarak addettiğimiz bu binaların yıkılması sonucu vücut bulan olumsuz neticeler, temel olarak öldürme ve yaralama suçlarının oluşumuna neden olmuştur. Fakat bu suçların manevi unsurunun ne olduğu tartışmalıdır. Vücut bulan suçların doğrudan kastla mı, olası kastla mı, bilinçli taksirle mi yoksa basit taksirle mi işlendiğinin tespiti oldukça önem arz etmektedir. Bu tespit yapılırken her somut olay kendi içinde değerlendirilmeli, işlenen her suçun zemini doğru şekilde saptanmalıdır. Çalışmamızda, ayıplı binaların deprem sırasında yıkılması sonucunda meydana gelen ölüm ve yaralanmalar açısından işlenen suçların manevi unsurunun ne şekilde tespit edilmesi ve bunların ayırt edilmesi için hangi hususların dikkate alınması gerektiği ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Olası Kast ve Bilinçli Taksir Ayrımı, Suçun Manevi Unsuru, Ayıplı Bina.

DETERMINING THE MORAL ELEMENT IN RELATION TO DEATHS AND INJURIES CAUSED BY COLLAPSED BUILDINGS DURING AN EARTHQUAKE

Kaan POLAT[*]

ABSTRACT

On 6 February 2023, tens of thousands people died and hundreds of thousands people were injured as a result of the devastating earthquakes of magnitude 7.7 and 7.6 centered in Kahramanmaraş. Since the earthquakes are natural disasters, it can be said that no criminal liability arises in terms of criminal law. However, due to factors such as the construction of some buildings not complying with regulations, the use of defective materials, the subsequent cutting of building columns, the lack of necessary inspections and similar issues, some

[*] İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Hukuk Bilimleri Ana Bilim Dalı, ORCID: 0000-0001-7866-8789, kaan.polat@inonu.edu.tr

[*] İnonu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, Department of Legal Sciences.

buildings collapsed and negative consequences were experienced. The negative consequences that occurred as a result of the collapse of these buildings, which we consider to be defective buildings, basically led to the occurrence of the crimes of murder and injury. However, the moral element of these crimes is debatable. It is very important to determine whether the crimes were committed with direct intent, eventual intent, conscious negligence or simple negligence. While making this determination, each specific case should be evaluated within itself and the ground of each crime committed should be determined correctly. In our study, it is discussed how to determine the moral element of the crimes committed in terms of deaths and injuries caused by the collapse of defective buildings during earthquakes and which issues should be taken into consideration in order to distinguish them.

Keywords: Earthquake, The Distinction of Eventual Intent And Conscious Negligence, Moral Element of Crime, Defective Building.

ORMAN YANGINLARINDA CEZA HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN SORUMLULUK

Nurten ÖZTÜRK*

ÖZET

Ormanlar, dünya üzerindeki toprak parçasının yaklaşık üçte birini kaplar ve insan hayatı için son derece önemlidir. Ayrıca biyoçeşitliliğin korunması ve iklim krizleriyle mücadelede de çok önemli bir rol oynamaktadır. Son yıllarda gerek farklı ülkelerde gerekse ülkemizde çok sayıda orman yangını yaşanmakta olup söz konusu felaketler çok sayıda sorunu da karşımıza çıkarmıştır. Ormanların korunması hususu çok yönlü bir programı gerektirmekte olup eğitim, sosyal ve toplumsal kampanyalar, teknolojik gelişmelerden yararlanılarak yapılacak bilgilendirme çalışmaları, medyada yayınlanacak kamu spotları, okullarda yapılacak çalışmalar önem taşımaktadır. Bu faaliyetlerin yanında ormanların korunmasının önemi gereği ceza hukuku bağlamında da belirli düzenlemeler yapılmıştır.

Orman Kanunu 91 vd. maddelerde ormanlara ilişkin olarak ceza hükümlerine yer verilmiştir. Ülkemizde 2020 yılından sonra yaşanan yangınlar ceza hukuku düzenlemelerine de etki etmiştir. Nitekim Orman Kanunu'nun 110. maddesinde kasten orman yakmak bir suç olarak düzenlenmiş olup suçun cezasının alt sınırı 2023 yılında kabul edilen 7442 sayılı Kanunla on yıla çıkarılmış ve suç hem adli para cezasını hem de hapis cezasını gerektiren bir suç olarak düzenlenmiştir. Ayrıca söz konusu suç açısından belirli nitelikli haller de öngörülmüştür. İlk olarak suçun, yangına müdahalenin geciktirilmesi veya yangının söndürülmesinin zorlaştırılması amacıyla ve bu amacı gerçekleştirmeye elverişli olacak yer, zaman veya şartlarda işlenmesi halinde faile verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır. Son olarak ise Devletin güvenliğine karşı suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde devlet ormanlarını yakan kişi müebbet hapis ve yirmi bin günden yirmi beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılacaktır. Bilindiği gibi hukuk sistemimizde suçlar kural olarak kasten işlenir. Ancak belirli sayıda suçun taksirli hali düzenlenmiştir. Ormanların sahip olduğu önem nedeniyle kanun koyucu sadece kasten işlenen suçu cezalandırmamış taksirle orman yangınına sebebiyet vermeyi de suç olarak düzenlemiştir.

Söz konusu suçlar ve infaz sistemimiz birlikte değerlendirildiğinde düzenlemenin orman yangınlarıyla mücadelede ne kadar etkili ve caydırıcı olduğu çalışma kapsamında incelenecektir.

Anahtar kelimeler: orman, orman yakma, ceza hukuku, kast, taksir.

* Dr. Ögr. Üyesi, Erzincan BYÜ Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, nozturk@erzincan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5500-4250.

CRIMINAL LIABILITY IN SETTING FOREST ON FIRE

Nurten ÖZTÜRK[*]

ABSTRACT

Forest is a piece of nature that symbolizes the tissue of mutual relations formed by living beings such as trees, other plants, animals, microorganisms, and physical environmental factors such as soil, air, water, light, and temperature. Forests cover about one-third of the land on earth. Forests are extremely important for human life. They also play a crucial role in biodiversity and combating climate crises. In recent years, there have been many forest fires both in different countries and in our country, and these disasters have brought many problems to our attention. The protection of forests requires a multifaceted program such as education, social and community campaigns, information activities using technological developments, public service announcements in the media, and activities in schools. In addition to these activities, certain regulations have been made in the context of criminal law due to the importance of protecting forests.

Article 91 and the following articles of the Forest Law include penal provisions regarding forests. The fires experienced in our country after 2020 also affected criminal law regulations. Intentional setting forests on fire is regulated as a crime in Article 110 of the Forest Law, and the lower limit of the penalty of the crime was increased to ten years with Law No. 7442 adopted in 2023, and the crime was regulated as a crime that requires both a judicial fine and imprisonment. In addition, certain qualifying circumstances have also been stipulated for the offense. Firstly, the penalty to be imposed on the perpetrator will be increased by half if the crime is committed with the aim of delaying the intervention to the fire or making it difficult to extinguish the fire and in a place, time, or conditions that will be conducive to achieving this aim. Finally, the person who burns state forests within the framework of the activities of an organization established to commit crimes against the security of the State will be sentenced to life imprisonment and a judicial fine from twenty thousand days to twenty-five thousand days.

As it is known, in the Turkish legal system, crimes are committed intentionally as a rule. However, the negligent form of a certain number of crimes is regulated. Due to the importance of forests, the legislator did not only punish the offense committed intentionally but also regulated negligently causing forest fires as a crime. When the crimes in question and our execution system are evaluated together, how effective and deterrent the regulation is in combating forest fires will be examined within the scope of the study.

Keywords: Forest, criminal law, setting fire on forest, intent, negligence.

[*] Asst. Prof. Dr., Erzincan BYU Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law, ORCID ID: 0000-0001-5500-4250.

TELEKOMÜNİKASYON HİZMET SAĞLAYICILARI İLE BTK'NİN DEPREMDEN DOLAYI MEYDANA GELEN ÖLÜM VE YARALANMALARDAN DOĞAN CEZAİ SORUMLULUĞU

Şeyda Betül EKİN AYDIN*

ÖZET

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen elim depremde telekomünikasyon hizmet sağlayıcılarının verdiği hizmetin, özellikle ilk 72 saatte, oldukça yetersiz olması adı geçen şirketlerin cezai sorumluluklarını gündeme getirebilecektir. Elbette ki meydana gelen depremin şiddeti ve etkilediği alanın büyüklüğü göz önünde bulundurulduğunda baz istasyonlarının birçoğunun hasar görmesi olağandır; ancak 5809 sayılı Kanunun 12/2-ğ maddesine göre şirketler afet durumlarındaki haberleşmenin kesintisiz devam edebilmesi için gerekli tedbirleri almakla mükelleftir.

Telekomünikasyon hizmet sağlayıcıları bakımından taksirle öldürme ve yaralama suçlarından yapılan suç duyurularında takip edebildiğimiz kadarıyla takipsizlik kararları verilmektedir. Bu hususta soruşturma makamları tarafından şirketlerin afet planlarının olup olmadığı, varsa ne ölçüde yerine getirildiği, yeterli yatırımın yapılıp yapılmadığı ya da afet öncesi alternatif şebekelerin kurulması gibi önlemler alınması halinde de iletişim sorununun yaşanıp yaşanmayacağı hususlarının birlikte değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekmektedir.

Cezai sorumluluk bakımından BTK yetkililerinin de sorumluluğunun değerlendirilmesi gerekmektedir. TBB, deprem sonrasında BTK tarafından bant daraltma yapılıp yapılmadığı hususunda BTK'ye bilgi edinme başvurusunda bulunmuş ancak BTK tarafından "*dezonformasyon ve manipülasyon içeren yayınların toplumda korku, panik oluşturabileceği nedeniyle 5809 sayılı Kanunun 60/10. maddesi kapsamında birtakım tedbirler alındığı*" doğrulanmıştır. TBB ise bilgi edinme taleplerine yeterli cevap verilmediği gerekçesi ile Ankara 6. İdare Mahkemesinde açtığı iptal davasını kazanmıştır (29.3. 2024 T., 2023/1222 E., 2024/459 K.). Mezkur karar henüz yeni verildiğinden BTK'nin verdiği bant daraltma kararının gerekçeleri ve kararın hukuka uygun olup olmadığı tarafımızca bilinmemektedir. Ancak Anayasanın 22. maddesindeki haberleşme hürriyetinin sınırlandırılması sebepleri gerçekleşmeksizin haberleşme hürriyetinin hukuka aykırı olarak sınırlandırılması varsayımında, bireylerin yaşama hakkının korunmasının kamu düzeninin sağlanmasına göre öncelenmesi gerektiğinden, ilgili sorumluların "haberleşmenin engellenmesi" suçundan (TCK 124/1) sorumlulukları doğabilecektir. Yapılan soruşturmada madde tipikliğinde aranan "hukuka aykırılık" unsuru bakımından da ayrıca bir değerlendirme yapılmalı, verilen hakim kararının usulüne uygun olup olmadığı ve Anayasanın 22. maddesinde yazılı haberleşme hürriyetinin sınırlandırma sebeplerinin somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediği ortaya konulmalıdır.

* Öğr. Gör., İnönü Üniversitesi MYO Hukuk Bölümü-Ceza İnfaz ve Güvenlik Hizmetleri Programı, betul.aydin@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6758-7430.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Telekomünikasyon hizmet sağlayıcıları, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Haberleşmenin Engellenmesi Suçu, Taksirle Öldürme Suçu, Taksirle Yaralama Suçu.

CRIMINAL LIABILITY OF TELECOMMUNICATION SERVICE PROVIDERS AND BTK (TURKISH INFORMATION AND COMMUNCATION TECHNOLOGIES AUTHORITY) ARISING FROM DEATHS AND INJURIES CAUSED BY THE EARTHQUAKE

Şeyda Betül EKİN AYDIN*

ABSTRACT

During the tragic earthquake that occurred on February 6, 2023, the service provided by telecommunication service providers, particularly in the first 72 hours, was highly inadequate. This raises the issue of criminal liability for the aforementioned companies. Of course, considering the severity of the earthquake and the large affected area, it is expected that many base stations would be damaged. However, according to Article 12/2-ğ of Law No. 5809, companies are obliged to take necessary measures to ensure uninterrupted communication in disaster situations.

In complaints of negligent homicide and injury regarding telecommunication service providers, it appears that the decision on dropping the prosecution are generally made. In this regard, it is necessary for the investigative authorities to evaluate whether the companies had disaster plans, the extent to which these plans were implemented, whether sufficient investments were made, or whether communication problems would have been experienced if alternative networks had been established before the disaster.

In terms of criminal liability, the responsibility of BTK officials also needs to be assessed. The TBB (Union of Turkish Bar Associations) applied to BTK for information on whether bandwidth reduction was implemented after the earthquake. However, BTK confirmed that measures were taken under Article 60/10 of Law No. 5809 due to the potential of disinformation and manipulative broadcasts to create fear and panic in society. The TBB won the annulment case it filed with the Ankara 6th Administrative Court, claiming that the information requests were not adequately answered (March 29, 2024, Case No. 2023/1222, Decision No. 2024/459). Since this decision is very recent, the reasons for BTK's bandwidth reduction decision and whether the decision was lawful are not yet known. However, in the assumption of unlawful restriction of communication freedom without the reasons stated in Article 22 of the Constitution, the protection of individuals' right to life should be prioritized over maintaining public order. Consequently, the relevant individuals may be held liable for the crime of "obstructing communication" (TCK 124/1). During the investigation, an additional evaluation should be conducted regarding the element of "unlawfulness" required

* Lecturer, Inonu University Vocational School, Department of Law - Criminal Execution and Security Services Programme, ORCID ID: 0000-0001-6758-7430.

in the typicality of the article. It should be determined whether the judge's decision was made properly and whether the reasons for restricting communication freedom as stated in Article 22 of the Constitution were present in the concrete case.

Keywords: Earthquake, Telecommunication service providers, Turkish Information and Communcatiın Technologies Authority, Crime of obstructing communication, Negligent homicide, Negligent injury.

İMAR KİRLİLİĞİNE NEDEN OLMA SUÇUNA İLİŞKİN UYGULAMADAKİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Uğur AŞKIN *

ÖZET

İmar kirliliğine neden olma suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ikinci kitabının 'Topluma Karşı Suçlar' başlıklı üçüncü kısmında yer alan 'Çevreye Karşı Suçlar' başlıklı ikinci bölümündeki 184'üncü maddesinde düzenlenmektedir. Bu suç, imar mevzuatında belirlenen usul ve koşullara aykırı olarak inşa faaliyetinde bulunulmasıyla oluşmaktadır. Nitekim maddenin birinci fıkrasında, yapı ruhsatiyesi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapılması veya yaptırılması cezalandırılmaktadır. İkinci fıkrada yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade edilmesi tecziye edilmektedir. Üçüncü fıkrada yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade edilmesi cezalandırılmaktadır.

Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade edilmesi fiili haricindeki, diğer fiillerin gerçekleştirilmesi yalnızca belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerler ile sınırlıdır. Bu sınırlama, sınai ürünlerin üretildiği tesisler açısından geçerli değildir. Bu itibarla belediye sınırları dışındaki alanlarda sınai ürünlerin üretildiği tesisler, imar kirliliğine neden olma suçu kapsamındadır.

İmar kirliliğine neden olma suçuna ilişkin etkin pişmanlık düzenlemesi, TCK m. 184/5'te yer almaktadır. Buna göre, kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar planına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkûm olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar. Bu etkin pişmanlık düzenlemesi yalnızca yapı ruhsatiyesi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapılması veya yaptırılması ile yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade edilmesi fiillerine ilişkindir.

Uygulamada imar kirliliğine neden olma suçuna ilişkin yürütülen soruşturma ve kovuşturmalarda bazı sorunların olduğu fark edilmektedir. Özellikle suçun konusunun belirlenmesine, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına ve benzer suçlar ile arasındaki ayrımın yapılmasına ilişkin meseleler dikkat çekmektedir. Çalışmamızda Yargıtay kararları kapsamında İmar Kirliliğine Neden Olma suçuna ilişkin uygulamada belirlenen sorunlar tespit edilerek, çeşitli çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İmar kirliliği, suç, sorunlar, çözüm önerileri.

* Araştırma görevlisi, İnönü Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, ugur.askin@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3842-8745.

PROBLEMS IN PRACTICE REGARDING THE OFFENSE OF CAUSING ZONING POLLUTION AND SOLUTION SUGGESTIONS

Uğur AŞKIN *

ABSTRACT

The crime of causing zoning pollution is regulated in Article 184 in the second section titled 'Crimes Against the Environment' in the third part titled 'Crimes Against Society' of the second book of the Turkish Criminal Code No. 5237. This offense is committed by carrying out construction activities in violation of the procedures and conditions determined in the zoning legislation. As a matter of fact, in the first paragraph of the article, the construction or construction of a building without a building license or in violation of the license is punished. In the second paragraph, allowing electricity, water or telephone connection to the construction sites established due to the constructions started without a building permit is punished. The third paragraph penalizes allowing any industrial activity to be carried out in buildings for which a certificate of occupancy has not been obtained.

Except for the act of permitting the performance of any industrial activity in buildings for which a certificate of occupancy has not been obtained, the performance of other acts is limited to places within municipal boundaries or subject to a special zoning regime. This limitation does not apply to facilities where industrial products are produced. In this respect, facilities where industrial products are produced in areas outside the municipal boundaries are within the scope of the offense of causing zoning pollution.

Article 184/5 of the TPC regulates effective remorse for the offense of causing zoning pollution. Accordingly, in the event that the person makes the building that he/she built or had built without a license or in violation of the license in accordance with the zoning plan and license, the public case shall not be opened in accordance with the provisions of paragraphs one and two, the public case that has been opened shall be dismissed, and the convicted punishment shall be eliminated with all its consequences. This effective remorse regulation is only related to the acts of constructing or having constructed a building without a building permit or in violation of the building permit, and allowing electricity, water or telephone connection to the construction sites established due to the constructions started without a building permit.

In practice, it is noticed that there are some problems in the investigations and prosecutions carried out regarding the crime of causing zoning pollution. In particular, the issues regarding the determination of the subject matter of the crime, the application of the effective remorse provisions and the distinction between similar crimes attract attention. In our study, within the scope of the decisions of the Court of Cassation, the problems identified in practice

* Research asistant, Inönü University, Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law, ugur.askin@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3842-8745.

regarding the crime of causing zoning pollution will be identified and various solutions will be tried to be proposed.

Keywords: Zoning pollution, crime, problems, solutions.

DEPREMİN ÇEVRESEL ETKİSİNİN BİR SONUCU OLARAK ÇEVRENİN TAKSİRLE KİRLETİLMESİ SUÇU VE UYGULAMASI

Korhan YEĞRİM[*]

ÖZET

Çevreye karşı suçlar ilk olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Türk hukukuna girmiştir. Çevrenin kasten kirletilmesi (TCK m. 181) ve çevrenin taksirle kirletilmesi (TCK m. 182) TCK'nın İkinci Kitabının Üçüncü Kısmının İkinci Bölümünde düzenleme altına alınmıştır. Söz konusu bu düzenlemeler depremin yarattığı çevre kirliliği sebebiyle daha önemli hale gelmiştir.

Çevre, canlı varlıkların hayatları süresince ilişkilerini idame ettirdikleri ve birbirleriyle karşılıklı olarak etkileşimde oldukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel bir alan olarak 2872 sayılı Kanunu'nda açıkça tarif edilmiştir. Aynı düzenlemede çevrede vuku bulan ve canlıların sağlığını, çevresel değerleri ve ekolojik dengeyi bozucu nitelikteki her tür olumsuz etki çevre kirliliği olarak da tanımlanmıştır. Ülkemiz büyük deprem felaketleri yaşamış olup, gelecekte de büyük deprem riskleri ile karşı karşıyadır. Yaşanan depremler sonrası depremin can ve mal kaybının yanı sıra çevresel etkileri de ortaya çıkmaktadır. Havanın kirlenmesi, su kirliliği, ekolojik sistemin bozulması, tehlikeli atıkların ortaya çıkması bunlardan bazılarıdır. Ayrıca doğalgaz ve petrol boru hatlarının, depolama tesislerinin zarar görmesine bağlı olarak patlama ve kimyasal sızıntı gibi çevre kirliliği problemlerinin de ortaya çıkması olasıdır. Dolayısıyla TCK'nın 181. ve 182. maddelerinin deprem nedeniyle ihlal edilmesi kuvvetle muhtemeldir.

Çalışmada, çevreye zarar verebilecek şekilde, atık ya da atıkların toprağa, suya ya da havaya dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak verilmesi ile insan veya hayvanlar bakımından tedavisi zor hastalıkların meydana gelmesi, üreme yeteneğinin körelmesi hayvanların ya da bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye yol açacak atık ya da atıkların toprağa, suya ya da havaya özen yükümlülüğüne riayet edilmeyerek verilmesi davranışı Yargıtay kriterleri doğrultusunda ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: çevre kirliliği, deprem, çevrenin taksirle kirletilmesi, depremin çevresel etkileri, çevrenin kasten kirletilmesi.

[*] Doç. Dr, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, korhan.yegrim@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3231-0068.

THE ENVIRONMENTAL IMPACT OF EARTHQUAKES AS A RESULT OF THE CRİME OF ENVIRONMENTAL POLLUTİON BY NEGLIGENCE AND ITS IMPLEMENTATION

Korhan YEĞRİM[*]

ABSTRACT

Crimes against the environment were first introduced into Turkish law with the Turkish Penal Code No. 5237. Intentional Pollution of the Environment (TCK Art. 181) and Pollution of the Environment due to Recklessness (TCK Art. 182) are regulated in the Second Book, Third Part, Second Chapter of the TCK. These regulations have become more significant due to the environmental pollution caused by earthquakes.

The environment is explicitly defined in Law No. 2872 as a biological, physical, social, economic, and cultural space in which living beings maintain their relationships and interact with one another throughout their lives. In the same regulation, any negative impact occurring in the environment that disrupts living beings' health, environmental values, and ecological balance is also defined as environmental pollution. Our country has experienced major earthquake disasters and is likely to face significant earthquake risks in the future. In addition to loss of life and property caused by earthquakes, environmental impacts also emerge. Air pollution, water pollution, disruption of ecological systems, and the emergence of hazardous waste are some of these effects. Furthermore, it is possible for environmental pollution issues, such as explosions and chemical leaks, to arise due to damage to natural gas and oil pipelines and storage facilities. Therefore, violations of Articles 181 and 182 of the TCK due to earthquakes are highly probable.

In this study, behaviors that involve the disposal of waste or materials into the soil, water, or air in a manner that violates the duty of care and diligence will be examined, particularly focusing on the resulting difficult-to-treat diseases in humans or animals, impaired reproductive ability, and changes in the natural characteristics of animals or plants. This analysis will be conducted in accordance with the criteria established by the Court of Cassation (Yargıtay).

Keywords: environmental pollution, earthquake, pollution of the environment due to recklessness, environmental effects of earthquakes, ıntentional pollution of the environment.

[*] Assoc. Prof. Dr., Inonu University Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law.

ELEKTRİK İLETİM HATLARINDAKİ YIPRANMADAN KAYNAKLANAN AFET BOYUTUNDAKİ YANGINLARDA CEZA SORUMLULUĞU

Veysel TOPUZ*

ÖZET

Dünya genelinde ülkemiz özelinde özellikle yaz mevsimlerinde ciddi çapta ve büyüklükte yangınlar yaşanmaktadır. Bu yangınlar ormanlık alanlarda yaşanabildiği gibi köy, mezra gibi yaşam alanlarına yakın tarım alanlarında da meydana gelebilmektedir. Doğaya, toprağa ve canlılara birçok olumsuz etkisi ve açık bir zararı olduğu bilimsel olarak ortada olmakla birlikte ülkemizde özellikle kırsal alanlarda oldukça yanlış bir uygulama olan anız yakma adetine halen devam edilmektedir. Küçük bir alanda başlayan yangınlar rüzgâr ve sıcağın etkisiyle çok geniş alanlara yayılmakta, evlerin yanması, hayvanların zarar görmesi ve hatta insanların ölmesi gibi birçok istenmeyen neticeye sebep olmaktadır.

Oldukça yakın zamanda yaşanan ve kamuoyuna yansıyan güncel bir olay olan Diyarbakır'da başlayan ve Mardin'in ilçelerine de sıçrayan böyle bir yangında 15 kişi hayatını kaybetmiş, dönümlerce buğday, arpa arazileri zarar görmüş, kişilerin evleri yanmış, örtü altı birçok hayvan da yok olmuştur. Çok ciddi ve geniş çapta zarara sebep olan bu yangınların başta anız yangınları ile başladığı belirtilse de sonradan yangının birkaç yerde birden çıktığı bunların aşırı sıcakların etkisiyle genleşen ve kopan elektrik iletim hatlarından kaynaklandığı da açıklanmıştır. Bu olayda bir yandan anız yakan köylüler ile elektrik iletim hatlarının kurulum ve denetimini yapan elektrik dağıtım şirketinin personel ve yetkilileri diğer yandan ise tüm bunların denetimini yapan kamu kurumu personel ve yetkililerinin fiillerinin ceza hukuku bakımından değerlendirilmesi gerekir. İlgililerin meydana gelen neticeler bakımından sorumlu tutulup tutulamayacakları, sorumlulukları var ise hangi suçlardan sorumlu olacakları ile bunların kast veya taksir düzeyinde olup olmadıkları çalışmada cevaplanmaya çalışılacak olan konulardandır.

Anahtar Kelimeler: anız yangını, yangın, afet, ceza sorumluluğu, kusur.

* Arş. Gör., İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku ABD, ORCID ID: 0000-0002-9831-2816.

CRIMINAL LIABILITY FOR CATASTROPHIC FIRES CAUSED BY DAMAGE TO ELECTRICITY TRANSMISSION LINES

Veysel TOPUZ*

ABSTRACT

Throughout the world, our country experiences serious and large-scale fires, especially during the summer seasons. These fires can occur in forested areas as well as in agricultural areas close to living areas such as villages and hamlets. Although it is scientifically evident that it has many negative effects and clear harm to nature, soil and living things, stubble burning, which is a very wrong practice in our country, especially in rural areas, is still being practiced. Fires that start in a small area spread to very large areas with the effect of wind and heat, causing many undesirable consequences such as burning houses, damaging animals and even killing people.

In one such fire, which started in Diyarbakır and spread to the districts of Mardin, 15 people lost their lives, acres of wheat and barley lands were damaged, people's homes were burnt, and many animals under cover were destroyed. Although it was initially stated that these fires, which caused serious and widespread damage, started with stubble fires, it was later explained that the fires broke out in several places and were caused by electrical transmission lines that expanded and broke due to the extreme heat. In this case, on the one hand, the actions of the villagers who burned stubble and the personnel and officials of the electricity distribution company who installed and inspected the electricity transmission lines, and on the other hand, the personnel and officials of the public institution who inspected all these actions should be evaluated in terms of criminal law. Whether the relevant persons can be held responsible in terms of the consequences that occurred, if they are responsible, for which crimes they will be responsible and whether they are at the level of intent or negligence are among the issues that will be tried to be answered in the study.

Keywords: stubble fire, fire, disaster, criminal liability, fault.

* Research Assistant, Istanbul Medeniyet University Faculty of Law, Department of Criminal and Criminal Procedure Law, ORCID ID: 0000-0002-9831-2816.

1879 TARİHLİ USUL-İ MUHAKEMÂT-I CEZAİYE KANUNUNDA ORMANLARLA İLGİLİ DAVALARDA ORMAN İDARESİNE TANINAN GÖREV VE YETKİLER

Abdullah Vefa KARATAŞ[*]

ÖZET

Tanzimat dönemi, Türk hukuk tarihinde önemli bir yere sahiptir. Bu devri özel kılan nedenlerden ilki, farklı alanlarda ve birçok sayıda hukuki düzenlemenin bu zaman diliminde yürürlüğe girmiş olmasıdır. 1879 tarihli Usul-i Muhakemât-ı Cezaiye Kanunu da bunlardan biridir. Önceden var olmayan hukuki kurumlara ve haklara yer verilmiş olması, bu devri önemli kılan sebeplerden bir diğeridir. Bu bağlamda 1879 tarihli Kanunla orman idaresine ve onun altında çalışan personele hak ve yetkiler tanınmıştır.

Öncelikle Kanunda orman bekçilerine, müddeiumuminin nezaretinde, ormanlarla ilgili kabahat ve cünhaları araştırma ve soruşturma görevi verilmiştir. Orman memurlarına ise orman bekçilerinin zabıt altına aldıkları evrakları savcıya iletme ve tarafları davaya davet etme görevleri tahsis edilmiştir. Böylece orman bekçileri ve memurları, zabıta-i adliye yani adli kolluk işlevini yerine getirmişlerdir. En önemlisi orman idaresine, ormanlarla ilgili davalarda taraf olma hakkı tanınmıştır. Kanunda ormanlara dair cünha davalarının, orman muhafızları, müfettişleri veya korucubaşılarının dilekçesi üzerine görülebileceği düzenlenmiştir. Yine orman muhafızları ile müfettiş yardımcılarının, bunların yokluğu halinde korucubaşılarının, mutlaka duruşmada hazır bulunması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca Kanunda orman idaresinin ormanlara ilişkin davalarda istinaf hakkı olduğu da belirtilmiştir.

Tanzimat uygulaması incelendiğinde, orman idaresinin hukuki hakkını sıklıkla kullandığı tespit edilmiştir. İdare memurlarının yaktıkları ateş sebebiyle orman yangını çıkartan, ormandaki ağaçları haksız yere tahrip eden, ruhsatsız şekilde ormandaki ağaçları kesen kimselere karşı dava açtıkları ve ormanları korumak için kendilerine verilen görevi yerine getirmeye çalıştıkları görülmüştür. Düzenlemenin kâğıt üzerinde kalmayıp pratiğe yansıması ve bu konuda gerekli özenin gösterilmesi oldukça değerlidir. Orman idaresine tanınan misyon, doğaya verilen önemi göstermektedir. Bu devirde çevrenin bilhassa ormanların korunmasını sağlamak ve onların yakılmasını, tahrip edilmesini, bilinçsizce yok edilmesini engellemek bakımından böyle bir yeniliğe gidilmiş ve yöntem geliştirilmiş olması kıymetli durmaktadır.

[*] Arş. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hukuk Tarihi ABD., ORCID ID: 0000-0001-5026-6286

Bu çalışmada, Tanzimat dönemine ait mevzuat ve yargı kararlarından yararlanılarak 1879 tarihli Usul-i Muhakemât-ı Cezaiye Kanunuyla ormanlara dair davalarda orman idaresine tanınan görev ve yetkiler izah edilecek; bunların uygulamasının nasıl olduğu incelenecektir.

Anahtar Kelime: Tanzimat dönemi, Osmanlı hukuku, Ceza muhakemesi kanunu, Orman memuru, Orman idaresi

DUTIES AND POWERS OF THE FOREST ADMINISTRATION IN CASES RELATED TO FORESTS IN THE USUL-I MUHAKEMAT-I CEZAIYE KANUNU DATED 1879

Abdullah Vefa KARATAŞ[*]

ABSTRACT

The Tanzimat period has an important place in the history of Turkish law. The first reason that makes this period special is that a large number of legal regulations in different fields were enacted during this period. The *Usul-i Muhakemat-i Cezaiye Kanunu* (Criminal Procedure Code) dated 1879 is one of them. The inclusion of legal institutions and rights that did not exist before is another reason that makes this period important. In this context, the Law dated 1879 granted rights and powers to the forest administration and the officials working under it.

First of all, the Law assigns forest ranger to investigate and prosecute *kabahat* (misdemeanours) and *cunha* (crimes) related to forests under the supervision of the prosecutor. Forest officers are assigned the task of forwarding the documents recorded by the forest ranger to the prosecutor and inviting the parties to the case. Thus, forest ranger and forest officers fulfilled the function of *zabita-i adliye*, i.e. judicial law enforcement. Most importantly, the forest administration has been given the right to be a party in cases related to forests. The Law stipulates that cunha cases related to forests can be heard upon the petition of forest guards, forest inspectors or forest ranger chiefs. The Law also stipulates that forest guards and forest assistant inspectors, and in their absence, forest ranger chiefs must be present at the hearing. Apart from these, the Law also states that the forest administration has the right of appeal in cases related to forests.

When the practices of the Tanzimat period are analysed, it is determined that the forest administration frequently used its legal right. It was observed that the administrative officers filed lawsuits against those who caused forest fires due to the fire they lit, unjustly destroyed trees in the forest, cut down trees in the forest without a licence, and tried to fulfil the duty assigned to them to protect the forests. It is very valuable that the regulation is reflected in practice and the necessary care is taken in this issue. The mission assigned to the forest

[*] Research assistant Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt University Faculty of Law, Department of Legal History, ORCID ID: 0000-0001-5026-6286

administration shows the importance given to nature. It is valuable that such an innovation and method was developed in the Tanzimat period in order to ensure the protection of the environment, especially forests, and to prevent their burning, destruction and unconscious destruction.

This study, by making use of the legislation and judicial decisions of the Tanzimat period, explains the duties and powers granted to the forest administration in cases related to forests in the Usul-i Muhakemat-i Cezaiye Kanunu dated 1879, and examines how they were implemented.

Keywords: Tanzimat period, Ottoman law, Criminal procedure code, Forest officer, Forest administration.

1894 İSTANBUL DEPREMİNDE HASAR TESPİT ÇALIŞMALARI VE BU HASAR TESPİT ÇALIŞMALARINDAKİ SUİSTİMAL İDDİALARI

Ali TURAN[*]

ÖZET

Alp-Himalaya deprem kuşağında yer alan ülkemiz, sık denilebilecek aralıklarla şiddetli depremlere sahne olabilmektedir. İstanbul'da da tarihin çeşitli dönemlerinde şiddetli depremler meydana gelmiştir. İstanbul'un yaşamış olduğu en son şiddetli deprem ise 10 Temmuz 1894 tarihinde gerçekleşmiştir. Bu deprem gerek Osmanlı Devleti'nin başkentinde gerekse de iletişim imkanlarının nispeten gelişmiş olduğu bir dönemde yaşandığı için elimizde en çok veri bulunan tarihi depremlerden biridir.

1894 tarihli İstanbul depremi, çok sayıda can ve mal kaybına sebebiyet vermiştir. Depremden hemen sonra meydana gelen hasarın ortaya konulması için hasar tespit komisyonları oluşturulmuş ve bu komisyonlar gerek kamu binalarında gerekse de özel binalarda hasar tespit çalışmaları gerçekleştirmiştir. Bu hasar tespit çalışmalarında yer alan mühendislerle ilgili olarak birtakım suistimal iddialarının ortaya konulduğu görülmüştür. Buna göre bu hasar tespit çalışmalarında yer alan mühendisler, bina sahiplerinden haksız şekilde para talebinde bulunmuştur.

Bu çalışmada, 1894 İstanbul depreminden sonra gerçekleştirilen hasar tespit faaliyetleri tetkik edilecektir. Bu amaçla evvela hasar tespit komisyonlarının teşekkülü ve görevleri ortaya konulacaktır. Akabinde de bu hasar tespit çalışmaları sırasında ortaya atılan suistimal iddiaları ve bu iddiaların neticeleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi İstanbul depremleri, 1894 İstanbul depremi, hasa tespit komisyonları, hasar tespit çalışmaları, hasar tespit çalışmalarında suistimaller.

DAMAGE ASSESSMENT PROCEDURES IN THE 1894 ISTANBUL EARTHQUAKE AND ALLEGATIONS OF ABUSE IN THESE DAMAGE ASSESSMENT PROCEDURES

Ali TURAN[**]

ABSTRACT

Our country, located in the Alpine-Himalayan seismic zone, can be the scene of severe earthquakes at frequent intervals. Severe earthquakes have also occurred in Istanbul at various periods in history. The last severe earthquake Istanbul experienced was on July 10, 1894. This

[*] Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, E-mail: ali.turan@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6563-6315.

[**] Asst. Prof., Inonu University Faculty of Law, Department of Legal History, E-mail: ali.turan@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6563-6315.

earthquake is one of the historical earthquakes for which we have the most data, as it occurred both in the capital of the Ottoman Empire and at a time when communication facilities were relatively advanced.

The 1894 earthquake in Istanbul caused a large number of casualties and property losses. Immediately after the earthquake, damage assessment commissions were established to determine the damage and these commissions carried out damage assessment procedures in both public and private buildings. Some allegations of abuse have been made against the engineers involved in these damage assessment procedures. Accordingly, the engineers involved in these damage assessment procedures unfairly demanded money from the building owners.

In this study, damage assessment procedures carried out after the 1894 Istanbul earthquake will be examined. For this purpose, the formation and duties of the damage assessment commissions will be laid out first. Subsequently, the allegations of abuse made during these damage assessment procedures and the consequences of these allegations will be examined.

Keywords: Historical Istanbul earthquakes, 1894 Istanbul earthquake, damage assessment commissions, damage assessment procedures, abuses in damage assessment procedures.

"STATE RESPONSIBILITY" AFTER THE JUDGMENT OF *VEREIN KLIMASENIORINNEN SCHWEIZ AND OTHERS V SWITZERLAND*: HOW TO DEAL WITH THE CATASTROPHIC EFFECTS OF THE CLIMATE DISASTER?

Ebru DEMİR[*]

ABSTRACT

The number of judicial decisions on climate change has been rapidly increasing worldwide. International, regional, and national courts have recently issued significant rulings in this area. Among these is the decision by the European Court of Human Rights (ECtHR or the Court) on April 9, 2024: *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz and Others v Switzerland*. In this landmark case, the ECtHR for the first time held that a member state had failed to adequately combat climate change and thus violated its obligations under the European Convention on Human Rights. This paper examines how the ECtHR identified state responsibility for the climate disaster. The first section of the paper addresses the Court's understanding of climate change as a "disaster with catastrophic effects". In *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz and Others v Switzerland*, the ECtHR meticulously examined the issue of climate change and recognized it as one of the most pressing issues of our times. The second section of the paper identifies the states parties' responsibilities under the European Convention on Human Rights in the context of the climate disaster. In *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz and Others v Switzerland*, the Court held that when and if multiple states cause a crisis like climate disaster, individual states can still be held responsible for their own contributions to the problem. Overall, the paper discusses the ECtHR's attribution of responsibility to individual states and explores the intersections between disaster, law, and state responsibility.

Keywords: Climate Disaster; State Responsibility; European Court of Human Rights; *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz and others v Switzerland*.

[*] Dr. Ögr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku, Milletlerarası Hukuk, ebrudemir@aybu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2529-3383.

EVALUATION OF MARINE POLLUTION CAUSED BY ARMED CONFLICTS IN INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW

Evrim DURMAZ[*]/ Şanser VURGUN[**]

ABSTRACT

Since ancient times, armed conflicts have had devastating effects on ecosystems. With the rise of anthropocentrism during the capitalist era, the depletion of natural resources by corporations and nation-states has accelerated. The conflict between the limitedness of natural resources and the infinite desire for capital accumulation has created ecological unsustainability, leading to an increase in armed conflicts. Ecosystems are now exposed to pollution that exceeds their capacity for renewal. Today, marine ecosystems are being destroyed not only due to various environmental factors but also because of armed conflicts.

The relationship between law and the economic system plays a decisive role in preventing both armed conflicts and their environmental impacts. However, the expectation that law will resolve conflicts between humans and nature may be disrupted due to the inherent nature of law. In recent years, state actions have been increasingly incorporated into international law and environmental policy. Environmental issues affecting nature and humanity, such as marine destruction, pollution, and the excessive use of natural resources, have become prominent topics of discussion.

Marine pollution and its effects have been regulated within the framework of international law since the 1900s. International environmental issues were first addressed at the United Nations Conference on the Human Environment in 1972. Since then, various conventions and agreements have sought to regulate and prevent these problems. Some of these were only related to the prevention of marine pollution in this context. Although relevant legislations exist, their efficacy is debatable.

This study aims to critically evaluate the approach of international law to environmental issues and uncover its foundational principles. In this context, the role of international environmental law in preventing the impact of armed conflicts on marine pollution is examined, specifically focusing on international regulations related to the prevention of marine pollution.

Keywords: International Environmental Law, Armed Conflicts, Prevention of Marine Pollution.

[*] Öğr. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yatağan Meslek Yüksekokulu, evrimdurmaz@mu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1706-8303.

[**] Öğr. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yatağan Meslek Yüksekokulu, sanservurgun@mu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0119-2767.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER PERSPEKTİFİNDE AFET HUKUKU İLE İLGİLİ TEMEL GELİŞMELER

Kadriye Gül MUHTAR*

ÖZET

Dünyada artan afet sayıları uluslararası kuruluşları hukuksal çalışmalar yapmaya sevk etmiştir. Uluslararası alanda Birleşmiş Milletler afet düzenlemeleri konusunda kurumsal yapılanmalar ve sözleşmeler oluşturmuştur. Uluslararası Yardım Birliği (IRU) Milletler Cemiyeti tarafından kurulmuş ilk uluslararası yardım kuruluşu olmuştur. Uluslararası yardımı mevcut kaynakların etkili koordinasyonuyla ulaştırmak hedefiyle çalışmalar yürüterek yardım konusunda uluslararası hukukun ilerlemesini amaçlamıştır. Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA) afet anı ve sonrasında ihtiysaç duyulan acil sağlık, gıda, temizlik, altyapı ve toplumun kırılgan kısımlarının korunması için insani yardımları koordine eden uluslararası bir kuruluştur. 1990-1999 arası dönemi kapsayan Uluslararası Doğal Afet Azaltma 10 Yılı (IDNDR) ilan edilmiştir ve devamında Uluslararası Afet Azaltma Stratejisi (ISDR) oluşturulmuştur. Önceleri afet sonrasına hazırlığı vurgulayan rehabilite odaklı yaklaşım hakimken artık riskten kaçınma veya risk azaltmaya odaklı önleyici bir yaklaşıma geçilmiştir. Hyogo Eylem Çerçevesi (HFA) 2005-2015 yıllarını kapsayan hedefleri içinde barındıran, afetlerin azaltılması üzerinden politikalar geliştirmiş eylem çerçevesidir. Ancak Hyogo Eylem Çerçevesi'nin yetersiz kaldığı gözlenmiş ve devamı niteliğinde olan BM üyesi ülkeler arasında 2015-2030 yıllarını kapsayan Afet Risklerinin Azaltılması Sendai Çerçevesi kabul edilmiştir. Sendai Çerçeve Anlaşması, 2015-2030 yıllarını kapsayan bir süreç içinde afet risklerinin azaltılması ve afetlere karşı hazırlıklı olma stratejilerini belirlemektedir. Tüm bu söz konusu kurumlar ve çerçeveler afetlerle mücadele kapsamında önemli rol oynamıştır. Her ne kadar afet risklerini sıfırlamak olası olmasa da riskleri azaltmak yolunda büyük etken olmuşlardır. Fakat gerek riskleri azaltan afet öncesi planlamalar gerek afet anı müdahale çerçevesi ve gerekse de afet sonrası rehabilite standartlarını ortaya koyan bağlayıcılığı ve yaptırımı olan hukuksal bir belgeden söz etmek henüz mümkün değildir. BM perspektifinde kayda geçen bu gelişmeler ışığında ihtiyaç duyulan bağlayıcı hukuksal metnin oluşturulmasının ivedilikle yerine getirilmesi gerektiğine vurgu yapmak amacıyla bu çalışma hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Afet Azaltma Stratejisi, Hyogo Eylem Çerçevesi, Sendai Eylem Çerçevesi.

* Araştırma Görevlisi, Yozgat Bozok Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku ABD., kadriyegulmuhtar@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6764-9141.

MAIN DEVELOPMENTS ON DISASTER LAW IN THE UNITED NATIONS PERSPECTIVE

Kadriye Gül MUHTAR[*]

ABSTRACT

The increasing number of disasters in the world has led international organisations to carry out legal studies. In the international arena, the United Nations has established institutional organisations and conventions on disaster regulations. International Relief Union (IRU) was the first international relief organisation established by the League of Nations. It aimed to advance international law on relief by carrying out activities with the aim of delivering international aid through effective coordination of available resources. The United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Assistance (OCHA) is an international organisation that coordinates humanitarian assistance for emergency health, food, sanitation, infrastructure and protection of vulnerable members of society during and after disasters. The International Decade for Natural Disaster Reduction (IDNDR) covering the period 1990-1999 was declared and the International Strategy for Disaster Reduction (ISDR) was subsequently established. While rehabilitation-oriented approach emphasising post-disaster preparedness was dominant in the past, a preventive approach focusing on risk avoidance or risk reduction has been adopted. Hyogo Framework for Action (HFA) is an action framework that includes targets covering the years 2005-2015 and has developed policies based on disaster mitigation. However, it was observed that the Hyogo Framework for Action was inadequate and the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction covering the years 2015-2030 was adopted by the UN member countries. Sendai Framework Agreement determines the strategies for disaster risk reduction and preparedness against disasters in a process covering the years 2015-2030. All these institutions and frameworks have played an important role in combating disasters. Although it is not possible to eliminate disaster risks, they have been a major factor in reducing risks. However, it is not yet possible to talk about a binding and sanctioned legal document that sets forth both pre-disaster planning that reduces the risks and disaster response framework and post-disaster rehabilitation standards. In the light of these developments recorded in the UN perspective, this study has been prepared in order to emphasise the urgent need for the establishment of a binding legal text.

Keywords: International Strategy for Disaster Reduction, Hyogo Framework for Action, Sendai Framework for Action.

[*] Research Assistant, Yozgat Bozok University Faculty of Law, Department of General Public Law, kadriyegulmuhtar@gmail.com.

MİNAMATA SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Kutluhan BOZKURT*

ÖZET

Siyanür bilindiği üzere tehlikeli ve ölümcül etkileri içinde bulunduran bir bileşiktir ve içeriğinde bir karbon ve ona üçlü bağ ile bağlanmış bir azot içeren (C≡N grubuna sahip) kimyasal bileşiklere verilen addır. Siyanürlü altın madenciliğinde sadece siyanür değil, bu madencilik tarzında altını topraktan ayırırken aynı zamanda toprakta bulunan zararsız bileşikler halindeki arsenik, antimon, kadmiyum, kurşun, civa, molibden gibi element/ağır metalleri serbestleştirilmesi nedeniyle ortaya çıkan ve zararlı forma dönüşen diğer bileşikler de dikkate alınmalıdır. Türkiye'nin de taraf olduğu Minamata Sözleşmesi gereği cıva kullanılan, salınan (ortaya çıkan) ya da yayılan ürünler, işlemler ve bu işlemlerin yapıldığı sektörlerde (endüstriler) oluşan cıva içeren atıkları için temel kontrol ve azaltım tedbirlerinin alınması zorunluluktur.‡‡ Yine bu sözleşmeye göre taraf ülkeler (ve aslında sınır aşan bir sözleşme olarak kabul edildiğinde tüm ülkelerin) bazı cıva içeren ürünlerin üretim, ithalat ve ihracatını yasaklamaları öngörülmektedir. Cıva atıklarını etkin bir şekilde bertaraf edilmesi, kullanılan veya ortaya çıkan cıva miktarını (ve salınımlarını) azaltmaya yönelik doğru stratejiler oluşturmaları yükümlülük olarak ortaya çıkmaktadır.§§

Anılan uluslararası sözleşmenin doğrudan siyanürlü altın madenciliği ve bu madencilik faaliyetleri kapsamında gerçekleşen kaza, çevresel zararlar ve ekolojik felaketlere uygulanabilirliğinin tartışılması bu tebliğin ana eksenini oluşturmaktadır. İlgili sözleşme kapsamında doğabilecek ulusal ve uluslararası sorumluluğun kapsamı ve niteliğinin uluslararası hukuk açısından tartışılması ile olası yargı (ulusal ve uluslararası) süreçleri iş bu tebliğin bağlantılı eksenlerini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Minamata sözleşmesi, ekolojik ve çevresel yıkım ve zararlar, siyanürlü altın madenciliği, çevrenin ve ekosistemin uluslararası hukuk bakımından korunması.

* Doç. Dr., LL. M. Eur. (Münih), İstanbul Gedik Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ORCID ID: 0000-0001-7489-9029.

‡‡ https://civasizturkiye.com/belgeler/minamata-sozlesmesi-tr.pdf

§§ https://cygm.csb.gov.tr/ulkemiz-civaya-iliskin-minamata-sozlesmesine-resmen-taraf-oldu-haber-280801#:~:text=Minamata%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi%20Sekretaryas%C4%B1%20taraf%C4%B1ndan%20%C3%9Clkemizin,ile%20resmen%20taraf%20oldu%C4%9Fu%20duyurulmu%C5%9Ftur.

ASSESSMENTS ON CYANIDE GOLD MINING IN THE CONTEXT OF THE MINAMATA CONVENTION

Kutluhan BOZKURT[*]

ABSTRACT

Cyanide is a dangerous and deadly compound that contains a carbon and a nitrogen bonded to it by a triple bond (C≡N group). In cyanide gold mining, not only cyanide, but also other compounds such as arsenic, antimony, cadmium, lead, mercury, molybdenum, mercury and other elements/heavy metals in the soil, which are harmless compounds, must be taken into account when separating gold from the soil. According to the Minamata Convention, to which Turkey is a party, it is obligatory to take basic control and mitigation measures for products, processes and wastes containing mercury generated in the sectors (industries) where mercury is used, released or emitted. According to this convention, the contracting countries (and indeed all countries when it is considered as a transboundary convention) are required to ban the production, import and export of certain mercury-containing products. It is an obligation to effectively dispose of mercury waste and (its emissions) and to establish the right strategies to reduce the amount of mercury used or generated.

The main axis of this proceedings is to discuss the applicability of the aforementioned international convention directly to cyanide gold mining and the accidents, environmental damages and ecological disasters that occur within the scope of these mining activities. The legal discussion of the scope and nature of national and international liability that may arise under the relevant convention and possible judicial (national and international) processes constitute the related axes of this congress paper.

Keywords: Minamata convention, ecological and environmental destruction and damages, cyanide gold mining, protection of the environment and ecosystems under international law

[*] Assoc. Prof. Dr., Istanbul Gedik University Faculty of Law.

ÇEVRESEL NEDENLERLE YERİNDEN EDİLMİŞ KİŞİLERİN ULUSLARARASI ÇEVRE HUKUKU VE ULUSLARARASI/BÖLGESEL MAHKEME KARARLARI KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Naziye DİRİKGİL[*]

ÖZET

Silahlı çatışma, şiddet olayları ya da insan hakları ihlalleri gibi tehditlerle karşı karşıya kalan ve zorunlu olarak göç eden kişilerin en geniş yerinden edilmiş kişiler kategorisini oluşturduğu göç hareketlerinde deprem, iklim değişikliği, kuraklık ve deniz seviyesinin yükselmesi gibi doğal ya da beşeri sebeplerle sayıları giderek artan ve 'iklim mültecileri' olarak da anılan çevresel nedenlerle yerinden edilmiş kişiler oldukça yüksek bir sayıya ulaşmıştır. Çevresel faktörlerin ağırlığıyla zorunlu göçten başka seçeneği kalmayan bu kişilerin, bulundukları kamplardaki kısıtlı imkânlar sebebiyle ortaya çıkan çatışmaların içinde kendilerini bulmalarıyla insan hakları ihlalleri, çatışma ve çevresel faktörler iç içe geçmekte ve bu kişilerin zorunlu göçe silsileler halinde maruz kalmasına sebebiyet vermektedir. Akademik literatürde, iklim değişikliği sebebiyle yerinden edilen kişilerin mülteci hukukunda hâlihazırda yer alan 'mülteci' tanımı kapsamında bulunmaması sebebiyle uluslararası hukuk rejimi altında hangi kapsamda korunmalarına dair değerlendirmelere yer verilmiş ve bu değerlendirmeler özellikle mülteci hukuku kapsamında yoğunlaşmıştır.

Ancak, doğal kaynakların korunması ve çevresel durumlara müdahale etmede devletlerin pozitif sorumluluğu gibi konuların ele alındığı uluslararası çevre hukukunun, çevresel nedenlerle yerinden edilmiş kişilerin korunmasına ve bu hususta alınması gereken önlemlere katkı sağlamadaki rolünün göz ardı edildiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda da gerek uluslararası çevre hukukunun genel ilkelerinin gerekse çevresel faktörlere dayalı içtihadın nasıl geliştiğinin değerlendirilmesinin önemi ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada, çevresel nedenlerle yerinden edilmiş kişilerin korunmasına yeni bir bakış açısı sunmak amacıyla uluslararası çevre hukukunun kapsamı, çevre hukukuna dair önemli kararların yer aldığı Uluslararası Adalet Divanı, Afrika İnsan ve Toplum Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Amerikalılar Arası İnsan Hakları Mahkemesi kararları gibi uluslararası/bölgesel mahkeme kararlarına yer verilerek, hem uluslararası hukukun hem de içtihadın iklim değişikliği sebebiyle artan göç durumlarına nasıl bir yaklaşım sergilediği açığa çıkarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Çevresel Nedenlerle Yerinden Edilmiş Kişiler, Uluslararası Çevre Hukuku, Uluslararası Adalet Divanı, Bölgesel İnsan Hakları Mahkemeleri

[*] Öğr. Gör. Dr., Sakarya Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Kamu Hukuku Bölümü, Milletlerarası Hukuk Ana Bilim Dalı.

EVALUATION OF ENVIRONMENTALLY DISPLACED PERSONS WITHIN THE SCOPE OF INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW AND INTERNATIONAL/REGIONAL COURT DECISIONS

Naziye DİRİKGİL[*]

ABSTRACT

The largest category of displaced persons is comprised of people who are forced to displace due to threats such as armed conflict, violence or human rights violations. The number of environmentally displaced people, also known as 'climate refugees', has increased due to natural or human causes such as earthquakes, climate change, drought and sea level rise, and has reached a very high number among displaced people category. These people, who have no other option but to displace, find themselves in the middle of escalated tensions and conflicts that arise due to the limited sources provided to them. These are contributing to multiple and overlapping crises and therefore environmentally displaced persons (EDPs) subject to increased risk of becoming displaced again. Under these circumstances, studies in the academic literature focus on the examination of the extent to which EDPs are protected under the international legal regime, especially since they are not included in the definition of 'refugee' under Refugee Law.

However, it is noteworthy highlighting that the role of international environmental law in contributing to the protection of EDPs, which addresses issues such as the measures to be taken to protect these persons, the protection of natural resources and the positive obligation of states in intervening in environmental situations, has not been sufficiently examined. Therefore, the importance of evaluating how the general principles of international environmental law, and the jurisprudence based on environmental factors have developed, comes to the fore.

In this study, the scope of international environmental law is examined by including international/regional court decisions such as the important environment-related decisions of the International Court of Justice, the African Court of Human and People's Rights, the European Court of Human Rights and the Inter-American Court of Human Rights to provide a new perspective on the protection of EDPs. In this way, it is aimed to reveal how both international law and jurisprudence deal with the increasing forced migration situations due to climate change.

Key words: Environmentally Displaced Persons, International Environmental Law, International Court of Justice, Regional Human Rights Courts.

[*] Lecturer Assist. Dr., Sakarya University, Faculty of Law, Department of Public Law, Department of International Law, ORCID ID: 0000-0002-6855-7644.

BİR ÇEVRE FELAKETİ ÖNCESİ "METSAMOR NÜKLEER SANTRALİ": TÜRKİYE'NİN ULUSLARARASI HAKLARININ VE ULUSAL YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN ANAYASAL ÇEVRE DÜZENİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Ömer SARIASLAN[*]

ÖZET

Çevre, hayat boyu ilişkilerimizi sürdürdüğümüz, karşılıklı etkileşim içerisinde olduğumuz biyolojik, fiziksel, sosyal, kültürel ve ekonomik bir ortamdır. Ekonomik kalkınmaya verilen öncelik ve insan merkezli yaklaşım, çevre değerinin önüne geçmiştir. Çevrenin korunması, çevreyi kirletmenin önlenmesi ve çevreyi geliştirmeye yönelik evrensel adımlar son dönemin konularıdır. Türk Anayasası'nın 56. maddesi de çevre hakkına yer vermiş, diğer maddeleriyle birlikte anayasal çevre düzeni kurulmuştur. Çevre hakkı, sosyal ve ekonomik haklar grubunda yer almasına rağmen "dayanışma hakkıdır". Herkesin sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkı aynı zamanda çevreyi kirletmeme ve koruma ödevi bulunmaktadır. Çevre hakkının gerçekleştirilmesinde en başta gelen ödevler devletindir. Bu düşünceyle, çevre hakkını Metsamor Nükleer Santraliyle birlikte ele alacağız. Metsamor, 1980'li yıllardan kalma, fay hattı üzerinde (6.8, 1988 Spitak), Iğdır iline 16 km mesafede, Avrupa Birliği'nin kapatılmasını istediği, Uluslararası Atom Enerji Ajansı standartlarını sağla(ya)mayan bir nükleer santraldir. Ermenistan, Metsamor'a yönelik bilgi, çevre etki raporu, acil durum planı, sınırı aşan zarar ve diğer ilkeler yönünden Türkiye'ye karşı yükümlülüklerini yerine getirmemektedir. Fakat Metsamor'da yaşanılacak bir olumsuzluk Türkiye'yi doğrudan etkileyecektir. Nükleer santrallerin çalıştırılmaları diğer faaliyetlerden oldukça farklıdır. Terör saldırısı, kaza veya radyolojik sızıntı durumunda geri dönüşü mümkün olmayan çevre felaketine sebebiyet vermektedir (Çernobil, Fukuşima). Türkiye'nin çevre hakkı bağlamında "içeride" vatandaşlarına karşı olan ödevlerini yerine getirmesi, yükümlülüğünün devamı olarak da "dışarıda" mevcut tehlike karşısında uluslararası sözleşmelerden doğan haklı taleplerine başvurması gerektiğini savunmaktayız. Çalışmamızda, Anayasal çevre düzeni ve uluslararası sözleşmeler gereğince, Türkiye'nin Metsamor Nükleer Santrali'nin tehditlerine yönelik "idari, teknik, hukuki, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel" araçlarla politika ve strateji üretmesini, afet ve acil durum yaşandığı zaman da bunu bertaraf etmeye yönelmiş gerekli hazırlıkların hayata geçirilmesini inceleyeceğiz.

Anahtar kelimeler: Çevre Hakkı, Nükleer Enerji, Metsamor, ÇED, Devletin Sorumluluğu.

[*] Öğretim Görevlisi-Kafkas Üniversitesi, Kamu Hukuku Doktora Öğrencisi-İstanbul Üniversitesi, av.omersariaslan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2727-9374.

"METSAMOR NUCLEAR POWER PLANT" BEFORE AN ENVIRONMENTAL DISASTER: EVALUATION OF TURKEY'S INTERNATIONAL RIGHTS AND NATIONAL OBLIGATIONS IN THE CONTEXT OF THE CONSTITUTIONAL ENVIRONMENTAL ORDER

Ömer SARIASLAN[*]

ABSTRACT

The environment is a biological, physical, social, cultural and economic environment where we maintain our lifelong relations and interact with each other. The priority given to economic development and the human-centred approach are ahead of environmental value. Protection of the environment, prevention of pollution of the environment and universal steps to improve the environment are the topics of the last period. Article 56 of the Turkish Constitution also included the right to the environment, and the constitutional environmental order was established together with other articles. Although the right to the environment is included in the social and economic rights group, it is the 'right to solidarity'. Everyone has the right to live in a healthy and balanced environment, at the same time, they have the duty of not polluting and protecting the environment. The first duties in the realisation of the right to the environment are the state. With this in mind, we will discuss the right to the environment together with the Metsamor Nuclear Power Plant. Metsamor is a nuclear power plant from the 1980s, on the fault line (6.8, 1988 Spitak), 16 km from Iğdır province, which the European Union wants to be closed, which does not meet the standards of the International Atomic Energy Agency. Armenia does not fulfil its obligations to Turkey in terms of information, environmental impact report, emergency plan, damage beyond the border and other principles for Metsamor. However, a negativity to be experienced in Metsamor will directly affect Turkey. The operation of nuclear power plants is quite different from other activities. In case of terrorist attack, accident or radiological leak, it causes irreversible environmental disaster (Chernobyl, Fukushima). We argue that Turkey should fulfil its duties against its citizens "inside" in the context of the right to the environment, and that it should apply its just demands arising from international conventions in the face of the current danger "outside" as a continuation of its obligation. In our study, in accordance with the constitutional environmental order and international conventions, we will examine Turkey's production of policies and strategies with "administrative, technical, legal, political, economic, social and cultural" means for the threats of the Metsamor Nuclear Power Plant, and the implementation of the necessary preparations aimed eliming at disaster and emergency.

Keywords: Right to Environment, Nuclear Energy, Metsamor, EIA, Responsibility of State.

[*] Lecturer-Kafkas University, Public Law PhD Student-Istanbul University.

ULUSLARARASI UZAY HUKUKU KAPSAMINDA UZAY TABANLI VERİLERİN AFET YÖNETİMİNDE ETKİN KULLANIMI: SENDAI AFET RİSK AZALTMA ÇERÇEVESİ (2015-2030)

Sezercan BEKTAŞ[*]/ Egemen DEMİRER[**]

ÖZET

18.03.2015 tarihinde Üçüncü BM Dünya Konferansı'nda kabul edilen Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi-2015-2030 (Sendai Çerçevesi), küresel ölçekte afet riskini anlamak ve yönetmek için oluşturulmuş önemli bir uluslararası girişim olarak karşımıza çıkar. Sendai çerçevesi, özellikle afetlerin sonrasında gerçekleştirilecek müdahaleler için mevcut ve potansiyel riskleri ele almayı ve bunlara karşı dayanıklılık oluşturmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, Sendai Çerçevesinin dört ana önceliği bulunduğu gözlemlenmektedir. Bunlar: Afet riskini anlamak, afet riski yönetişimini güçlendirmek, afetlere karşı dayanıklılık için yatırım yapmak ve afete hazırlıklı olmaktır.

Sendai Çerçevesi dâhilindeki amaçların gerçekleştirilmesinde uzay teknolojileri, özellikle uydu verileri ile erken uyarı sistemleri merkezi bir rol oynamaktadır. Sendai Çerçevesinin afet riskini anlamak amacı için küresel ve bölgesel seviyede, uydu görüntüleri, uzaktan algılama teknolojileri, risk haritalama, yerinde inceleme ve afet sonrası hasar değerlendirmesinin geliştirilmesi ve bunlardan elde edilen verilerin paylaşımında uluslararası işbirliği teşvik edilmektedir. Özellikle çok tehlikeli afetler için erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında uzay tabanlı teknolojilerin önemi Sendai Çerçevesinde vurgulanmaktadır.

BM Dış Uzayın Barışçı Amaçlarla Kullanılması Komitesi 10.06.2015 tarihli 58. Oturumunda, Uzay Tabanlı Veriler ve Sendai Çerçevesi konusu gündeme alınmış ve afetlerde uzay tabanlı verilerin önemi vurgulanmış, BM Dış Uzay Ofisi'nin (UNOOSA) önerisi üzerine 14.12.2006 tarihinde BM Genel Kurul Rezolüsyonu ile kurulan Birleşmiş Milletler Afet Yönetimi ve Olağanüstü Halde Müdahale Amaçlı Uzay Kaynaklı Bilgi Platformu'nun (UN-SPIDER) yürüttüğü çalışmaların Sendai Çerçevesi ile konsolide edilmesi ifade edilmiştir.

Sendai Çerçevesi ayrıca 2030 Uzay Gündemi'nin temel taşını oluşturmaktadır. Çerçevenin hükümleri, Uzun Vadeli Sürdürülebilirlik (LTS) Çerçevesi'nde belirtilen 17 temel hedefin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle, 2030 Uzay Gündemi'ni anlamak için Sendai Çerçevesi'ni kavramak büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, uzay tabanlı veriler doğal afetleri önleme, risk yönetimi ve afet sonrası yeniden yapılanma çabalarına önemli katkılar sağlamaktadır. Uzay tabanlı verilerin geliştirilmesi, etkin kullanımı ve devletler arasında paylaşımı uluslararası uzay hukukun önemli bir meselesi

[*] Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye. E-posta: sezercanbektas@sakarya.edu.tr. ORCID ID: 0000-0001-7395-5375.

[**] Avukat, İstanbul Barosu, İstanbul, Türkiye. E-posta: egemen_demirer_98@hotmail.com. ORCID ID: 0000-0001-6701-8692.

haline gelmiştir. Bu meseleye ilişkin uluslararası hukukun hazırladığı zemin etkin bir afet ve afet riski yönetimi için kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Uzay Tabanlı Veri, Afet Riski, Sendai Çerçevesi

EFFECTIVE USE OF SPACE-BASED DATA IN DISASTER MANAGEMENT UNDER INTERNATIONAL SPACE LAW: SENDAI DISASTER RISK REDUCTION FRAMEWORK (2015-2030)

Sezercan BEKTAŞ*/ Egemen DEMİRER**

ABSTRACT

The Sendai Disaster Risk Reduction Framework 2015-2030 (Sendai Framework), adopted at the Third UN World Conference on 18.03.2015, emerges as an important international initiative to understand and manage disaster risk on a global scale. The Sendai Framework aims to address existing and potential risks, particularly for post-disaster interventions, and to build resilience against them. In this context, four main priorities of the Sendai Framework are observed. These are: Understanding disaster risk, strengthening disaster risk governance, investing in disaster resilience, and enhancing disaster preparedness.

Space technologies, especially satellite data and early warning systems, play a central role in achieving the objectives within the Sendai Framework. For the purpose of understanding disaster risk at global and regional levels, the Sendai Framework encourages international cooperation in developing and sharing data obtained from satellite imagery, remote sensing technologies, risk mapping, on-site inspection, and post-disaster damage assessment. The importance of space-based technologies in developing and implementing early warning systems, especially for multi-hazard disasters, is emphasized in the Sendai Framework.

At its 58th Session on 10.06.2015, the UN Committee on the Peaceful Uses of Outer Space included the topic of Space-Based Data and the Sendai Framework on its agenda and emphasized the importance of space-based data in disasters. It was stated that the work carried out by the United Nations Platform for Space-based Information for Disaster Management and Emergency Response (UN-SPIDER), established by UN General Assembly Resolution on 14.12.2006 upon the proposal of the UN Office for Outer Space Affairs (UNOOSA), should be consolidated with the Sendai Framework.

The Sendai Framework also forms the cornerstone of the 2030 Space Agenda. The provisions of the framework form the basis of the 17 key objectives outlined in the Long-Term

* Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Law, Department of International Law, Sakarya.
** Lawyer, Istanbul Bar Association, Istanbul, Turkey.

Sustainability (LTS) Framework. Therefore, understanding the Sendai Framework is of great importance to comprehend the 2030 Space Agenda.

In conclusion, space-based data provides significant contributions to natural disaster prevention, risk management, and post-disaster reconstruction efforts. The development, effective use, and sharing of space-based data among states has become an important issue in international space law. The foundation prepared by international law regarding this issue is critical for effective disaster and disaster risk management.

Keywords: Space-Based Data, Disaster Risk, Sendai Framework.

SUALTI KÜLTÜREL MİRASININ ULUSLARARASI HUKUKTA KORUNMASI: YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA ZORLUKLARI

Şahin Eray KIRDIM*

ÖZET

Sualtı kültürel mirası, 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar insan müdahalesinin neredeyse tamamen dışında kalmıştır. Ancak teknolojide yaşanan gelişmeler sonucunda denizin ve deniz tabanının araştırılması ve kullanımının artması, sualtı kültürel mirasını insan faaliyetlerinden kaynaklanan tehditlere açık bir hale getirmiştir. Sualtı kültürel mirasının uluslararası hukukta üzerinde uzlaşılan bir tanımı bulunmamakla birlikte, bu konuda münhasır bir uluslararası belge olan 2001 UNESCO Sualtı Kültür Mirasının Korunması Sözleşmesi'nde bir tanım bulmak mümkündür. Mezkûr sözleşmenin 1/1/a maddesine göre, "en az 100 yıldır, periyodik veya sürekli olarak kısmen veya tamamen su altında kalmış, kültürel, tarihî veya arkeolojik nitelikteki insan varlığına ait tüm izler" sualtı kültürel mirası olarak kabul edilecektir.

Bu çalışmanın iki temel amacı bulunmaktadır. İlk olarak, 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS), 2001 UNESCO Sualtı Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi ve sualtı kültürel mirasının korunmasına ilişkin diğer ad hoc antlaşmalar çerçevesinde, sualtı kültürel mirasının korunması için devletlerin işbirliği yükümlülüğüne ilişkin yasal çerçeve açıklığa kavuşturulmaya çalışacaktır. İkinci olarak ise, mevcut yasal çerçevenin temel eksiklikleri ele alınacaktır. Bu kapsamda 1982 BMDHS'de öngörülen işbirliği yükümlülüğünün genel ve belirsiz formülasyonu, 2001 UNESCO Sözleşmesi ile 1982 BMDHS arasındaki hiyerarşik ilişki ve ad hoc uluslararası antlaşmalarının yetersizliği değerlendirilecektir.

Çeşitli uluslararası antlaşmaların taraf devletlere sualtı kültürel mirasının korunmasına yönelik yükümlülükler getirmesine ve bu antlaşmaların deniz hukukunun genel prensipleriyle uyumlu olmalarına rağmen, uygulama aşamasında çeşitli zorluklarla karşılaşılmaktadır. Özellikle denizcilikle uğraşan büyük devletlerinin çoğunluğu çeşitli nedenlerle 2001 UNESCO Sözleşmesi'ne taraf olmaktan kaçınmaktadır. Bu nedenledir ki bu sözleşmenin küresel çapta destek bulması – en azından kısa vadede – uzak bir ihtimal gibi görünmektedir. Uygulamada gözlemlenen zorlukların kısmen de olsa giderilmesi için çalışmada muhtemel çözüm önerileri de sunulmaktadır. Bu öneriler, bölgesel sözleşmelerin teşvik edilmesini, 2001 UNESCO Sözleşmesi'ndeki sorunları bertaraf edecek geniş katılımlı yeni bir sözleşmenin hayata geçirilmesini ve bu antlaşmalarda bayrak ve kıyı devletlerinin yetkilerinin daha net biçimde ortaya konulmasını içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Deniz hukuku, Sualtı kültürel mirası, 2001 UNESCO Sözleşmesi, İşbirliği.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Ankara, Türkiye. E-posta: sahineraykirdim@aybu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4207-6559.

PROTECTION OF UNDERWATER CULTURAL HERITAGE IN INTERNATIONAL LAW: LEGAL FRAMEWORK AND IMPLEMENTATION CHALLENGES

Şahin Eray KIRDIM[*]

ABSTRACT

Underwater cultural heritage remained almost completely free from human intervention until the second half of the 20th century. However, as a result of technological advances, the exploration and use of the sea and the seabed has increased, making the underwater cultural heritage vulnerable to threats from human activities. Although there is no all agreed definition of underwater cultural heritage in international law, it is possible to find a definition in the 2001 UNESCO Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage, which is a unique international document in this field. According to Article 1/1/a of the Convention, "all traces of human existence having a cultural, historical or archaeological character which have been partially or totally under water, periodically or continuously, for at least 100 years" is considered underwater cultural heritage.

This study has two main objectives. Firstly, it will seek to clarify the legal framework on the obligation of States to cooperate for the protection of underwater cultural heritage, in the framework of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), the 2001 UNESCO Convention for the Protection of the Underwater Cultural Heritage and other ad hoc agreements on the protection of underwater cultural heritage. Secondly, the fundamental deficiencies of the current legal framework will be addressed. In this context, the general and vague formulation of the cooperation obligation foreseen in the 1982 UNCLOS, the hierarchical relationship between the 2001 UNESCO Convention and the 1982 UNCLOS, and the inadequacy of ad hoc international agreements will be evaluated.

Although various international agreements impose obligations on the state parties to the protection of underwater cultural heritage and these agreements are compatible with the general principles of the law of the sea, various difficulties are encountered in the implementation phase. The majority of major maritime states, in particular, have refrained from becoming parties to the 2001 UNESCO Convention for various reasons. For this reason, the possibility of this convention gaining global support – at least in the short term – seems unlikely. Possible solution suggestions are also presented in the study to partially eliminate the difficulties observed in the implementation phase. These recommendations include encouraging regional agreements, implementing a new convention with broad participation that would eliminate the problems in the 2001 UNESCO Convention, and clarifying the powers of flag and coastal states in these agreements.

[*] Asst. Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Political Sciences, Department of International Relations, Ankara, Türkiye. E-mail: sahineraykirdim@aybu.edu.tr ORCID: 0000-0003-4207-6559.

Keywords: Law of the sea, Underwater cultural heritage, 2001 UNESCO Convention, Cooperation.

AFETLER ÇAĞINDA İKLİM ADALETİ: İKLİM KRİZİNİN SORUMLULUĞUNU KİM ALACAK?

Zeynep ARDIÇ[*]

ÖZET

İklim değişikliğinin sebep olduğu doğal afetler dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanın zarar görmesine neden olmaktadır. Bu afetlerin olumsuz etkileri söz konusu olduğunda en kırılgan konumda olan ülkelerin iklim değişikliğine yol açan kirliliğe, özellikle de sera gazı emisyonlarına, en az katkı veren ülkeler olduğu bilinmektedir. İklim krizinin sonuçları açısından ciddi risk altında olan bu ülkeler, ekonomi ve gelişmişlik açısından en dezavantajlı konumda olan ülkeler arasındadır ve afetlerin sonuçlarıyla başa çıkma noktasında elverişli kaynaklara sahip değillerdir. Öte yandan, iklim değişikliklerinin müsebbibi diyebileceğimiz ülkeler bu krizden en az etkilenenlerdir ve ortaya çıkan negatif sonuçlarla başa çıkma kapasitesine sahip olmaları bakımından da avantajlı konumdadır. Mevcut durum çok ciddi bir adaletsizliğe sebep olduğu için 'iklim adaleti' kavramı ortaya atılmıştır. İklim adaletinin sağlanması en basit haliyle iklim değişikliğinin yol açtığı zararların adil bir biçimde paylaşılması anlamına gelmektedir. Meydana gelen zararların tazmin edilmesi ve gelecek zararların minimize edilmesi için gereken kaynakların iklim krizine sebep olan ülkeler (ve şirketler) tarafından karşılanması gerektiği sıkça tartışılsa da uygulamada böyle bir durum gerçekleşmiş değildir. Sorumluluğun adil bir biçimde paylaşılabilmesi için uluslararası düzeyde gerekli hukuki düzenlemelerin yapılması, adil iklim politikalarının oluşturulması ve bunların ilgili kurumlarca uygulamaya konulması gerekmektedir. Şu anda bunu gerçekleştirebilecek yegâne kurum Birleşmiş Milletler olsa da hâlihazırda böyle bir irade mevcut görünmemektedir. İklim adaletini sağlayabilecek politika ve düzenlemelerin yapılması ve uygulanması için küresel/bölgesel kuruluşlar, devletler ve şirketler başta olmak üzere ilgili aktörler üzerinde baskı kurulması elzemdir. İklim kriziyle başa çıkmak ve iklim adaletini gerçekleştirebilmek ancak kolektif bir çaba ile mümkündür.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, iklim adaleti, afet, sorumluluk.

[*] Öğr. Gör. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, zeynep.ardic@medeniyet.edu.tr. ORCID ID: 0000-0002-8714-735X.

CLIMATE JUSTICE IN THE AGE OF DISASTERS: WHO WILL TAKE RESPONSIBILITY FOR THE CLIMATE CRISIS?

Zeynep ARDIÇ[*]

ABSTRACT

Natural disasters caused by climate change cause damage to millions of people around the world. When it comes to the negative impacts of these disasters, it is known that the most vulnerable countries are those that contribute the least to the pollution that causes climate change, especially greenhouse gas emissions. These countries, which are at serious risk of the consequences of the climate crisis, are among the most economically and developmentally disadvantaged countries and they lack the resources to cope with the consequences of disasters. On the other hand, the countries that can be considered as the perpetrators of climate change are the least affected by the crisis and are in an advantageous position in terms of having the capacity to cope with the negative consequences. Since the current situation causes serious injustice, the concept of 'climate justice' was introduced. In its simplest form, climate justice simply means the fair sharing of the damages caused by climate change. Although it is often argued that the resources needed to compensate for the damages incurred and to minimize future damages should be provided by the countries (and companies) that caused the climate crisis, this has not been the case in practice. In order for responsibility to be shared fairly, necessary legal arrangements need to be made, fair climate policies need to be formulated, and these arrangements and policies need to be implemented by relevant institutions at the international level. Although the United Nations is currently the only institution that can realize this, there does not seem to be such a will at present. It is essential to put pressure on relevant actors, especially global/regional organisations, states and corporations, to make and implement policies and regulations that can ensure climate justice. Coping with the climate crisis and realizing climate justice is only possible through a collective effort.

Keywords: Climate change, climate justice, disaster, responsibility

[*] Lecturer Dr., Istanbul Medeniyet University Faculty of Law.

ÖZEL HUKUK

88

İŞLETME RİZİKOSU TEORİSİ ÇERÇEVESİNDE AFET DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatih AYDIN[*]

ÖZET

İşyerinde ortaya çıkan ve işçinin çalışmasına engel olan durumlar; işveren tarafından edimi kabulde temerrüde düşülmesi, işyerinde uygulanan grev veya başka işyerlerindeki iş mücadeleleri neticesinde meydana gelebileceği gibi deprem, yangın, sel gibi afet kaynaklı da olabilir. İşçinin iş görme borcu bakımından işgücünü işverenin emrinde bulundurması yeterli kabul edildiği takdirde, afet durumunda işverenin işi kabulde temerrüde düşmesi ve ücret ödemekle yükümlü tutulması söz konusu olacaktır. Ancak iş görme borcunun yerine getirilmesi için fiilen çalışmanın şart olduğu kabul edilirse bu sefer imkânsızlıkla ilgili Türk Borçlar Kanunu (TBK) m.136 hükmü uygulanacak ve işçi edimini yerine getirmemekle birlikte ücretinden mahrum kalacaktır. Bu takdirde işverenin koruyucu önlem almaması, işçiyi koruma ve gözetme borcuna aykırı davranması, gerekli talimatları vermekten kaçınması gibi sınırlı hallerde temerrüde düştüğü kabul edilebilir.

Alman hukuku menşeli alan teorisine göre grev dışındaki tüm ifa engelleri işverenin riziko alanına girmekte ve işçinin ücret hakkını ortadan kaldırmamaktadır. Bu bağlamda işyerine yıldırım düşmesi, sel, yangın gibi afet sayılabilecek durumlar işletme rizikosu kapsamında değerlendirilmektedir. Bu teoriye göre çalışılmayan süreler için ücret ödeme yükümlülüğünün tek sınırı işletme varlığının tehlikeye düşecek olmasıdır. Diğer bir deyişle işçiye ücret ödenmesinin devamı halinde işletmenin ekonomik varlığı riske girecek ise borcun tamamen ortadan kalkması veya ücretten indirim yapılması söz konusu olacak, aksi takdirde işçi afet sebebiyle çalışmadığı halde ücretinin tamamına hak kazanacaktır. İşletme rizikosu teorisi Alman doktrininde ve Federal İş Mahkemesi kararlarında uzun yıllar tartışıldıktan sonra kanuni dayanağa da kavuşmuştur (§ 615 BGB) Ancak söz konusu hüküm ve kavram üzerindeki tartışmalar halen devam etmektedir. İsviçre hukukunda özellikle afet durumunda işletme rizikosu gereği işverene yükletilen sorumluluğun yumuşatılması gerektiği yönünde görüşler olsa da konunun tartışmalı olduğunu ifade etmek gerekir.

Hukukumuzda mücbir sebepler de dâhil olmak üzere, işyerinde ortaya çıkan ve işçinin çalışmasına engel olan afet hallerinin TBK açısından işi kabulde temerrüt sonucunu doğuracağı genel kabul görür. Bildiri içeriğinde afet halinde İş Kanununda kısa çalışma, zorlayıcı sebeplerle ilgili hükümler ile TBK m.408 ve 409 dâhil olmak üzere ücret ödeme borcu mukayeseli olarak ele alınacak ve işletme rizikosu teorisi bağlamında değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: İşletme rizikosu, afet, mücbir sebep, ücret ödeme borcu

[*] Dr. Ögr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku, ORCID ID: 0000-0001-7426-4701.

EVALUATION OF DISASTER SITUATION WITHIN THE FRAMEWORK OF OPERATIONAL RISK THEORY

Fatih AYDIN[*]

ABSTRACT

Situations that arise at the workplace and prevent the worker from working may occur as a result of the employer's default in accepting the performance, a strike at the workplace or labour disputes in other workplaces, or may be caused by disasters such as earthquakes, fires, floods. If it is deemed sufficient for the employee to have his labour force at the disposal of the employer in terms of the obligation to perform the work, in case of a disaster, the employer's default in accepting the work and being obliged to pay wages will be in question. However, if it is accepted that actual work is a condition for the fulfilment of the obligation to perform the work, then the provision of Article 136 of Turkish Code Of Obligations (TBK) regarding impossibility will be applied and the employee will be deprived of his wages although he will not fulfil his performance. In this case, it can be accepted that the employer is in default in limited cases such as not taking protective measures, violating the obligation to protect and observe the worker, and refraining from giving the necessary instructions.

According to the field theory originating from German law, all performance obstacles other than strikes fall within the employer's risk area and do not eliminate the employee's right to wages. In this context, disasters such as lightning strikes to the workplace, floods and fires are considered within the scope of operational risk. According to this theory, the only limit to the obligation to pay wages for periods not worked is that the existence of the enterprise will be jeopardised. In other words, if the economic existence of the enterprise will be jeopardised by the continuation of the payment of wages to the employee, the obligation will be completely cancelled or the wage will be deducted, otherwise, the employee will be entitled to the full amount of his wage even though he did not work due to the disaster. The theory of enterprise risk has been discussed in the German doctrine and in the decisions of the Federal Labour Court for many years and has now found a legal basis (§ 615 BGB). Although there are opinions in Swiss law that the liability imposed on the employer due to business risk in case of disaster should be softened, it should be stated that the issue is controversial.

In our law, it is stated that disaster situations, including force majeure, which occur in the workplace and prevent the employee from working, will result in default in accepting the work in terms of the TBK. In the content of the paper, the provisions of the Labour Law on force majeure and the obligation to pay wages in case of disaster, including Articles 408 and 409 of the TBK, will be discussed comparatively and evaluated in the context of the operational risk theory.

Keywords: Operational risk, disaster, force majeure, wage payment obligation.

[*] Assistant Professor, Inonu University Faculty of Law, Private Law, Labour Law and Social Security Law.

SOSYAL GÜVENLİK HUKUKUNDA AFET DURUMUNA İLİŞKİN TEMEL DÜZENLEMELER

Hatice Duygu ÖZER*

ÖZET

Afetler, insan ve toplum hayatını olumsuz yönde etkileyen olaylar olup, bu olayların verdiği zararların ortadan kaldırılabilmesi için farklı disiplinlerce hem kendi alanlarına özgü hem de multi-disipliner yaklaşımla düzenlemeler hazırlanmıştır. Bu çalışmada, afetlerin sosyal güvenlik hukukuna olan etkisi incelenecektir. Çalışma yaşamının afetlerden gördüğü zararın yansıması olarak, işverenlere ve çalışanlara ilişkin bazı yükümlülüklerinin esnetilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminde afet durumlarıyla bağlantılı düzenlemeler sadece 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda (SSG-SSK) değil, farklı yasal düzenlemelerde de karşımıza çıkmaktadır. Bunlar arasında 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu, 2090 sayılı Tabii Afetten Zarar Gören Çiftçilere yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun, 4123 sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun'u saymak mümkündür.

İnceleme konumuz ise, sadece 5510 sayılı Kanun'da yer alan afetlere özgü düzenlemelerle sınırlı olacaktır. (SSGSSK), afet kavramına ilişkin olarak açık bir tanımlamaya yer vermemiş olmakla birlikte, bu konuda temel Kanun olan 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun ile tanımlanan afet kavramını kabul etmektedir. Ancak iş ve sosyal güvenlik hukukundaki bu mahiyetteki düzenlemeler sadece "afet" özelinde değil, zorlayıcı neden olarak belirlenmekte olup, afeti de içine alan, ağır hastalık, ağır kaza, tutukluluk ve sabotaj gibi başka durumları da kapsayan daha geniş bir şekilde düzenlenmektedir. Dolayısıyla afet ve diğer durumlara ilişkin alınan tedbirlerin ortak yanını, işçi veya işverenlerin ya da sigortalıların ticari veya ekonomik kayıplara uğramış olmaları oluşturmaktadır.

SSGSSK'da afet durumlarına ilişkin iki özel düzenleme bulunmaktadır. Bunlardan ilki, "genel sağlık sigortasından yararlanma" durumudur. İkincisi ise, sigortalı yükümlülüklerinden olan bazı "belgeleri verme ve prim ödemeye dair sürelerin ertelenmesi"dir. Bildirinin içeriğini de bu iki düzenlemeye yönelik detaylar oluşturmaktadır. Anılan düzenlemelerin uygulamaya yansımasının nasıl olduğu da değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Mücbir Sebep, Primlerin Ertelenmesi, Doğal Afet Provizyonu.

* Doç. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, ORCID ID: 0000-0002-6341-6172.

BASIC REGULATIONS ON DISASTER IN SOCIAL SECURITY LAW

Hatice Duygu ÖZER*

ABSTRACT

Disasters are events that negatively affect human and social life, and in order to eliminate the damage caused by these events, regulations have been prepared by different disciplines, both specific to their fields and with a multi-disciplinary approach. In this study, the impact of disasters on social security law will be examined. As a reflection of the damage that working life suffers from disasters, there is a need to relax some of the obligations of employers and employees. Regulations related to disaster situations in the social security system are found not only in the Social Insurance and General Health Insurance Law No. 5510 (SSGSSK) but also in different legal regulations. Among these, it is possible to list the Social Assistance and Solidarity Encouragement Law no. 3294, the Law no. 2090 on Assistance to Farmers Damaged by Natural Disasters, and the Law no. 4123 on the Execution of Services for Damage and Destruction Caused by Natural Disasters.

Our subject of review will be limited to disaster-specific regulations in Law No. 5510. Although (SSGSSK) does not provide a clear definition of the concept of disaster, it accepts the concept of disaster as defined by the Law No. 7269 on Measures to be Taken and Assistance to be Provided Due to Disasters Affecting Public Life, which is the basic Law on this subject. However, the regulations of this sunject in the labour and social security law are not only specific to 'disaster', but are determined as a compelling reason and are regulated in a broader manner, including other situations such as severe illness, severe accident, detention and sabotage. Therefore, the common aspect of the measures taken regarding disasters and other situations is that workers, employers or insured people have suffered commercial or economic losses.

There are two special regulations regarding disaster situations in SSGSSK. The first of these is the situation of "benefiting from general health insurance". The second is the "postponement of the deadlines for submitting documents and paying premiums", which are some of the insured's obligations. The content of the declaration consists of details regarding these two regulations. It will also be evaluated how the aforementioned regulations are reflected in practice.

Keywords: Disaster, Force Majeure, Postponement of Premiums, Natural Disaster Provision.

* Assoc. Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım University Faculty of Law, Department of Labour and Social Security Law.

İŞVERENİN ALMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞU İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİ ÖNLEMLERİNİN DEPREM BÖLGESİNDEKİ İŞYERLERİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Metin PEHLİVAN[*]

ÖZET

Çalışma yaşamında, işyerinde gerçekleştirilen işin niteliğinden ya da işyerinin bulunduğu fiziki alandan kaynaklı tehlikeler bulunmaktadır. Deprem de işyerindeki faaliyeti ve çalışanları etkileyen tehlikelerden bir tanesidir. Türkiye'de belirli yer ve bölgeler, fay hatları üzerinde bulunmasından dolayı deprem riski altındadır. Deprem, işyerinde faaliyetin kısmen veya tamamen durmasına neden olan doğal bir afettir. Bundan dolayı genelde tüm işverenler özelde ise deprem bölgesindeki faaliyette bulunan işverenler deprem öncesi, deprem anı ve sonrasında işyerinde faaliyetine devam edebilmek, çalışanların iş sağlığı ve güvenliğini sağlayabilmek için birçok önlem alması gerekmektedir. Bu bağlamda özellikle fay hattı üzerinde bulunan yerleşim yerlerinde faaliyette bulunan işverenler öncelikle işyeri ve işyerindeki faaliyete ilişkin bir risk değerlendirmesi yapması gerekecektir. İşyerinin tehlike sınıfına göre yapılan risk değerlendirmesinin sonuçlarına göre deprem riskine karşı, deprem anında ve deprem meydana geldikten sonra çalışanların bilgilendirilmesi ile gerekli eğitimleri sağlanmakla yükümlüdür. Deprem, işyerinde mal veya hizmet üretimi devam ederken de meydana gelebilir. Deprem anında çalışanların acil durum olarak ne şekilde davranacakları, görev ve sorumluluklarının neler olduğuna ilişkin acil durum planını hazırlamak, işyerinin büyüklüğü, işyerindeki faaliyetinin niteliği de dikkate alınarak çalışanların sağlıklı ve güvenli bir şekilde önceden kararlaştırılan güvenli alanlara tahliyelerini gerçekleştirmek de işverenin yükümlülükleri arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Deprem, İşveren, İşyeri, İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri.

EVALUATION OF THE OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY MEASURES THAT THE EMPLOYER IS OBLIGATION TO TAKE, REGARDING THE WORKPLACES IN THE EARTHQUAKE ZONE

Metin PEHLİVAN[*]

ABSTRACT

In working life, there may be dangers arising from the nature of the work performed in the workplace or the physical area where the workplace is located. Earthquake is one of the hazards that affects workplace activities and employees. Certain places and regions in Turkey

[*] Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, ORCID ID: 0000-0002-7214-9563.

[*] Assoc. Prof. Dr., Kırıkkale University Labour Economics and Industrial Relations.

are at risk of earthquakes because they are located on fault lines. An earthquake is a natural disaster that causes partial or complete cessation of activity in the workplace. For this reason, all employers in general, and employers operating in the earthquake zone in particular, must take many precautions to continue their activities in the workplace before, during and after the earthquake and to ensure the occupational health and safety of their employees. In this context, employers, especially those operating in settlements located on the fault line, will first need to make a risk assessment regarding the workplace and the activity in the workplace. According to the results of the risk assessment made according to the hazard class of the workplace, it is obligatory to inform the employees and provide the necessary training against the risk of earthquake, during and after the earthquake occurs. Earthquakes can also occur while the production of goods or services continues in the workplace. The employer must prepare an emergency plan regarding how employees will act in case of an emergency and what their duties and responsibilities are in case of an earthquake. Taking into account the size of the workplace and the nature of the activity in the workplace, the employee will be responsible for evacuating the employees to pre-determined areas in a healthy and safe manner.

Keywords: Disaster, Earthquake, Employer, Workplace, Occupational Health and Safety Precautions

KKTC'DE MEYDANA GELEBİLECEK BİR DEPREMDE UYGULANACAK TAZMİNAT SORUMLULUĞU

Cenan ESKİMUHTAROĞLU[*]

ÖZET

Kıbrıs bulunduğu konum itibariyle her ne kadar stratejik öneme sahip olsa da bunun yanında önemli depremlerin gerçekleştiği, Afrika, Anadolu ve Arap levhalarının kesişme alnında yer almaktadır. Adada geçmişte önemli depremler meydana gelmiştir. Bahse konu depremlerin meydana gelmesinde, Kıbrıs Yayı'nın ve Helen Yayı'nın etkisi büyüktür. Bu denli önemli depremlerin yaşandığı ve yaşanma riskinin de devam ettiği adada, toprak yapısının da önemli bazı yerleşim yerleri açısından sorun yaratabilecek nitelikte olduğu araştırmalarla tespit edilmiştir[*]. Bu kadar önemli faktör bir arada olduğu zaman ülke yönetimlerinin inisiyatif alarak, bazı önlemleri ön plana çıkarma yükümlülükleri vardır. Söz konusu önlemler, uygulamada hukuk ile konulmalı ve hukuk ile denetlenmelidir. Ancak bu kadar deprem faktörüne rağmen adada, özellikle sorumluluk hukuku açısından yasal düzenlemelerin, deprem ve doğal afet konularında yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında KKTC'de Yargıtay kararları da incelendiği zaman, sorumluluk hukuku açısından, deprem ve doğal afete yönelik, herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır.

Deprem ülkesi olan Kıbrıs Adası'nın, Kuzeyi özelinde söyleyecek olursak depremin getireceği zararları önleyici önlemler alınmadığı gibi, deprem sonrasında ortaya çıkabilecek zararların giderilmesi açısından da hiçbir düzenleme olmadığı ortadadır. Bu tebliğ ile amaçlanan, bir deprem veya doğal afet sonrası ortaya çıkabilecek zararların giderilmesi konusunda uygulanabilecek hukuku, Türk ve İngiliz Hukuk sistemleri çerçevesinde ele alarak değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: KKTC Hukukunda Deprem Sorumluluğu, Haksız Fiil, Maddi-Manevi Zarar

LIABILITY FOR DAMAGES IN THE EVENT OF AN EARTHQUAKE IN THE TRNC

Cenan ESKİMUHTAROĞLU[*]

ABSTRACT

Although Cyprus has strategic importance due to its location, it is also located at the intersection of the African, Anatolian and Arabian plates, where significant earthquakes occur. Significant earthquakes have occurred on the island in the past. The Cyprus Arc and the Hellenic Arc have a great influence on the occurrence of these earthquakes. It has been

[*] Dr. Öğretim Üyesi, Uluslararası Final Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ORCID ID: 0000-0001-7679-8897.

[*] Assoc. Prof. Dr., International Final University Faculty of Law.

determined by research that the soil structure of the island, where such important earthquakes have occurred and the risk of such earthquakes continues to be experienced, is also of a nature that may cause problems for some important settlements. When such important factors come together, the governments of the country have an obligation to take the initiative and bring certain measures to the forefront. These measures should be enforced by law and supervised by law. However, despite the earthquake factor, it has been determined that legal regulations, especially in terms of liability law, are inadequate in earthquake and natural disaster issues on the island. In addition to this, when the decisions of the Court of Cassation in the TRNC are examined, there is no finding regarding earthquake and natural disasters in terms of liability law.

In the northern part of the island of Cyprus, which is an earthquake country, it is obvious that there are no measures taken to prevent the damages caused by the earthquake, and there is no regulation in terms of eliminating the damages that may arise after the earthquake. The aim of this communiqué is to evaluate the law applicable to the compensation of damages that may arise after an earthquake or natural disaster within the framework of the Turkish and English legal systems.

Keywords: Earthquake Liability under TRNC Law, Tort, Material and Moral Damage

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN DESTEKLENMESİ VE ÇEVRENİN KORUNMASINDA ÖNEMLİ YERE SAHİP OLABİLECEK PAYLAŞIM PLATFORMLARININ HUKUKEN DESTEKLENMESİ YOLUNDA BİR ADIM: PLATFORMUN SUNULAN MAL VE HİZMETLERDEN SORUMLULUĞUNUN BELİRLENMESİ

Ekin KORKMAZ GÖKA*

ÖZET

Dijitalleşme ve iş, yaşam ve tüketim alışkanlıklarının değişmesiyle "paylaşım", kişilerin sosyal çevrelerinin sınırlarını aşarak ekonomik bir faaliyete dönüşmüştür. "Paylaşım platformları" aracılığıyla, emek ve diğer kaynaklar, kullanıcıların yorum ve geri dönüşlerinin sağladığı güvene dayalı olarak eşitler arasında ortak kullanıma tâbi tutulmuştur. Paylaşım/iş birliği modeli özellikle ulaşım (örneğin Uber, BlaBlaCar) ve konaklama (örneğin Airbnb) alanlarında öne çıkmış, tüm dünyada büyük bir hızla yaygınlaşmıştır†. AB Komisyonu'nun 2016 tarihli "Paylaşım Ekonomileri Ajandası"nda‡ paylaşım ekonomisinin yaygınlaştırılmasının kaynakların paylaşımlı ve verimli kullanılmasını sağlayarak sürdürülebilirliğin desteklenmesi amacına; özellikle araç paylaşımı gibi örneklerin de çevrenin korunmasına önemli katkılar sağladığı ortaya konulmuştur. Benzer şekilde, Birleşmiş Milletler'in "2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri"§ kapsamında da paylaşım platformları birçok hedefle yakından ilişkilendirilmiştir.

Kuşkusuz, bu platformlardan faydalanmak, hukuki altyapılarının sağlıklı oluşturulmasıyla mümkündür. Bu konuda ortaya çıkan özel bir sorun, bu platformların platformda sunulan mal ve hizmetlerin ayıplarından sorumlu tutulup tutulamayacaklarıdır. Mesele, özünde, *ürün sorumluluğu kuralları ile dijital platformlara ilişkin olarak mevzuatta ve yargı uygulamasında benimsenen "pasif aracının sorumsuzluğu" prensibinin nasıl bağdaştırılacağı* noktasında toplanmaktadır. Türk hukukunda, 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesi "aracı hizmet sağlayıcıların", "hizmet sağlayıcılar" tarafından sunulan içeriklerin hukuka aykırılığından sorumlu olmadığını düzenlemektedir. Ancak paylaşım platformlarının, platformda sunulan mal veya hizmet bakımından ne zaman "aktif" ne zamansa "pasif" konumda olduklarının tespiti her durumda kolay değildir. Bunun yanı sıra, paylaşım platformlarının kendi içinde de farklılık gösterebilmesi, bunların ortak kurallara tabi tutulup tutulamayacağı sorusunu beraberinde getirir. Bunun dışında, 6563 sayılı Kanunda konuyla ilgili bir düzenlemeye yer verilmediğinden, bu platformların sorumluluğu ancak

* Dr. Ögr. Üyesi, Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk ABD, ORCID: 0000-0003-3711-7360.

† Bazı istatistikler için bkz. https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/services/collaborative-economy_en; https://www.statista.com/statistics/831104/revenue-growth-of-the-global-sharing-economy-platform/.

‡ AB Komisyonu, COM (2016) 356.

§ Birleşmiş Milletler, Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. https://sdgs.un.org/publications/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development-17981

7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu kapsamında doğabilecektir. Ancak bu mevzuat da birçok yönüyle günümüzün ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır. Sunuşumuzda AB'de -özellikle Ürün Sorumluluğu Direktifine ilişkin çalışmalar bağlamında- yapılan çalışmalar aktarılacak, hukukumuz bakımından önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Çevrenin korunması, Paylaşım platformları, Ürün Sorumluluğu

A STEP TOWARDS SUPPORTING SHARING PLATFORMS LEGALLY: DETERMINING LIABILITY OF THE PLATFORMS FOR DEFECTIVE GOODS AND SERVICES

Ekin KORKMAZ GÖKA[*]

ABSTRACT

In the face of rapid digitalization and changes in work, living and consumption habits, "sharing" has transcended the boundaries of people's social circles and turned into an economic activity. Through "sharing platforms", labor and other resources are made available for common use among peers ("peer-to-peer"), based on the trust provided by comments and feedback from previous users. The collaborative/sharing economy model, which is generally based on "use" rather than "ownership", has become particularly prominent in the fields of transportation (e.g. Uber, BlaBlaCar) and accommodation (e.g. Airbnb), and has spread rapidly around the world[†]. The EU Commission's "Sharing Economies Agenda" of 2016[‡] demonstrated that the expansion of the sharing economy supports sustainability and contributes significantly to environmental protection by enabling the shared and efficient use of resources. Similarly, within the scope of the United Nations' "2030 Sustainable Development Goals", sharing platforms are closely associated with many goals[§].

It is undoubtedly possible to benefit from these platforms only if their legal infrastructure is properly established. A particular problem that arises in this regard is whether these platforms can be held liable for the defects of the goods and services offered on the platform. Reconciling the product liability rules with the principle of "non-liability of the passive intermediary" adopted in the legislation and judicial practice regarding digital platforms lies at the heart of the matter. In Turkish law, Article 9 of the Law No. 6563 on the Regulation of Electronic Commerce regulates that "intermediary service providers" are not liable for the illegality of

[*] Assistant Professor at Atilim University Faculty of Law, Civil Law Department.

[†] See for example https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/services/collaborative-economy_en; https://www.statista.com/statistics/831104/revenue-growth-of-the-global-sharing-economy-platform/.

[‡] EU Commission COM (2016) 356.

[§] United Nations, Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. https://sdgs.un.org/publications/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development-17981

the content provided by “service providers”. However, on one hand, it is not always easy to determine when sharing platforms are “active” and when they are “passive” in terms of the goods or services offered on the platform. On the other hand, sharing platforms may also differ within themselves which raises the question whether they can be subject to common rules. Furthermore, since Law No. 6563 does not provide a solution to the subject, the liability of these platforms can only arise under the Law No. 7223 on Product Safety and Technical Regulations- which is far from meeting today's needs in many aspects. In this presentation, I will first present the studies conducted in the EU -especially in the context of the Product Liability Directive- and then conclude with recommendations for Turkish law.

Keywords: Sustainability, Environmental protection, Sharing platforms, Product Liability.

DEPREM SONRASI YIKIM VE ENKAZ KALDIRMA İŞLERİ NEDENİYLE ÇEVRENİN KİRLETİLMESİNDEN DOĞAN HUKUKİ SORUMLULUK

Esin ÖZTEN[*]

ÖZET

Dünyada ve ülkemizde yaşanan doğal afetler sosyal, ekonomik ve çevresel pek çok problemi de beraberinde getirmektedir. Afetlerin sonrasında yaşamın tekrar normale dönmesi, afetlerin olumsuz sonuçlarının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Yakın tarihte yaşanan ve ülkemiz için büyük bir felaket olan 6 Şubat depreminin yaraları pek çok alanda hala sarılmaya çalışılmaktadır.

Deprem sonrasında çok sayıda bina deprem esnasında ve sonrasında yıkılmış, birçok bina da hasar almıştır. Kamu idarelerince enkazların kaldırılması, yıkılma riski taşıyan binaların tespit edilmesi ve yıkım kararları alınması gerekmiştir. Deprem sonrasında yapılan inceleme ve değerlendirmelerle tespit süreçleri yürütülmekte ve enkaz kaldırma ve yıkım işlemleri yapılmaktadır. Yıkım işlemi ya bina malikleri tarafından ya da idarenin yıkım ihalesi ile yıkım yetkisi verdiği özel hukuk kişileri tarafından yapılmaktadır. Yıkım esnasında insan sağlığına zararlı olduğu bilinen asbest gibi kimyasal maddeler ortaya çıkabileceğinden mevzuatta özel önlemler ve teknikler öngörülmüştür. Tebliğimizde yıkım işlemleri sırasında ortaya çıkan ve çevre kirliliğine sebep olacak nitelikte olan kimyasalların havaya karışması ve insan sağlığına zarar vermesi tehlikesi karşısında 2872 Sayılı Çevre Kanunu'nun 28. maddesi uyarınca özel hukuk kişilerinin ve devletin sorumluluğu hususuna değinilecektir.

Bu tebliğde, deprem sonrası enkaz kaldırma ve yıkım işlemleri sırasında ortaya çıkan çevre kirliliği ve bu kirliliğin neticesinde doğabilecek zararlardan bahsedilerek, kusursuz bir sorumluluk türü olarak Çevre Kanunu m. 28 hükmünün uygulanabilirliği ve şartları, yargı kararlarından da faydalanılarak değerlendirilecek ve diğer sorumluluk türleri ile yarışması incelenecektir. Bina maliklerinin yıkımı gerçekleştirmesi durumunda çevre kirliliği meydana gelirse komşuluk hukuku ve çevre hukuku çerçevesinde sorumluluklarından bahsedilecek ve nihayet uzun süre sonra ortaya çıkabilecek zararlı sonuçlar açısından Çevre Kanunu ile düzenlenen zamanaşımı süresine ilişkin değerlendirme yapılarak, tartışmalı hususlarda çözüm önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, yıkım ve enkaz kaldırma, Çevre kirliliği, çevrenin kirletilmesinden doğan hukuki sorumluluk.

[*] Arş. Gör., Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, e-mail: torunesin@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4558-8587.

LEGAL LIABILITY FOR ENVIRONMENTAL CONTAMINATION RESULTING FROM DEMOLITION AND DEBRIS REMOVAL ACTIVITIES FOLLOWING THE EARTHQUAKE

Esin ÖZTEN[*]

ABSTRACT

Natural disasters in the world and in our country cause many social, economic and environmental problems. After disasters, life should return to normal and the negative effects of disasters should be eliminated. The wounds of the recent 6 February earthquake, which was a great disaster for our country, are still being healed in many areas.

After the earthquake, many buildings collapsed during and after the earthquake, and many buildings were damaged. Public administrations had to remove debris, identify buildings at risk of collapse and make demolition decisions. After the earthquake, identification processes are carried out through surveys and assessments, and debris removal and demolition operations are carried out. Demolition is carried out either by the building owners or by private persons authorised by the administration through demolition tenders. As demolition can release chemical substances such as asbestos, which are known to be harmful to human health, special precautions and techniques are required by law. Our communiqué deals with the responsibility of private persons and the State, in accordance with Article 28 of the Environmental Law No. 2872, in the face of the danger of chemicals that may be released during demolition operations and that may cause environmental pollution and damage to human health.

This communiqué discusses the environmental pollution caused by the removal of debris and the demolition of buildings after the earthquake and the damage that may be caused by this pollution, evaluates the applicability and conditions of the provision of Article 28 of the Environmental Code as a type of strict liability on the basis of judicial decisions, and examines its competition with other types of liability. Finally, with regard to the harmful effects that may occur after a long period of time, the statute of limitations provided for in the Environmental Law is evaluated and solutions to the controversial issues are offered.

Keywords: Earthquake, destruction and debris removal, environmental pollution, legal liability for environmental pollution.

[*] Trabzon University Faculty of Law, Department of Civil Law.

TAŞINMAZ MÜLKİYETİNİN SINIRLAMALARINDAN BİRİ OLARAK TARIM ARAZİLERİNİN ARAZİ KULLANIM PLÂNLARINA UYGUN KULLANILMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Eylül Can KÖSE*

ÖZET

Çalışmamızın konusu, tarım arazilerinin 3.7.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu (TKAKK) uyarınca hazırlanan arazi kullanım plânlarına uygun olarak kullanılma yükümlülüğünün ve söz konusu yükümlülüğe aykırı davranışlara uygulanacak yaptırımların incelenmesidir. Aynı zamanda bu yükümlülüğün, çevrenin korunması ve doğal afetlerle olan ilişkisi de ortaya konulacaktır.

Bilindiği üzere mülkiyet hakkı, sahibine o eşya üzerindeki en geniş yetkileri tanıyan aynî haktır. Fakat mülkiyet hakkı kanunda yer alan sınırlamalara uygun olarak kullanılmak durumundadır. Bu sınırlamalar özellikle taşınmaz mülkiyetinde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birisi de, tarım arazilerinin amacına uygun olarak kullanılması zorunluluğudur.

TKAKK m. 10-11 uyarınca hazırlanan tarımsal amaçlı arazi kullanım plânlarında, tarım arazilerinde toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerinin sürekli üretim sağlayacak şekilde korunarak kullanılması hedeflenir. Tarım arazilerinin TKAKK'da belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, bu plânlarda belirtilen amaçlar dışında kullanılması yasaklanmıştır. Arazi kullanım plânlarına aykırı hareket edilmesi hâlinde idarî ve adli para cezalarının uygulanmasının yanı sıra, bu plânlara aykırı bütün yapıların yıktırılması yaptırımı da öngörülmüştür.

78 milyon hektar yüzölçümüne sahip olan ülkemizin yaklaşık üçte birini teşkil eden 24 milyon hektar alan, ekilebilir tarım arazisidir. Tarım arazilerinin bu vasfını yitirmemesi için, öncelikle tarımsal faaliyet dışında bir amaçla kullanılmaması gerekir. Buna ek olarak, her tarım arazisinin toprak yapısı, bulunduğu coğrafi koşullar ve iklim gibi unsurlar göz önüne alınmalı; tarımsal faaliyetler o tarım arazisinin özelliklerine uygun şekilde yapılmalıdır. Aksi hâlde, üzerinde tarım yapılan toprakların kaybedilmesi riski ortaya çıkar. Bu ise hem kuraklık, kıtlık gibi olumsuz durumlara hem de doğal afetlerin yaşanmasına yahut yaşanan afetlerden insanların daha çok zarar görmesine sebebiyet verir. Örneğin, tarımsal verimliliği çok yüksek olan alüvyonlu topraklara yerleşim alanlarının kurulması durumunda, bu bölgede meydana gelen depremlerde binaların yıkılma riski çok yüksek olmaktadır. Yahut bitki örtüsünün susuzluktan kurumuş bir hale gelmesi, orman yangını riskini arttırmaktadır. Bahsettiğimiz bütün bu unsurlar arasındaki ilişki, tarım arazilerinin amacına uygun olarak kullanılmasının önemini ortaya koymaktadır.

* Arş. Gör. Dr., İstanbul Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı, eylulkose@beykent.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4823-4952.

Anahtar Kelimeler: Tarım Arazileri, Mülkiyet Hakkı, Taşınmaz Mülkiyetinin Sınırlamaları, Toprak Hukuku, Çevre Hukuku, Doğal Afet

THE OBLIGATION TO USE AGRICULTURAL LAND IN ACCORDANCE WITH THE LAND USE PLANS AS ONE OF THE LIMITATIONS OF IMMOVABLE PROPERTY

Eylül Can KÖSE[*]

ABSTRACT

The subject of our study is to examine the obligation to use agricultural lands in accordance with the land use plans prepared according to the Soil Conservation and Land Use Law (SCLUL) No. 5403, which entered into force on 3.7.2005, and the sanctions to be imposed for behaviors contrary to this obligation. At the same time, the relationship between this obligation and the protection of the environment and natural disasters will also be revealed.

As it is known, the right of property is the right in rem that grants the owner the widest powers over the property. However, the property right must be used in accordance with the limitations set forth in the law. These limitations are especially encountered in immovable property. One of them is the obligation to use agricultural lands in accordance with their purpose.

In the land use plans for agricultural purposes prepared pursuant to Art. 10-11 of the SCLUL, it is aimed to preserve and use the chemical, physical and biological properties of the soil in agricultural lands in a way to ensure continuous production. It is prohibited to use agricultural lands for purposes other than those specified in these plans, except for the exceptions specified in the SCLUL. In case of violation of land use plans, administrative and judicial fines are imposed, as well as the sanction of demolition of all structures in violation of these plans.

Türkiye has 78 million hectares of surface area and 24 million hectares of arable agricultural land, which constitutes approximately one third of this area. In order for agricultural lands not to lose this quality, they should not be used for any purpose other than agricultural activities. In addition, factors such as the soil structure, geographical conditions and climate of each agricultural land should be taken into consideration; agricultural activities should be carried out in accordance with the characteristics of the agricultural land. Otherwise, there is a risk of loss of agricultural lands. This causes both unfavorable situations such as drought and famine and natural disasters or more damage to people from these disasters. For example, if settlements are established on alluvial soils with very high agricultural productivity, the risk of collapse of buildings in earthquakes occurring in this region is very high. Or if the vegetation becomes dry due to lack of water, the risk of forest fire increases. The relationship between all

[*] Research assistant Dr., Istanbul Beykent University Faculty of Law, Department of Civil Law.

these factors we have mentioned reveals the importance of using agricultural lands in accordance with their purpose.

Keywords: Agricultural Lands, Property Right, Limitations of Immovable Property, Land Law, Environmental Law, Natural Disaster.

ÇEVRE KİRLETİLMESİNDEN KAYNAKLANAN SORUMLULUK

Hasan Ali GÜÇLÜ[*]

ÖZET

Sorumluluk kişinin kendi eylemlerinin ya da kendi yetki alanında gerçekleşen herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir. Türk hukukunda çevre kirletilmesinden kaynaklanan sorumluluk ile ilgili düzenlemeler, sorumluluk hukukunun gelişimine göre üç evrede ele alınmaktadır. Birinci evre olarak isimlendirdiğimiz evrede komşuluk hukukuna ilişkin hükümlerle yetinilmiştir. En eski düzenlemelerden birini komşuluk hakkı düzenlemesi oluşturmaktadır. Bu düzenlemenin çevre hukukundan kaynaklanan zararların tazmini noktasında yeterli olmaması sebebi ile ikinci evre dediğimiz dönemde tehlikeli faaliyetler için dolaylı hukuki düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Bu evrede zararın karşılanması en önemli sorun olarak ortaya çıkmıştır. Son evrede ise çevrenin korunması ile ilgili ve zararların tazminine yönelik doğrudan çevreye yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Çevre yasası çıkartılmış ve bu yasada temel ilke olarak " kusursuz sorumluluk " ilkesi kabul edilmiştir. Türk Ceza Kanunu'nda ise " çevre suçları" kavramı kabul edilmiştir. Bu başlıkta çeşitli çevre suçları belirlenmiştir. Ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler konumuzun dışındadır.

Dünya genelinde 1970!li yıllarda çevre kirlenmesi sorunu hissedilmeye başlanmıştır. Bu yıllarda çevre sorununun hukuksal boyutları iyice belirginleşmeye başlamıştır. Ülkemizde de çevreye ilginin bu yıllarda başladığı bilinmektedir. Çevre ile ilgili doğrudan veya dolaylı yasal düzenlemelerde dünyadaki gelişmeler takip edilmiştir. Özel hukuk açısından, Medeni Kanun, kişiler arasında çevre yüzünden çıkan anlaşmazlıklarla ilgili kurallar taşımaktadır. Borçlar Kanunu, Yeraltı Suları Kanunu, Su Ürünleri Kanunu, Limanlar Kanunu, Kara Avcılığı Kanunu'nda çevre ile ilgili hükümlere rastlamaktayız.

Bu çalışmadaki temel amacımız çevre kirletilmesinden kaynaklanan sorumluluğun kaynağını, kimlerin sorumlu olacağını ortaya koymaktır. Bu çalışmada konu ile ilgili yargı kararlarından da istifade edilecektir. Çevre kirletilmesinden kaynaklanan zararların tazmini ile ilgili uluslararası anlaşmalardan da kısaca bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çevre Kirliliği, Zarar, Sorumluluk

[*] Ar. Gör., Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Bilim Dalı, hasanaliguclu93@gmail.com, ORCID ID : 0000-0003-0501-7912.

LIABILITY ARISING FROM ENVIRONMENTAL POLLUTION

Hasan Ali GÜÇLÜ[*]

ABSTRACT

Responsibility means assuming the consequences of one's own actions or any event that occurs within one's jurisdiction. In Turkish law, regulations regarding liability arising from environmental pollution are handled in three stages according to the development of liability law. In the phase we call the first phase, provisions regarding neighborhood law were sufficient. One of the oldest regulations is the neighbor rights regulation. Since this regulation is not sufficient to compensate for damages arising from environmental law, it is seen that indirect legal regulations were made for hazardous activities in the period we call the second phase. At this stage, compensation for damages emerged as the most important problem. In the last phase, direct environmental regulations were made regarding the protection of the environment and compensation for damages. Environmental law was enacted and the principle of "strict liability" was accepted as the basic principle in this law. The concept of "environmental crimes" has been accepted in the Turkish Penal Code. Various environmental crimes are determined under this heading. Regulations regarding criminal law are beyond our scope.

The problem of environmental pollution began to be felt throughout the world in the 1970s. In these years, the legal dimensions of the environmental problem began to become clearer. It is known that interest in the environment began in our country in these years. Developments in the world in direct or indirect legal regulations regarding the environment have been followed. In terms of private law, the Civil Code contains rules regarding disputes between individuals arising from the environment. We come across environmental provisions in the Law of Obligations, the Groundwater Law, the Fisheries Law, the Ports Law, and the Land Hunting Law.

Our main purpose in this study is to reveal the source of responsibility arising from environmental pollution and who will be responsible. In this study, judicial decisions on the subject will also be used. International agreements regarding compensation for damages resulting from environmental pollution will also be briefly mentioned.

Keywords: Environment, Environmental Pollution, Damage, Liability.

[*] Research Assistant, Ufuk University Faculty of Law, Department of Civil Law.

AFET NEDENİYLE ANA VE/VEYA BABASI HAYATINI KAYBETMİŞ ÇOCUKLARIN KORUNMASI

Mine KAÇMAZ ADAK*

ÖZET

Toplum açısından fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar ortaya çıkaran, insanların normal yaşantı ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yetersiz kaldığı olaylar afet olarak nitelendirilmektedir. Afet olarak nitelendirilen bu olaylar çoğu zaman büyük çaplı can ve mal kaybına neden olmaktadır. Söz konusu can kayıpları ile birlikte pek çok çocuk da korumasız kalmaktadır. Afet dolayısıyla korumasız kalan çocukların afet koşulları içerisinde korunması oldukça kritik bir öneme sahip olup bu esas olarak 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında birkaç farklı basamakta gerçekleştirilmektedir. İlk basamakta afetten sağ kurtulan ancak refakatsiz durumda olan çocuk hakkında Çocuk Koruma Kanunu m. 9 gereği acil korunma kararı talep edilmekte ve çocuğun yakınlarına ulaşılmaya çalışılmaktadır. Çocuğun ana ve/veya babasına ulaşılabildiği takdirde çocuk onlara teslim edilmektedir. Ana ve baba dışında kalan yakınlara ulaşılabilmesi halinde ise, gerekli incelemelerin yapılmasının ardından uygun bulunduğu takdirde çocuk, yakınlarının vesayeti altına alınarak bu yakınlarına teslim edilmektedir. Bu durumda gerekli görülmesi halinde Çocuk Koruma Kanunu m. 5 (1) -a, b, d ve e' de öngörülen tedbirlerden birine veya birkaçına da hükmedilebilmektedir. Çocuğun yakınlarına teslimi mümkün olmadığı takdirde, çocuk hakkında Çocuk Koruma Kanunu m. 5 (1) -c kapsamında bakım tedbirine hükmedilerek çocuk kendi durumuna uygun kuruma yerleştirilmekte veya koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. Ayrıca şartların sağlanması halinde çocuğun evlat edinilmesi de imkân dâhilindedir.

Ana ve babanın ölümü, gaipliği durumlarında ortaya çıkacak olan miras hukukuna ilişkin talepler ve gaiplik kararı istenmesi gibi durumlar başta olmak üzere hukuki konularda çocuğun korunması ve temsili ise, her bir durumda farklı kişilerce gerçekleştirilmektedir. Çocuğun yakınlarından birinin vesayeti altında bulunduğu hallerde çocuk adına yapılacak hukuki işlemler vasi tarafından yerine getirilmektedir. Çocuğun kurumda kalması veya koruyucu aile hizmetinden yararlanması olasılığında çocuk halen devlet koruması altında olduğundan çocuk adına yapılacak hukuki işlemler devletin ilgili organları tarafından yürütülmektedir. Çocuğun evlat edinilmiş olması durumunda ise, gerekli hukuki işlemler çocuk adına evlat edinen tarafından yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Çocuk, Çocuğun Korunması, Koruyucu Aile, Vesayet.

* Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ORCID ID: 0000-0002-7181-3813, mkacmaz@pau.edu.tr

PROTECTION OF CHILDREN WHOSE MOTHER AND/OR FATHER HAVE LOST THEIR LIVES DUE TO DISASTER

Mine KAÇMAZ ADAK[*]

ABSTRACT

Disasters are defined as events that cause physical, economic and social losses for the society, that stop or interrupt the normal life and activities of the people, and that the coping capacity of the affected society is insufficient. These events defined as disasters often cause large-scale loss of life and property. Along with the loss of life in question, many children are also left unprotected. The protection of children left unprotected due to disaster conditions is of critical importance and this is mainly carried out in several different stages within the scope of the Child Protection Law No. 5395. In the first step, an urgent protection decision is requested for the child who survived the disaster but is unaccompanied[†] as per Article 9 of the Child Protection Law and efforts are made to reach the relatives of the child. If the child's mother and/or father can be reached, the child is handed over to them. If relatives other than the mother and father can be reached, the child is taken under the guardianship of their relatives after the necessary examinations are carried out and if deemed appropriate, the child is handed over to these relatives. In such a case, if deemed necessary, Article 9 of the Child Protection Law One or more of the measures stipulated in 5 (1) -a, b, d and e may also be ordered. If it is not possible to deliver the child to his/her relatives, a care measure is ordered under Article 5 (1) -c of the Child Protection Law and the child is placed in an institution suitable for his/her situation or benefited from foster family services. It is also possible to adopt the child if the conditions are met.

The protection and representation of the child in legal matters, especially in cases such as requests regarding inheritance law and requests for a decision of absence in cases of the death or absence of the parents, are carried out by different persons in each case. In cases where the child is under the guardianship of one of his/her relatives, the legal procedures on behalf of the child are carried out by the guardian. In the event that the child remains in an institution

[*] Assoc. Prof. Dr, Pamukkale University Faculty of Law.

[†] It is seen that the term *"unaccompanied child"* is used for children who have no one to accompany them as a result of a disaster. However, it should be noted that this term has a narrower and more technical meaning in the field of private international law. In fact, the term *"unaccompanied child"* is used in Article 3/z, ff of the Regulation on the Working Principles and Procedures of Child Protection Services Planning and Child Care Institutions to refer to "a child who comes to Turkey without the accompaniment of an adult responsible for him/her, as required by law or custom or tradition, or who remains unaccompanied after entering Turkey, unless he/she is taken under the effective care of a responsible person in accordance with the Law on Foreigners and International Protection" and in Article 4/p of the Directive on Unaccompanied Children of the General Directorate of Child Services of the Ministry of Family and Social Policies to refer to "a child who comes to Turkey without the accompaniment of an adult responsible for him/her, as required by law or custom or tradition, or who remains unaccompanied after entering Turkey, unless he/she is taken under the effective care of a responsible person".

or benefits from foster family services, since the child is still under state protection, the legal procedures on behalf of the child are carried out by the relevant state organs. In the event that the child is adopted, the necessary legal procedures on behalf of the child are carried out by the adopter.

Keywords: Disaster, Child, Child Protection, Foster Family, Guardianship

YAPI DENETİM KURULUŞLARININ YAPI SAHİBİNE KARŞI DEPREM NEDENİYLE OLUŞAN ZARARLARDAN SORUMLULUĞU

Oğuz ERSÖZ*

ÖZET

Ülkemizde sıklıkla tecrübe edilen depremlerin bazıları yerel ve ülkesel ölçekte maddi ve manevi olarak oldukça yıkıcı ve sarsıcı etkiler doğurmaktadır. Nitekim 06.02.2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli deprem, karşımızdaki en yakın ve acı örnektir. Bu depremde yakın tarihli inşa edilmiş yapıların dahi yerle yeksan olduğunu ve binlerce insanımıza mezar olduklarını çok acı biçimde yaşadık. Bu acı tecrübeyle yapıların günün teknolojik ve teknik imkanlarına göre gerekli standartlara uygun olarak inşa edilmeleri ve sonrasında da denetimlerinin sürdürülmesinin hayati önemi haiz olduğu bir kere daha açığa çıktı. Bu sebeple de can ve mal güvenliğini teminen, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun yürürlüktedir. Bu kanunda, Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan tüzel kişi olarak tanımlanan yapı denetimi kuruluşu tarafından verilecek yapı denetim hizmetinin bu kuruluş ile yapı sahibi arasında akdedilen sözleşme hükümlerine göre yürütüleceği düzenlenmektedir. Yapı denetim kuruluşunun yapı sahibine karşı yapının can ve ml güvenliğinin temin edilmesi amacıyla kural ve standartlara uygun biçimde inşa edilip edilmediğini denetme yükümlülüğü ile yapıdan kaynaklı zararlara engel olunması amaçlanmaktadır. Yapı denetim kuruluşunun yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmemesi hali bir borca aykırılık teşkil eder. Bu aykırılıkla illiyet bağı bulunan zararların yapı denetim kuruluşundan tazmin edilmesini yapı sahibi isteyebilir. Bu çerçevede deprem olayı nedeniyle meydana gelen zararların hangi koşullarla tazmin edilebileceği, depremin mücbir bir sebep olarak kabul edilip edilemeyeceği ve yapı denetim kuruluşunun sorumluluğunun kapsam ve süresi gibi hususlar çalışmamızın ana konularını teşkil etmektedir. Nihayetinde yapı denetim kuruluşlarının sözleşme temelli olmak üzere deprem sebebiyle yapı sahibinin uğradığı zararları tazminine ilişkin sorumluluklarına ilişkin genel bir değerlendirme yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapı Sahibi, Yapı Denetim Kuruluşu, Yapı Denetimi, Zarar, Deprem.

* Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Bölümü Medeni Hukuk Anabilim Dalı, E-mail: oersoz@nku.edu.tr. ORCID: 0000-0002-7698-3942.

LIABILITY OF BUILDING INSPECTION ORGANIZATIONS FOR DAMAGES CAUSED BY EARTHQUAKES AGAINST THE BUILDING OWNER

Oğuz ERSÖZ*

ABSTRACT

Some of the earthquakes that are frequently experienced in our country have very destructive and concussive effects on a local and national scale, materially and spiritually. As a matter of fact, the Kahramanmaraş-based earthquake dated 06.02.2023 is the closest and most painful example we are facing. During this earthquake, we experienced very painfully that even recently built structures were razed to the ground and thousands of our people were buried. With this painful experience, it became clear once again that it is vital for structures to be built in accordance with the necessary standards according to the technological and technical possibilities of the day, and then to maintain their supervision. For this reason, in order to ensure the safety of life and property, to provide project and building supervision for the construction of high-quality buildings in accordance with the zoning plan, science, art and health rules, standards, and to regulate the procedures and principles related to building supervision, the Law No. 4708 on Building Supervision is in force. In this law, it is regulated that the deconstruction inspection service to be provided by the deconstruction inspection organization, which is defined as a legal entity consisting of architects and engineers, all of whose partners perform the duty of building inspection exclusively with the permission certificate obtained from the Ministry, will be carried out in accordance with the provisions of the contract concluded between this organization and the owner of the building. It is aimed to prevent damages caused by the structure by the obligation of the building inspection organization to check whether the structure has been built in accordance with the rules and standards in order to ensure the safety of Jul and ml against the building owner. The fact that the building inspection organization does not fulfill its obligations as required constitutes a breach of debt. The owner of the building may request compensation from the building inspection organization for damages that are related to this violation. Within this framework, issues such as under what conditions the damages caused by the earthquake event can be compensated, whether the earthquake can be considered as a force majeure and the scope and duration of the responsibility of the building inspection organization constitute the main issues of our study. Ultimately, a general assessment of the responsibilities of building inspection organizations regarding compensation for damages suffered by the building owner due to the earthquake, including on a contractual basis, will be attempted.

Keywords: Owner Of The Building, Building İnspection Agency, Building İnspection, Damage, Earthquake.

* Assoc. Prof. Dr, Tekirdağ Namık Kemal University Faculty of Law, Department of Private Law, Department of Civil Law.

YÜKLENİCİNİN DEPREMDEN DOĞAN ZARARLARI TAZMİN SORUMLULUĞU BAĞLAMINDA MÜCBİR SEBEBİN ETKİSİ

Sena BAŞPINAR[*]

ÖZET

Depremden kaynaklı hukuki sorumluluk alanında zarar görenlerin (depremzedelerin) taleplerini yöneltebilecekleri birden çok süje vardır. Bunlardan biri, belki de en önemlisi, yüklenicilerdir. Yüklenici (müteahhit), konu özelinde, bir bina veya yapı eserini kanunî, meslekî, fennî ve teknik kurallara uygun olarak inşa edip teslim etmekle yükümlü kimsedir. Deprem sebebiyle konut, iş yeri vb. bina veya yapıların yıkılması veya hasar görmesi neticesinde meydana gelen zararlardan yüklenicinin hukuki sorumluluğu, kural olarak, akdi bir nitelik taşır. Tipik bir eser sözleşmesi veya arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi gibi atipik türevleri çerçevesinde borcunu gereği gibi yerine getirmeyen yüklenici, iş/arsa sahibinin bundan doğan zararlarını gidermekle yükümlüdür (TBK m. 112). Bunun yanı sıra yüklenicinin sözleşmeye aykırı davranışı, iş/arsa sahibinin ve üçüncü kişilerin can ve mal güvenliğini ihlal eden bir davranış normunun ihlali anlamında haksız fiil sorumluluğuna da vücut verebilir (TBK m. 49/I). Yüklenicinin deprem zararlarından gerek akdi gerekse haksız fiil kaynaklı tazminat sorumluluğu bağlamında mücbir sebep ise önemli bir rol oynar. Mücbir sebep; genel bir davranış normuna veya borca aykırılığa kaçınılmaz bir şekilde yol açan, öngörülemeyen ve tamamen harici etkenlerden kaynaklanan olağanüstü bir olaydır. Bir doğal afet olarak deprem, sorumluluk hukukunda, çoğunlukla mücbir sebep olarak değerlendirilir ve zarar ile hukuka aykırı fiil arasındaki uygun illiyet bağını keserek sorumluluğu ortadan kaldırır. Bununla birlikte yükleniciler, her zaman, depremin mücbir sebep teşkil ettiğini ileri sürerek sorumluluktan kurtulamazlar. Nitekim alanında uzman kabul edilen bir kişi olarak yüklenicinin göstermesi gereken özenin derecesi yüksektir (TBK m. 471/II). Bu anlamda karşılaşılan her somut olayda mücbir sebebin kaçınılmazlık unsuru çerçevesinde, yüklenicinin yaptırmakla yükümlü olduğu zemin etüt raporundaki afet riskleri gözetilerek, bina veya yapı eserinin projeye, mevzuata, fen ve tekniğe uygun inşa edilip edilmediği gibi hususlarda oldukça titiz bir incelemenin yapılması gerekmektedir. İşte bu bildiride yüklenicinin tazminat sorumluluğu bağlamında depremin mücbir sebep teşkil edip etmediğinin tespitine ilişkin birtakım objektif kıstaslar ortaya konulacak ve Yargıtay kararları ışığında kişisel görüşümüz açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yüklenici, Deprem, Eser Sözleşmesi, Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Mücbir Sebep, Tazminat.

[*] Dr. Ögr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Anabilim Dalı, sena_baspinar@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8529-1115.

EFFECT OF FORCE MAJEURE IN THE CONTEXT OF THE CONTRACTOR'S LIABILITY TO COMPENSATE DAMAGES ARISING FROM EARTHQUAKE

Sena BAŞPINAR*

ABSTRACT

In the field of legal responsibility arising from the earthquake, there are multiple subjects to whom those who have been damaged (earthquake victims) can direct their requests. One of them, perhaps the most important, is contractors. A contractor is a person who is obliged to construct and deliver a building or structural work in accordance with legal, professional, scientific and technical rules. As a rule, the legal liability of the contractor for the damages caused by the collapse or damage of buildings or structures such as residences and workplaces due to an earthquake is of a contractual nature. The contractor, who does not fulfill his obligation properly within the framework of the work contract or the construction contract in return for a land share, is obliged to compensate the damages of the work/land owner arising from this (TCO art. 112). In addition, the contractor's breach of contract may also give body to tort liability in the sense of violation of a norm of conduct that violates the safety of life and property of the employer/land owner and third parties (TCO art. 49/I). Force majeure plays an important role in the context of the contractor's liability for compensation for earthquake damages, both contractual and tort. Force majeure; It is an extraordinary event that inevitably leads to a violation of a general norm of behavior or contract, which is unforeseen, unavoidable and caused by purely external factors. Earthquake, as a natural disaster, is often considered as a force majeure in liability law and eliminates liability by cutting the appropriate causal link between the damage and the unlawful act. However, contractors cannot always be relieved of responsibility by claiming that the earthquake constitutes force majeure. As a matter of fact, as a person who is considered an expert in his field, the degree of care that the contractor should show is high (TCO art. 471/II). In this sense, in every concrete event encountered, within the framework of the inevitability element of force majeure, a very meticulous examination must be carried out on issues such as whether the building or structural work has been constructed in accordance with the project, legislation, science and technology, taking into account the disaster risks in the ground survey report that the contractor is obliged to prepare. In this declaration, some objective criteria will be set forth regarding the determination of whether the earthquake constitutes a force majeure in the context of the contractor's liability for compensation, and our personal opinion will be explained in the light of the Supreme Court decisions.

Keywords: Contractor, Earthquake, Contract of Work, Construction Contract in Exchange for Land Share, Force Majeure, Compensation.

* Assoc. Prof. Dr, Inonu University Faculty of Law, Department of Private Law, sena_baspinar@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8529-1115.

BÜYÜK FELAKETLER SONRASI DELİL TESPİTİ VE YARGI SÜRECİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR

Serkan KAYA[*]

ÖZET

Büyük ölçekli felaketler, özellikle depremler ve çevresel yıkımlar sonrasında delillerin korunmasıyla ilgili ciddi sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Felaket enkazları, gelecekteki davalar için kritik deliller niteliği taşıyabilir. Bu tür delillerin yok edilmesi veya tahrip edilmesi, potansiyel hukuki taleplerin bütünlüğüne zarar verme riski taşır. Geçici hukuki korumalar, zararların tazmini ve mağduriyetlerin giderilmesinde hayati bir rol oynar. İhtiyatî tedbir ve delil tespiti gibi önlemler, hakların korunmasında ve olası zararın önlenmesinde önemli araçlardır. Bu tür durumlarda, geçici hukuki korumalar için gerekli olan aciliyet, telafisi güç zarar ve asıl hakkın hemen korunması şartları genellikle sağlanmakta ve belirginleşmektedir. Felaket kalıntılarının delil değeri taşıması nedeniyle, bu enkazların yıkımının, deliller düzgün bir şekilde belgelenene kadar mahkemeler tarafından alınacak ihtiyatî tedbir kararlarıyla durdurulması gerekebilir. Aynı şekilde, ağır hasar görmüş binaların yıkılmadan önce delil tespiti yapılması, ileride açılacak davalar açısından büyük önem taşımaktadır. Mahkemelerin, bu tür yapıların erken yıkımını önleyerek delilleri korumaya yönelik tedbir kararları alabilmesi, hukuki sürecin bütünlüğünü koruma açısından kritik önemdedir. Ancak büyük felaketlerde, klasik geçici hukuki koruma yöntemlerinin, özellikle delil tespiti uygulamasının (HMK m. 400 vd.), yetersiz kalacağı açıktır. Öncelikle, bu işlemi yapacak bir mahkeme veya hâkim bulmak zordur ve bu kadar geniş bir yıkımı bu yöntemle belgelemek şu anda mümkün görünmemektedir. Bu çalışma, büyük felaketlerde açılacak hukuk davaları açısından geçici korumalarla ilgili sorunları ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Delil Tespiti, Geçici Hukuki Korumalar, İhtiyati Tedbir

RECORDING EVIDENCE AND INTERIM LEGAL PROTECTIONS IN JUDICIAL PROCEEDINGS AFTER MAJOR DISASTERS

Serkan KAYA[*]

ABSTRACT

Major-scale disasters, especially earthquakes and environmental devastations, present serious challenges in preserving evidence. Debris from disasters can be critical evidence for future

[*] Dr Öğretim Üyesi, Boğaziçi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı serkan.kaya@boun.edu.tr ORCID: 0000-0003-2507-3372

[*] Assoc. Prof. Dr, Boğaziçi University Faculty of Law, Department of Civil Procedure and Bankruptcy Law.

lawsuits. The destruction or tampering of such evidence risks compromising the integrity of potential legal claims. Interim legal protections play a vital role in compensating damages and addressing grievances. Measures such as precautionary measures and recording evidence are important mechanisms in safeguarding rights and preventing potential harm. In these situations, the urgency required for interim legal protections, along with the conditions of irreparable harm and immediate protection of fundamental rights, are typically met and become apparent. Given that disaster debris can hold evidential value, it may be necessary for courts to issue precautionary measures to halt the demolition of such debris until evidence is properly recorded. Similarly, recording evidence before the demolition of severely damaged buildings is crucial for future lawsuits. The ability of courts to issue precautionary orders to prevent the premature demolition of such structures and preserve evidence is critical for maintaining the integrity of the legal process. However, it is clear that traditional interim legal protection methods, especially recording evidence procedures (under Turkish Civil Procedure Code, Art. 400 and following), may be inadequate in major disasters. Primarily, finding a court or judge to conduct such procedures is challenging, and documenting such extensive destruction through these methods currently seems unfeasible. This study addresses the issues related to interim measures in legal cases arising from major disasters.

Keywords: Recording Evidence, Interim Legal Protections, Precautionary Measures

AFETZEDELERİN MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI AÇISINDAN ADLİ YARDIM UYGULAMALARI

Süleyman Burak GÜNDOĞDU*

ÖZET

Devlet, sunduğu yargılama hizmeti bakımından söz konusu faaliyete katılım payı olarak bireylerden bir miktar yargılama gideri isteyebilmektedir. Bununla birlikte toplumda bu katılım payını dahi karşılayamayacak bireyler bulunmaktadır. Bir hukuk davası açmak isteyen bireyin yargılama giderlerini karşılayamayacak derecede ekonomik güçten yoksun bulunması, adil yargılanma hakkının bir unsuru olan mahkemeye erişim hakkını da ilgilendiren bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle afet durumlarında zarar görenlerin ekonomik kayıpları, yargılama harç ve giderlerinin karşılanması konusunda zorluklara sebebiyet verebilmektedir. Bir afetten önemli ölçüde zarar gören ve mağdur konumunda olan bireylerin yargılama giderlerinin karşılanması konusunda problem yaşaması doğaldır. Bireylerin mahkemeye erişim hakkını sağlamak adına Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 334 ve devamı maddelerinde düzenlenen adli yardım kurumu etkin şekilde kullanılmalıdır. Mahkemeye erişim hakkı sadece vatandaşlara değil herkese tanınmış olan bir haktır. Bununla birlikte bu hak belirli şartlar altında sınırlandırılabilmektedir. Yabancıların adli yardımdan yararlanabilmeleri Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda karşılıklılık şartına bağlanmıştır. Diğer ulusal ve uluslararası düzenlemeler çerçevesinde bu kuralın istisnasının mülteciler olduğu ifade edilebilir. Mültecilere adli yardımın sağlanması bakımından karşılıklılık prensibi aranmamalıdır. Afet bölgelerinde yer alan uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerin karşılıklılık şartından muaf oldukları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu durum, mahkemeye erişim hakkının etkin kullanımı açısından geçici korumadan yararlananlar için de geçerli kabul edilmelidir. Mahkemeye etkili erişimin temini için adlî yardımın gerekli olduğu durumlarda bazen avukat yardımı sağlanması da gerekir. Afet dolayısıyla ortaya çıkan yeni durumda Avukatlık Kanunu'nda düzenlenen (AvK m. 176 vd.) adlî yardım kurumunun da ayrıca etkin kullanımı değerlendirilmelidir. Barolar bu konuda sistemin sağlıklı işlemesi bakımından gerekli tedbirleri almalıdır. Afet bölgeleri açısından gerçekleştirilecek uygulamalarda 29.02.2000 tarihli ve 4539 sayılı Doğal Afet Bölgelerinde Afetten Kaynaklanan Hukuki Uyuşmazlıkların Çözümüne ve Bazı İşlemlerin Kolaylaştırılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabulü Hakkında Kanun hükümleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Doğal afete maruz kaldığını beyan edenler bakımından yargılama giderlerini karşılayabilecek durumda olmadığını gösteren mali durumuna ilişkin belgeler açısından söz konusu hükümler çerçevesinde işlem yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Mahkemeye Erişim Hakkı, Adli Yardım, Afet, Afetzede, Adil Yargılanma Hakkı

* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku Anabilim Dalı, sbgundogdu@aybu.edu.tr ; s.burak.gundogdu@gmail.com (ORCID: 0000-0002-3721-338X)

LEGAL AID PRACTICES IN TERMS OF DISASTER VICTIMS' RIGHT OF ACCESS TO COURT

Süleyman Burak GÜNDOĞDU*

ABSTRACT

In terms of the judicial service it provides, the State may demand some judicial expenses from individuals as a share of participation in the activity in question. However, there are individuals in society who cannot even afford this litigation costs. In addition, the fact that an individual who wants to file a civil lawsuit lacks the economic power to afford the costs of the proceedings is an issue that concerns the right of access to the court, which is an element of the right to a fair trial. Especially in disaster situations, the economic losses of the victims may cause difficulties in meeting the litigation costs. It is natural that individuals who have been significantly damaged by a disaster and who are in the position of victims may have problems in meeting the costs of the proceedings. The legal aid institution which is regulated in Article 334 and following articles of the Code of Civil Procedure should be used effectively to ensure individuals' right of access to court. The right of access to court is a right granted not only for citizens but for everyone. However, this right may be limited under certain conditions. The Code of Civil Procedure regulates that foreigners can benefit from legal aid in Turkish courts on the condition of reciprocity. It can be stated that refugees are the exception of this rule within the framework of other national and international regulations. The principle of reciprocity should not be sought in providing legal aid to refugees. It should be also taken into consideration that persons with international protection status living in disaster areas are exempt from the reciprocity requirement. This situation should also be considered valid for those who benefit from temporary protection in terms of the effective use of their right to access the court. Where legal aid is necessary to ensure effective access to the court, it is sometimes necessary to provide legal assistance. In the new situation arising from the disaster, the effective use of the legal aid institution regulated in the Attorneyship Law (Art. 176 et seq.) should also be evaluated. Bar associations should take the necessary measures for the well-functioning of the system. The provisions of the Law No. 4539 dated 29.02.2000 on the Adoption of the Decree Law on the Settlement of Legal Disputes Arising from Disasters and Facilitation of Certain Transactions in Natural Disaster Areas should also be taken into consideration in the practices to be realized in terms of disaster areas. For those who declare that they have been exposed to a natural disaster, ıt should be evaluated that within the framework of the said provisions in terms of documents regarding their financial situation showing that they are not able to cover the litigation costs.

Keywords: Right of Access to Court, Legal Aid, Disaster, Disaster Victim, The Right to a Fair Trial

DOĞAL AFETLERİN MAHCUZ MALIN PARAYA ÇEVİRME SAFHALARINA ETKİSİ

Süleyman TOPAK*

ÖZET

Türkiye coğrafi konumu ve iklim özellikleriyle tipik bir afet ülkesidir. Deprem başta olmak üzere heyelan, sel, kaya ve çığ düşmesi gibi sık yaşanan doğal afetler can ve mal kayıplarına sebep olmaktadır. Haczedilen malların da doğal afetler neticesinde hasar görmesi veya yok olması olasıdır. Bu nedenle cebri icrada paraya çevirme safhalarında meydana gelen doğal afetler nedeniyle bu malların etkilenmesi durumunda başvurulacak hukuki çarelerin tespiti önemlidir.

Cebri icrada, paraya çevirme hazırlık safhasında meydana gelen doğal bir afet nedeniyle hacizli taşınır veya taşınmaz malın hasara uğraması ve afet öncesi tespit edilen değerinde bir değişiklik olması halinde yeniden satışa esas kıymet takdirinin istenebilmesi mümkündür (İİK m.128/a, f.2). Ancak, satışın yapıldığı gün ve saat aralığında meydana gelen bir afet nedeniyle hacizli mal hasara uğramış ise bu durumda ilgili satış işleminin akıbeti ve yeniden kıymet takdirinin istenip istenemeyeceği hususu Kanun'da açıkça düzenlenmemiştir.

Cebri icra satışının, açık artırma (İİK m.114), pazarlık (İİK m.119) veya borçluya satış yetkisi verilmesi (İİK m.111/a) yollarından biri ile gerçekleştirildiği safhada meydana gelen doğal bir afet nedeniyle malın hasara uğraması durumunun tek başına satış kararının iptaline sebebiyet verip vermeyeceği hususu yine belirsizdir. Zira Kanun'da satışın düşürülmesi veya iptali bakımından icra müdürüne tek taraflı bir yetki tanınmamıştır. Bu durum ancak açık artırma suretiyle satış neticesinde ilgilileri tarafından ihalenin feshi sebebi olarak ileri sürülebilir. Fakat cebri açık artırmada malın mülkiyetinin ihale anında alıcıya geçeceği kabul edildiği (İİK m.115/2) gözetildiğinde satış aşamasında doğal afete maruz kalan malın, hasarlı bir şekilde ihale alıcısına geçmesi ve ihale alıcısının zarara uğraması söz konusu olur.

Satış aşamasında meydana gelen doğal bir afet nedeniyle hacizli malın hasara uğraması, malın değerini azaltıcı mahiyette olacağı için artırma bedelini de doğrudan etkileyen bir konudur. Zira mevcut durum, karşılama prensibi ilkesine de aykırılık teşkil etmek suretiyle ihalenin feshine sebebiyet verebilir.

Sonuç olarak, hacizli malların satışının gerçekleştirileceği safhada meydana gelen olası bir doğal afet nedeniyle malın zarara uğraması durumunda gerek re'sen gerekse ihalenin feshini isteyebilecek ilgililer tarafından yapılacak başvuru neticesinde icra müdürü tarafından satışın düşürülmesine karar verilebileceği ve mevcut haliyle malın yeniden kıymet takdirinin yapılması gerektiği yönünde yasal düzenlemenin yapılması kanımızca zorunludur. Aksi durumun kabulü, alacaklıların ve ihale alıcısının bilerek zarara uğratılmasına ve hak ihlallerine sebebiyet verilmesine yol açacaktır.

Anahtar Kelimeler: Doğal Afet, Paraya Çevirme, İhaleni Feshi, Kıymet Takdiri

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi Medeni Usul-İcra ve İflas Hukuku Ana Bilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6956-8265, e-mail: suleymantopak@gmail.com

THE EFFECT OF NATURAL DISASTERS ON THE STAGES OF MONETISATION OF SEIZED PROPERTY

Süleyman TOPAK[*]

ABSTRACT

Türkiye is a typical disaster country with its geographical location and climate characteristics. Frequent natural disasters such as earthquakes, landslides, floods, rockfalls and avalanches cause loss of life and property. It is also possible that the seized goods may be damaged or destroyed as a result of natural disasters. For this reason, it is important to determine the legal remedies to be applied in the event that these goods are affected by natural disasters that occur during the foreclosure phase of the foreclosure.

In enforcement proceedings, if the seized movable or immovable property is damaged due to a natural disaster occurring during the preparation phase of the foreclosure and if there is a change in the value determined before the disaster, it is possible to request a new valuation based on the sale (Article 128/a, f.2 of the BEC). However, if the seized immovable or immovable property is damaged due to a disaster occurring on the day and time of the sale, the fate of the relevant sale transaction and whether a new valuation can be requested is not clearly regulated in the Law.

It is also unclear whether the damage to the property due to a natural disaster occurring at the stage when the forced execution sale is carried out by auction (Art. 114 of the BEC), bargaining (Art. 119 of the BEC) or authorising the debtor to sell (Art. 111/a of the BEC) will lead to the cancellation of the sale decision alone. This is because the Law does not grant a unilateral authority to the executive director for the cancellation of the sale. This situation can only be claimed as a reason for the cancellation of the auction by those concerned as a result of the sale by auction. However, considering that it is accepted that the ownership of the property will pass to the buyer at the time of the auction in the forced auction (Article 115/2 of the BEC), it will be possible that the property exposed to natural disasters during the sale phase will pass to the tender buyer in a damaged condition and the tender buyer will suffer damages.

Damage to the seized property due to a natural disaster occurring during the sale phase is an issue that directly affects the auction price, as it will reduce the value of the property. Because the current situation may cause the cancellation of the auction by contradicting the principle of the principle of fulfilment.

In conclusion, in our opinion, it is obligatory to make a legal arrangement that in the event that the goods are damaged due to a possible natural disaster occurring at the stage of the sale of the foreclosed goods, the execution manager may decide to cancel the sale as a result of the application to be made either ex officio or by the interested parties who may request the termination of the tender, and that the goods should be revalued in their current state.

[*] Assoc. Prof. Dr, Istanbul Okan University, Department of Civil Procedure-Enforcement and Bankruptcy Law.

Acceptance of the contrary situation will lead to intentional damage to the creditors and the tender buyer and cause violations of rights.
Keywords: Natural Disaster, Monetisation, Cancellation of Tender, Property Appraisal.

KOVİD-19 SALGININ TAHKİM YARGILAMASINA ETKİLERİ

Aynaz UĞUR[*]

ÖZET

Kovid-19 sebebiyle devletler tarafından alınan olağanüstü önlemler, uluslararası ticaretin işleyişini olumsuz etkilemiştir. Uluslararası ticari ilişkilerden kaynaklanan uyuşmazlıklar büyük oranda tahkim yoluyla çözümlenmektedir. Söz konusu salgın tahkim yargılamasında aksamalara neden olmuş; duruşmalar ertelenmiş, süreler uzatılmış ve zamanaşımı durmuştur.

Tarafların yüz yüze gelmelerini engelleyen bu olağanüstü duruma çözüm olarak, tahkim merkezleri online tahkime yönelmiş ve bu doğrultuda yeni kurallar yayımlamıştır. Bu kurallarda ortak olarak; online başvuru yapılabilmesi, sanal duruşma düzenlenebilmesi, dilekçe ve delillerin online iletilebilmesi ve hakem kararlarının ıslak imza yerine e-imza ile imzalanmasına olanak tanınması gibi hükümler göze çarpmaktadır.

Salgın kurallarına özgü olarak yeniden düzenlenen online tahkim yargılamasının en önemli kurumlarından ilki acil durum hakemidir. Bu kuruma ilişkin yapılan, salgın koşullarına uygun düzenlemeler neticesinde; hakem atamasında yaşanan gecikmeler durumunda, alacaklı acil durum hakemine başvurarak ihtiyati tedbir talep edebilecektir. Bir diğer önemli kurum ise yargılamada uyulması gereken sürelerdir. Çoğunluk görüşü uyarınca, milli mahkemelerde derdest olan davalarda yargılamanın mücbir sebep dolayısıyla askıya alınması, tahkim yargılamasını etkilememelidir. Zira tahkim kurumları online tahkime ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmıştır.

Online tahkimin olumsuz yanı ise; hakem kararının iptaline ya da bu kararın tanıma ya da tenfizine engel olabilecek durumlara gebe olmasıdır. Çapraz sorgu yapılırken veya taraf ya da uzman beyanı alınırken yaşanabilecek teknik aksaklıklar, savunma hakkının ihlali iddiasını doğurabilir. Her ülkede internet seviyesinin aynı düzeyde olmaması da, tarafların eşitliği ilkesini zedeleyebilir. Yine tahkim anlaşmasının yazılılık şartı, tahkim yerinin tespiti, hakem kararının aslının ibrazı gibi şartların da, sanal ortamda sağlanması daha zordur.

Sonuçta bahsedilen dezavantajlarına rağmen, uluslararası tahkim kurumlarının salgın şartlarını göz önüne alarak yaptığı düzenlemeler incelendiğinde; tahkim yargılama usulünde zaten var olan taraf menfaati lehine esneklik anlayışının, salgının yarattığı koşullarda daha da arttığı ve bununda uluslararası ticaretin güncel ihtiyaçlarına daha uygun olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Salgın, online tahkim, acil durum hakemi, süre, tenfiz.

[*] Dr. Ögr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk ABD., Malatya/TURKEY, ORCID ID: 0000-0003-1934-1051.

THE EFFECTS OF THE COVID-19 PANDEMIC ON ARBITRATION PROCEEDINGS

Aynaz UĞUR*

ABSTRACT

COVID-19 have adversely affected international trade. This pandemic has caused disruptions in arbitration proceedings; hearings have been postponed, deadlines extended, and statutes of limitations have been suspended.

As a solution to this extraordinary situation, arbitration centers have shifted towards online arbitration and issued new rules accordingly. Common features in these rules include the possibility of online applications, virtual hearings, online submission of pleadings and evidence, and allowing arbitrator decisions to be signed with e-signatures instead of wet signatures.

One of the most important institutions of online arbitration, is the emergency arbitrator. In cases of delays in the appointment of arbitrators, the creditor may apply to the emergency arbitrator for interim relief. Another important institution is the time limits to be observed in proceedings. According to the majority view, the suspension of proceedings due to force majeure in national cases should not affect arbitration proceedings thank to online arbitration.

The problem is the possibility of causing annulment of the arbitrator's decision or hinder the recognition or enforcement of it. Technical issues could give rise to claims of violation of the right to defense. The unequal level of internet quality could also undermine the principle of equality of parties. Moreover, ensuring requirements such as the written form of the arbitration agreement, determination of the place of arbitration, and submission of the original arbitrator's decision in a virtual environment is more challenging.

In conclusion, when examining the pandemic regulations made by international arbitration institutions, it can be said that the flexibility in favor of party interests, which already existed in arbitration procedures and has an increasing importance day by day, has growing under the conditions created by the pandemic.

Keywords: Pandemic, online arbitration, emergency arbitrator, time limits, enforcement.

* Assoc. Prof. Dr, Inonu University Faculty of Law, Department of Private International Law.

TÜRK MÜTEAHHİTLERİN TARAFI OLDUĞU YABANCI UNSURLU İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLAR BAKIMINDAN BİR İNŞAAT REASÜRANS HAVUZU KURULMASININ GEREKLİLİĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Halil Alperen IŞIK*

ÖZET

Türk firmalarının, özellikle soğuk savaşın bitmesinden sonraki süreçte çeşitli inşaat projelerini yapmak üzere, davetli olarak ya da kendi istekleri ile yurtdışında faaliyet gösterdiği bir gerçektir. Hatta bu durum Libya gibi ülkeler bakımından 70li yıllara kadar dayanmaktadır. Söz konusu ilişkiler bazen Türk firmaları ile kabul eden devletler arasında ya da başka firmalarla hukukî uyuşmazlıkların doğmasına da sebebiyet verecek niteliktedir. Bu uyuşmazlıklar hem yurtdışında hem de Türkiye'deki mahkemelerdeki yargılamalara hem de tahkim süreçlerine konu olmaktadır. Ayrıca Türk firmalarının yurtdışında sunduğu bu tür hizmetlerin Türkiye'nin hizmet ihracatında da hatırı sayılır bir yere sahip olduğunu da ifade etmek gerekir. Bu nedenle, Türk firmalarının tarafı olduğu bu tip uyuşmazlıkların hallinin kolaylaştırılması ve muhtemel uyuşmazlıkların önüne geçilmesi, ayrıca uyuşmazlıklar neticesinde verilen mahkeme ve hakem kararlarının icrasının kolaylaştırılması, bu hizmetlerin kalitesine ve dolayısıyla Türkiye'nin ihracatına da olumlu anlamda etki edecektir. Bununla birlikte, Türk müteahhitlerinin yurtdışına sunduğu hizmetlerle ilgili uyuşmazlık ihtimali inşaat sözleşmeleri ile sınırlı değildir. Aynı zamanda bu firmaların çevreye ya da üçüncü kişilere verdikleri zararlardan dolayı doğacak sözleşme dışı sorumlulukları da söz konusu olabilir.

Bu bakımdan, özellikle yurtdışında müteahhitlik hizmetleri alanında faaliyet gösteren Türk firmalarının ve Türkiye'deki inşaat firmalarının üye olabileceği bir reasürans havuzunun kurulması ve faaliyete geçirilmesi hem inşaat sektörü hem de kamu yararı açısından fayda getirecek niteliktedir. Bu havuzun Türkiye'de faaliyet gösteren bir sigortacı tarafından profesyonel olarak yönetilen ve üyelerine karşı yöneltilen tazminat taleplerinden doğan yargı süreçlerini, hem Türkiye'de hem de yurtdışında üyeleri adına takip eden bir yapıya sahip olması ve çeşitli poliçelerle bir çok konuda hizmet sağlaması halinde bir çok konuda fayda sağlaması mümkündür. Bu faydalar inşaat sigortaları konusunda uzmanlaşmanın sağlanması, havuzun üyeleri bakımından getireceği standartların yaygınlaşması halinde inşaat sektörünün belirli bir kalite standardına erişmesinin sağlanması, afet ve çevre felaketleri gibi durumlarda mağdurların etkili bir şekilde korunmasının sağlanması ve inşaat sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarda üyeler aleyhine hükmedilecek yargı kararlarının icrasının/tenfizinin kolaylaştırılması olarak sayılabilir.

* Arş. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk ABD., haisik@aybu.edu.tr. ORCID ID: 0000-0003-4189-2781.

Anahtar Kelimeler: Reasürans Havuzları, İnşaat Sözleşmesi, Sözleşme Dışı Sorumluluk, Milletlerarası Reasürans, Afetler ve Çevre Felaketleri.

OPINIONS AND SUGGESTIONS ON THE NECESSITY OF ESTABLISHING A CONSTRUCTION REINSURANCE POOL FOR DISPUTES ARISING FROM CONSTRUCTION CONTRACTS WITH A FOREIGN ELEMENT TO WHICH TURKISH CONTRACTORS ARE PARTIES

Halil Alperen IŞIK[*]

ABSTRACT

It is a fact that Turkish companies have been operating abroad, either by invitation or on their own initiative, to carry out various construction projects, especially after the end of the Cold War. In fact, this situation dates back to the 70s in countries such as Libya. These relations sometimes lead to legal disputes between Turkish companies and the host states or with other companies. These disputes are subject to court trials and arbitral proceedings both in Türkiye and abroad. It should also be stated that such services provided by Turkish companies abroad also have a considerable place in Türkiye's service exports. Therefore, facilitating the settlement of such disputes to which Turkish companies are a party and preventing potential disputes, as well as facilitating the enforcement of judgments and arbitral awards rendered as a result of disputes, will have a positive impact on the quality of these services and thus on Türkiye's exports. However, the potential for disputes related to the services provided by Turkish contractors abroad is not limited to construction contracts. At the same time, these companies may also have non-contractual liabilities arising from damages to the environment or third parties.

In this respect, the establishment and operation of a reinsurance pool to which Turkish companies operating in the field of contracting services abroad and construction companies in Türkiye can become members would be beneficial for both the construction sector and the public interest. If this pool is professionally managed by an insurer operating in Türkiye and has a structure that follows up the judicial processes arising from compensation claims against its members both in Türkiye and abroad on behalf of its members and provides services in many areas with various policies, it can provide many benefits in many areas. These benefits can be listed as ensuring specialization in construction insurance, ensuring that the construction industry reaches a certain quality standard if the standards that the pool will bring in terms of its members become widespread, ensuring effective compensation of victims (in addition to the protection provided by TCIP) in cases such as catastrophic and

[*] Research Assistant Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt University Faculty of Law, Department of Private International Law.

environmental disasters, and facilitating the enforcement of judicial decisions and foreign judgments to be ruled against members in disputes arising from construction contracts.

Keywords: Reinsurance Pools, Construction Contracts, Non-Contractual Liability, International Reinsurance, Disasters and Environmental Catastrophes

ULUSLARARASI AFETLERDE VE SAVAŞLARDA TÜRK MAHKEMELERİNİN İSTİSNAİ YETKİSİ: FORUM NECESSİTATİS

Hatice Selin PÜRSELİM ARNING[*]

ÖZET

Ülkemizdeki yıkıcı depremlerde olduğu gibi afetler bazen kendiliğinden ve ani gerçekleşebilir. İnsan kaynaklı afetler ise genellikle savaşlarda nükleer veya biyolojik silah kullanımıyla ortaya çıkmakta, insanlığa ve tüm doğaya zarar vermeyi hedeflemektedir. Binlerce canlının manevi ve maddi anlamda zarar görmesine neden olan afetlerde ulusal hukuk sistemleri her zaman çözüm üretemeyebilir. Özellikle doğal yollarla ortaya çıkan afetin sona ermesinden sonra mağdurların hukuki destek ihtiyacı doğmaktadır. Bu hallerde mahkemeye erişim hakkı şüphesiz ki adil yargılanma hakkı kapsamında değerlendirilmelidir.

Çalışmamızda uluslararası afetin Türkiye dışında yaşanması ve ülkemizin zarar görmemesi halinde, Türk mahkemelerinin istisnai yetki kazanıp kazanamayacağı tartışılacaktır. Örneğin yabancı hukuk uyarınca o ülkede yetkili bir mahkeme bulunmasına rağmen bu mahkemeye yaşanan afet nedeniyle ulaşılamıyorsa, milletlerarası usul hukukundaki forum necessitatis ilkesi kapsamında Türk mahkemesinde dava açılabilir mi?

Yabancı yetkili mahkeme, yaşanan uluslararası afet nedeniyle görevini ifa edecek durumda olmayabilir veya dava açılması için Türkiye'den yabancı ülkeye gidilmesi mümkün olmayabilir. Böyle bir durumda Türk mahkemelerinin forum necessitatis ilkesi kapsamında belirli davalarda istisnai yetkiyi haiz olabileceğini düşünmekteyiz. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Kanunu'nda (MÖHUK) yer alan md. 41, forum necessitatis ilkesine dar anlamda hizmet etmektedir. İsviçre, Hollanda ve Belçika milletlerarası özel hukuk sistemlerinde de yabancı ülkede dava açmanın imkansız olması ihtimalinde forum necessitatis ilkesine gidilebileceği öngörülmektedir. Benzer şekilde, 1996 tarihli Lahey Çocuğun Korunması Sözleşmesi'nde, Avrupa Birliği Miras Tüzüğü'nde (650/2012), Nafaka Tüzüğü'nde (4/2009) ve Mal Rejimleri Tüzüğü'nde (2016/1104) forum necessitatis ilkesine uygun düzenlemeler bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Afet, forum necessitatis, milletlerarası yetki.

[*] Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı, hselinpurselim@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3067-4335.

EXCEPTIONAL JURISDICTION OF TURKISH COURTS IN INTERNATIONAL DISASTERS AND WARS: FORUM NECESSITATIS

Hatice Selin PÜRSELİM ARNING[*]

ABSTRACT

Disasters sometimes occur spontaneously and suddenly. Man-made disasters usually emerge from the use of nuclear or biological weapons in wars. National legal systems may not always provide solutions in disasters. Especially after the end of a disaster arising naturally, victims may require legal support. In such cases, ensuring access to the court should be evaluated within the scope of the right to a fair trial.

In our study, we will discuss whether Turkish courts can gain exceptional jurisdiction in cases where an international disaster occurs outside Turkey and Turkey is not affected. For instance, even if there is a competent court in a foreign country, but access to it is not possible due to the disaster, can a lawsuit be filed in a Turkish court within the scope of the forum necessitatis principle in international procedural law?

The competent court in a foreign country may not be in a position to perform its duties due to the international disaster, or it may not be possible to travel from Turkey to there. In such a situation, we believe that Turkish courts may have exceptional jurisdiction in certain cases under the forum necessitatis principle.

Looking at Article 41 of the International Private and Procedural Law (IPPL) No. 5718 serves the forum necessitatis principle in a narrow sense. It is also observed that in the international private law systems of Switzerland, the Netherlands, and Belgium, the forum necessitatis principle can be applied in cases where it is impossible to file a lawsuit in a foreign country. Similarly, arrangements in line with the forum necessitatis principle are found in the 1996 Hague Convention on the Protection of Children, the European Union Succession Regulation (650/2012), the Maintenance Regulation (4/2009), and the Matrimonial Property Regulation (2016/1104).

Keywords: Disaster, forum necessitatis, international competence.

[*] Prof. Dr., Marmara University Faculty of Law, Department of Private International Law.

AFET ANINDA VE SONRASINDA YABANCILARIN HAKLARI

Seçil ETLİOĞLU ERÇETİNGÖZ*

ÖZET

Sözlük anlamıyla afet, çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım olarak tanımlanmaktadır. Bu yıkım, insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca bir doğa olayının afet olarak nitelendirilmesi için insanın normal yaşantısını ve eylemini durduracak kesintiye uğratacak, imkanların yetersiz kalacağı derecede bir yıkım olması gerekmektedir. Afet anında ve sonrasında devlet, kendi topraklarında meydana gelen afete müdahale etmek zorundadır. Devletin gerçekleştireceği bu müdahale, kişinin vatandaş olup olmadığına bakmaksızın gerçekleşmektedir. Devletin afet esnasında ve sonrasında vatandaş veya yabancı ayrımı yapmaması Anayasadan kaynaklanmaktadır. Zira Anayasa 10. maddesinde herkesin eşit olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca yabancıların temel hak ve hürriyetleri yalnızca kanunlarla sınırlandırılmaktadır. Yabancı ile kastedilen, Türkiye Cumhuriyeti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişidir. Buna göre yabacı, Türkiye'de bulunan vatansızları, uluslararası koruma kapsamında kabul edilen kimseleri ve geçici korumadan yararlanan kitleleri kapsamaktadır. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve Türkiye'nin on bir ilinde etkili olan deprem felaketinde yabancıların durumunun ne olacağı tartışılmıştır. Zira deprem, çok sayıda yabancının bir arada yaşadığı bir bölgede meydana gelmiş ve bu afetten yalnızca Türk vatandaşları değil, yabancılar da etkilenmiştir.

Bu çalışmada afet anında ve sonrasında yabancıların hakları, 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşmiş olan deprem felaketi özelinde incelenecektir. İlk başta, deprem anında depremzedelere ulaşma noktasında devletin vatandaş ve yabancı ayrımı yapamayacağı konusu ele alınacaktır. Deprem sonrasında yabancı depremzedelerin sağlık hizmetlerine erişimleri ve barınma sorununa devletin ne şekilde çözümler bulması gerektiği tartışılacaktır. Ardından yabancı depremzedelerin deprem sonrasında Türkiye'de barınmaları için gerekli olan ikamet izinleri, ülke içinde bir yerden başka bir yere gitmeleri gerekiyorsa yol izin belgelerinin ne şekilde verileceği, depremde ölen yabancıların cenaze işlemlerinin nasıl yapılacağı, ailesinden ayrı kalan yabancı çocukların devlet korunmasına nasıl alınacağı hususları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Deprem, Yabancı, Yabancıların Hakları.

* Arş. Gör., Pamukkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-6635-3202.

RIGHTS OF FOREIGNERS DURING AND AFTER DISASTERS

Seçil ETLİOĞLU ERÇETİNGÖZ*

ABSTRACT

In the dictionary sense, disaster is defined as the destruction caused by various natural events. This destruction causes physical, economic and social losses for people. In addition, in order for a natural event to be characterized as a disaster, there must be a destruction that will interrupt the normal life and action of human beings and to such an extent that the means will be insufficient. During and after the disaster, the state has to intervene in the disaster occurring in its territory. This intervention by the state takes place regardless of whether the person is a citizen or not. The fact that the state does not discriminate between citizens or foreigners during and after the disaster is derived from the Constitution. Article 10 of the Constitution emphasizes that everyone is equal. Furthermore, the fundamental rights and freedoms of foreigners are restricted only by law. A foreigner is a person who does not have citizenship ties with the Republic of Turkey. Accordingly, foreigners include stateless persons in Turkey, persons recognized under international protection and the masses benefiting from temporary protection. On February 6, 2023, an earthquake disaster occurred in eleven provinces of Turkey and the situation of foreigners was discussed. This is because the earthquake occurred in a region where many foreigners live together and not only Turkish citizens but also foreigners were affected by this disaster.

In this study, the rights of foreigners during and after the disaster will be examined with a special focus on the earthquake disaster that took place on February 6, 2023. First of all, it will be discussed that the state cannot discriminate between citizens and foreigners in reaching the earthquake victims during the earthquake. The access of foreign earthquake victims to health services and how the state should find solutions to the problem of shelter after the earthquake will be discussed. Then, the residence permits required for foreign earthquake victims to stay in Turkey after the earthquake, how to issue travel permits if they need to move from one place to another within the country, how to carry out the funeral procedures of foreigners who died in the earthquake, and how to take foreign children who are separated from their families into state protection will be examined.

Keywords: Disaster, Earthquake, Foreigner, Rights of Foreigners.

* Research Assistant, Pamukkale University Faculty of Law, Department of Private International Law.

ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ İLK RİZİKO SİGORTASI NİTELİĞİ

Aydın Alber YÜCE[*]

ÖZET

Zorunlu deprem sigortası (ZDS) ile, depremin doğrudan neden olduğu maddî zararlar ile deprem sonucu meydana gelen yangın, infilâk, dev dalga (tsunami) veya yer kaymasının sigortalı binalarda neden olacağı hasarlar (temeller, ana duvarlar, bağımsız bölümleri ayıran ortak duvarlar, bahçe duvarları, istinat duvarları, tavan ve tabanlar, merdivenler, asansörler, sahanlıklar, koridorlar, çatılar, bacalar ve yapının benzer nitelikteki tamamlayıcı kısımlarında meydana gelenler de dâhil olmak üzere), sigorta bedeline kadar Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) tarafından teminat altına alınır.

DASK tarafından sağlanan teminat, sigorta sözleşmesine konu taşınmaz için sağlanan bilgilere göre sigorta şirketleri tarafından sabit olarak hesaplanır ve bu hesap sigorta şirketinden sigorta şirketine farklılık arz etmez. Yapılan hesap, Zorunlu Deprem Sigortası Tarife ve Talimatı'na göre gerçekleşir.

Bir depremler ülkesi olan Türkiye'de ZDS uygulamada önemli bir yer tutar. Bu açıdan ZDS, faydaları olduğu kadar eleştiriye de uğrayan bir kurumdur. Öyle ki ZDS'nin deprem sonucu meydana gelen zararların tamamı için bir teminat sağlamaması ve DASK'ın ödediği tutarların konutun değerinin oldukça altında kalması bu eleştirilerden en sık karşılaşılanlarıdır. Oysa ZDS, ilk riziko (tehlike) sigortası niteliğindedir.

İlk riziko sigortası niteliğindeki sigortalarda, rizikonun (depremin) gerçekleşmesiyle tam hasarın (binanın tamamen yıkılması) gerçekleşmesinin daha az muhtemel olarak görülmesi sebebiyle sınırlı bir zararın ortaya çıkacağı düşünülür. Böylelikle, sigorta korumasını talep edenlere daha az prim ödemek suretiyle sahip olabilecekleri bir ürün sunulmuş olmaktadır. Böylece, ZDS'nin sağladığı koruma ile riziko adeta ikiye bölünmekte, bölünen rizikonun ilk kısmı sigorta şirketinin teminatı altında olmakta iken; korumasız kalan kısım için sigorta ettirenin konut sigortası gibi tamamlayıcı ürünler kullanarak teminata kavuşması mümkün olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sigorta sözleşmesi, zorunlu sigorta, zarar sigortaları, deprem sigortası, ihtiyari sigorta

[*] Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Özel Hukuk Bölümü, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye, E-Posta: aalber.yuce@ogu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6178-9143.

THE FUNDAMENTAL NATURE OF COMPULSORY EARTHQUAKE INSURANCES AS THE FIRST RISK INSURANCE

Aydın Alber YÜCE[*]

ABSTRACT

Compulsory earthquake insurance (CEI) covers material damages directly caused by earthquake and damages to insured buildings (foundations, main walls, common walls separating independent sections, garden walls) caused by fire, explosion, giant wave (tsunami) or landslide resulting from earthquake, retaining walls, ceilings and floors, stairs, elevators, landings, corridors, roofs, chimneys and similar complementary parts of the building) are covered by the Turkish Catastrophe Insurance Pool (TCIP) up to the amount of insurance.

TCIP coverage is calculated on a fixed basis by insurance companies based on the information provided for the insured property, and this calculation does not differ from one insurance company to another. This calculation is made according to the Compulsory Earthquake Insurance Tariff and Instructions.

Being a country of earthquakes, in Turkey, ZDS has an important part in practice. In this regard, the PRS is an institution that has been criticized as much as it has benefited. The most common criticisms are that the ACS does not provide coverage for all damages caused by earthquakes and that the amounts paid by TCIP are well below the value of the dwelling. However, TCIP is the first risk (hazard) insurance.

In first risk insurance, it is assumed that the occurrence of the risk (earthquake) will result in a loss that is limited as it is considered less likely that total damage (complete destruction of the building) will occur. This way, those who demand insurance protection are offered a product that they can have by paying a lower premium. Hence, with the protection provided by the ACS, the risk is virtually divided into two, and while the first part of the partitioned risk is covered by the insurance company, it is possible for the policyholder to obtain coverage for the remaining unprotected part by using complementary products such as house insurance.

Keywords: Insurance contract, compulsory insurance, indemnity insurance, earthquake insurance, voluntary insurance

[*] Assoc. Prof. Dr., Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Law, Department of Private Law, Commercial Law Department, Eskişehir, Turkey. E-Mail: aalber.yuce@ogu.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-6178-9143.

TEŞEBBÜSLERİN MARKA TESCİL SÜRECİNDEKİ YEŞİL AKLAMA STRATEJİLERİNİN SINAİ MÜLKİYET KANUNU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

İfakat BALIK[*]

ÖZET

Son yıllarda etkileri artan küresel iklim krizi, üretim ve pazarlama sürecinde çevresel faktörlerin dikkate alınması zorunluluğunu öngören "sürdürülebilirlik" kavramına önem kazandırmaktadır. Kavrama ilişkin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Hedefi ile Avrupa Yeşil Mutabakatı temelinde belirlenen hedefler, tüketici kararları üzerinde dikkate değer etki yaratarak "sürdürülebilir" ürünlere talebi artırmaktadır.

Tüketicilerde çevre bilincinin güçlenmesinin sonucu olarak teşebbüsler, rekabette öne geçmek üzere "yeşil", "çevre dostu" gibi "çevresel beyan" niteliği taşıyan ifadeleri slogan ve reklamlarında kullanmakta ve bu ifadeleri içeren işaretler için tescil başvurusu yapmaktadırlar. Bu noktada ortaya çıkan temel hukuki sorun; teşebbüslerin, çevresel beyan içeren ya da çevreye zarar verilmediği algısı uyandıracak sözcük veya işaretlerden oluşan "yeşil markaları" sürdürülebilir nitelikte olmayan ürünler için kullanmak üzere tescil talebinde bulunmalarıdır. "Yeşil aklama" amacı taşıyan bu tür başvurularla mücadelede yararlanılabilecek ilk düzenleme, Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) m. 5.1.c hükmüdür. Hükmün uygulamasında mal ve hizmetlerin özelliklerini münhasıran ya da esas unsur olarak içeren tanımlayıcı işaretlerin ayırt ediciliğinin bulunmadığı kabul edilmektedir. Bu itibarla markanın, çevre dostu özellikleri açıklamaktan ibaret sözcük ve işaretlerden oluşması mutlak ret nedenidir. Diğer taraftan hem çevre dostu özellik taşıyan hem de bu özellikte olmayan ürünler için kullanılmak üzere yapılan yeşil marka başvurusunda çevre dostu olmayan ürünler bakımından marka, SMK m. 5.1.f anlamında yanıltıcıdır. Aynı hüküm, ürünün çevre dostu özelliğine ilişkin belirsiz ifadelerle tüketiciler nezdinde yanıltıcılık yaratılması halinde de uygulanmaya elverişlidir. Yeşil aklamanın tescil aşamasında tespit edilememesi halinde ise SMK m. 25 uyarınca markanın hükümsüzlüğü talep edilebilir. Buna karşılık yeşil markanın tescilinden sonraki süreçte kullanıma bağlı olarak yanıltıcı hâle geldiği ihtimalde tek yol, SMK m. 26.1.c uyarınca iptal yaptırımı uygulanmasıdır.

Çalışmanın amacı; tüketicilerin çevre konusundaki duyarlılıklarının istismar edilmesine, yanlış veya yanıltıcı beyanlarla aldatılmasına yol açan yeşil aklama nitelikli yeşil markalarla mücadelede SMK hükümlerinin ne kadar etkin kullanılabileceğini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: yeşil marka, sürdürülebilir ürün markaları, yeşil aklama, yeşil aklama stratejisi.

[*] Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, E-posta: ifakatbalik@gmail.com. ORCID: 0000-0002-6516-3332.

EVALUATION OF GREENWASHING STRATEGIES IN THE UNDERTAKINGS TRADEMARK REGISTRATION PROCESS IN THE CONTEXT OF INDUSTRIAL PROPERTY CODE

İfakat BALIK*

ABSTRACT

The global climate crisis, whose effects have been increasing in recent years, has brought importance to the concept of "sustainability," which requires environmental factors to be considered in the production and marketing process. The targets determined based on The 2030 Agenda for Sustainable Development and The European Green Deal regarding the concept significantly impact consumer decisions and increase consumers' demand for "sustainable" products.

As a result of the strengthening of environmental awareness among consumers, undertakings use expressions such as "green" and "environmentally friendly" in their slogans and advertisements that have the nature of "environmental claim" to get ahead in the competition and apply for registration for trademarks containing these expressions. The fundamental legal problem that arises at this point is that undertakings apply for registration of "green trademarks" consisting of words or signs that contain environmental claims or that will create the perception that the environment is not harmed by products that are not sustainable. The first regulation that can be referred to as challenging such applications with the aim of "greenwashing" is the provision of Article 5.1.c of the Industrial Property Code (IPC). In implementing the provision, it is accepted that descriptive signs that are exclusively or as the main element contain the features of goods and services and do not have distinctiveness. In this respect, the fact that the trademark consists of words and signs that only explain environmentally friendly features is an absolute ground for refusal.

On the other hand, in the green trademark application made for both environmentally friendly and non-environmentally friendly products, the trademark is misleading in terms of non-environmentally friendly products within the meaning of Article 5.1.f of the IPC. The same provision is also implementable in cases where vague statements regarding the product's environmental friendliness mislead consumers. If greenwashing cannot be detected at registration, the trademark's invalidation can be requested per Article 25 of the IPC. On the other hand, if the green trademark becomes misleading due to use after its registration, the only way out is to apply a revocation sanction by Article 26.1.c of the IPC.

* Assoc. Prof. Dr, Tokat Gaziosmanpaşa University Faculty of Law, Department of Commercial Law, ORCID: 0000-0002-6516-3332.

The paper aims to examine how effectively the provisions of the IPC can be used in the challenge against green trademarks that exploit consumers' environmental sensitivities and deceive them with false or misleading statements.
Keywords: Green trademark, sustainable product trademarks, greenwashing, greenwashing strategy.

AFET YÖNETİMİNDE ZARARIN MİNİMİZE EDİLMESİ İÇİN ANONİM ŞİRKETLERİN VE YÖNETİCİLERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN TTK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Meltem KARATEPE KAYA*

ÖZET

Anonim şirketlerin depremlere yönelik alacağı tedbirler ve izleyeceği politikalar, hem ekonomik hem de toplumsal sürdürülebilirlik açısından büyük bir önem taşımaktadır. 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen depremler, bu gerekliliği net bir şekilde ortaya koymuştur. Bu bağlamda, şirketlerin deprem öncesi ve sonrası yükümlülükleri, kurumsal sosyal sorumluluk perspektifinden Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve ilgili mevzuat çerçevesinde incelenmelidir. Öncelikle, deprem öncesi tedbirlerin hukuki çerçevesi ve yönetim kurulunun yükümlülükleri netleştirilmelidir. Anonim şirket yönetim kurulu, TTK m. 369 uyarınca, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmeli ve şirket menfaatlerini dürüstlük kurallarına uygun olarak gözetmelidir. Bu nedenle, deprem öncesi süreçte risk değerlendirmesi yapmak özen yükümlülüğü açısından bir gereklilik olarak kabul edilmelidir. TTK m. 378, yönetim kurulunun, şirketin varlığını tehdit eden riskleri erken teşhis etmesini ve gerekli önlemleri almasını zorunlu kılar; bu çerçevede, depremler çevresel bir risk faktörü olarak ele alınmalı, riskin erken saptanması için oluşturulacak komite, şirket yapılarının deprem hasarına ve kesintilere karşı dayanıklılığını artıracak hazırlıklar yapmalı ve personeli eğitmelidir. Deprem sonrası ise şirketler, kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında afetten etkilenen bireylere destek sağlamalı, ancak bu süreçte yönetim kurulunun TTK m. 553-555 uyarınca şirket, alacaklılar ve pay sahipleri karşısındaki sorumluluklarını da dikkate alması önemlidir. Şirketlerin yardımlarının etkinliği ve toplumsal dayanışma üzerindeki etkileri büyük önem taşırken, bu bağışların mevzuata uygunluğu TTK, Sermaye Piyasası Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu çerçevesinde dikkatle incelenmelidir. Sonuç olarak, bu sunumda anonim şirketlerin deprem öncesi ve sonrası kurumsal sosyal sorumluluk çerçevesinde atacakları adımlar, TTK ve ilgili mevzuat çerçevesinde detaylı bir şekilde ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, özen yükümlülüğü, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, şirketlerin yaptığı bağışlar, risk yönetimi, afet öncesi tedbirler

* Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. E-posta: meltemkaratepe.kaya@medeniyet.edu.tr ORCID: 0000-0003-3428-0293

EVALUATION OF THE OBLIGATIONS OF JOINT STOCK COMPANIES AND THEIR DIRECTORS IN MINIMIZING DAMAGE IN DISASTER MANAGEMENT WITHIN THE CONTEXT OF THE TURKISH COMMERCIAL CODE

Meltem KARATEPE KAYA[*]

ABSTRACT

The measures that joint-stock companies will take in response to earthquakes and the policies they will implement are of great importance for both economic and social sustainability. The earthquakes that occurred on February 6, 2023, have clearly highlighted this necessity. In this context, the pre- and post-earthquake obligations of companies should be examined from the perspective of corporate social responsibility, in accordance with the Turkish Commercial Code (TCC) and relevant legislation. First, the legal framework for pre-earthquake measures and the responsibilities of the board of directors must be clarified. According to Article 369 of the TCC, the board of directors of a joint-stock company must perform its duties with the care of a prudent manager and act in accordance with the principles of honesty in safeguarding the company's interests. Therefore, conducting a risk assessment during the pre-earthquake period should be regarded as a necessary obligation in terms of due diligence. Article 378 of the TCC mandates that the board of directors must identify risks threatening the company's existence at an early stage and take necessary precautions; in this regard, earthquakes should be considered an environmental risk factor, and a committee should be established to prepare the company's structures to enhance resilience against earthquake damage and disruptions, as well as to train personnel on earthquake preparedness. Post-earthquake, companies should provide support to individuals affected by the disaster within the framework of corporate social responsibility. However, it is important for the board of directors to also consider its responsibilities towards the company, creditors, and shareholders in accordance with Articles 553-555 of the TCC during this process. While the effectiveness of the companies' aid and its impact on social solidarity are of great importance, the compliance of these donations with regulations should be carefully examined within the context of the TCC, the Capital Markets Law, and the Turkish Obligations Law. In conclusion, this presentation will detail the steps that joint-stock companies should take in the context of corporate social responsibility before and after an earthquake, in line with the TCC and relevant legislation.

Keywords: Liability of Board of Directors, Duty of Care, Corporate Social Responsibility (CSR), Corporate Donations, Risk Management, Pre-Disaster Measures

[*] Assoc. Prof. Dr, Istanbul Medeniyet University, Faculty of Law, Department of Commercial Law, Istanbul, Turkey.

TEHLİKE SORUMLULUĞU VE SİGORTA İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA YANGIN AFETLERİ

Muhammet Ali ATEŞ[*]

ÖZET

Tabiatta meydana gelen afet boyutundaki yangınlar, doğal veya insanî sebeplerden ileri gelebilmektedir. Bunlardan bazıları da önemli ölçüde tehlike arz eden işletmelerin faaliyetinden, örneğin elektrik tesisinde oluşan bir arktan kaynaklanabilmektedir. Bu tip durumlarda, tehlike sorumluluğu hükümlerinin uygulanması gündeme gelmektedir.

Yangın afetlerinin riskleri, özellikle ormanlık alanlara ve bu alanların civarındaki yerleşim yerlerine yayılan yangınların riskleri çok yüksektir. Böylesi afetlerin oluşturabileceği zararlı sonuçları gözler önüne sermek için Kasım 2018'de ABD'nin Kaliforniya eyaletinde meydana gelen *Camp Fire* felâketi örnek olarak gösterilebilir. Bir elektrik hattından kaynaklanan ve ormanlık alanlarda ve civarındaki şehirlerde etkili olan büyük yangında; en az 86 kişi ölmüş, 62.000 hektar ormanlık alan yanmış, 18.000'den fazla bina hasar görmüş, bu nedenle 30.000'dan fazla nüfus evinden olmuş ve milyarlarca dolarlık bir zarar ortaya çıkmıştır.

Yangın afetine yol açan sebep, tehlike arz eden bir işletmenin faaliyetinden kaynaklanmışsa ilgili işletmeyi, hiçbir kusuru bulunmasa bile, oluşan zararlardan tehlike sorumluluğu hükümlerine göre sorumlu tutmak mümkün olabilmektedir.

Bununla birlikte tehlikeli bir işletmeyi, tek başına tehlike sorumluluğuna tâbi kılmak, o işletmenin faaliyetinden doğan tüm zararların fiilen tazmin edilebileceği anlamına gelmemektedir. Ortaya çıkan zararın finansal büyüklüğü, zarar veren işletmenin ekonomik kapasitesini aşıyorsa, işletmenin iflası gündeme gelecek ve zarar görenlerin zararı tam olarak karşılanamayacaktır. İşletenin sorumluluk sigortası yaptırarak bu riskleri yönetebileceği akla gelse de, sigorta sektörünün bu derece yüksek ve sınırları belirsiz bir riski sigortalayıp sigortalamayacağı, ayrı bir tartışma konusudur. Sigorta şirketi sadece sözleşmede belirtilen teminat tutarına kadar olan riskleri üstlenmeyi kabul ettiği takdirde, zarar görenlerin zararları yine tam olarak giderilememiş olacaktır.

Yangın afetlerinin oluşturduğu yüksek zarar risklerinin, tehlike sorumluluğu ve sorumluluk sigortası müesseselerinin standart kabulleriyle yönetilmesi mümkün görünmemektedir. Bu tebliğde, yangın afetleri bağlamında tehlike sorumluğu ve sigorta kurumu arasındaki ilişki, hukuk ve ekonomi doktrininin ortaya koyduğu prensipler çerçevesinde farklı bir bakış açışıyla ele alınmakta ve sorunun çözümü için sorumluluk ve sigorta hukukuna dair karşılaştırmalı hukuktan örneklerle yeni birtakım teklifler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hukuk ve Ekonomi, Tehlike Sorumluluğu, Sigorta, Yangın

---

[*] Dr., Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Enerji Uzmanı, muhaates@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3353-4231.

FIRE DISASTERS

IN THE CONTEXT OF STRICT LIABILITY AND INSURANCE RELATIONSHIP

Muhammet Ali ATEŞ*

ABSTRACT

Fire disasters occur in nature have several causes. Some of these may arise from the activities of undertakings posing significant danger, for example, an arc occurring in an electrical installation. In such cases, strict liability provisions shall apply.

The risks of fire disasters, especially those spreading to forest areas and surrounding settlements, are very high. *The Camp Fire* disaster occurred in California, USA in November 2018 can be cited as an example to demonstrate the harmful consequences of such disasters. Affecting forest areas and surrounding cities, in the fire caused by a power line at least 86 people died, 62,000 hectares of forest area was burned, more than 18,000 buildings were damaged, more than 30,000 people were displaced and billions of dollars of damage occured.

If the cause of a fire disaster resulted from the activities of a dangerous undertaking, it may be possible to hold the undertaking liable according to the provisions of strict liability, for the damages.

However, simply subjecting a dangerous undertaking to strict liability does not mean that all damage resulting from the activity of this undertaking can actually be compensated. If the financial amount of the damage exceeds the economic capacity of the undertaking, it will be threatened with insolvency and the losses of injureds will not be fully compensated. While one might think that the undertaking can manage these risks by purchasing liability insurance, whether the insurance industry will insure such a high and uncertain risk is another question. If the insurance company agrees to only assume risks up to the contractually agreed coverage amount, the damage suffered by the injureds will still not be fully compensated.

The high risk of damage from fire disasters could not be handled with the standard perception of strict liability and liability insurance. In this paper, the relationship strict liability and insurance institution in the context of fire disasters is discussed from a different perspective within the framework of the principles of the law and economics doctrine, and some new proposals on liability and insurance law are presented to handle the problem, with examples from comparative law.

Key Words: Law and Economics, Strict Liability, Insurance, Fire

* Dr., Energy Market Regulatory Authority, Energy Expert.

YARGI ve SİGORTA TAHKİM KOMİSYONU KARARLARI ÇERÇEVESİNDE ZORUNLU DEPREM SİGORTASINA İLİŞKİN GÜNCEL BİR MESELE

Abdülhamid Oğuzhan HACIÖMEROĞLU[*]

ÖZET

06.02.2023 tarihinde ülkemizde meydana gelen depremler neticesinde birçok bina ağır hasar almıştır. Bunun sonuncunda daha önceden bu binalar için zorunlu deprem sigortası yaptıran kişiler, sözleşmelerinde yer alan sigorta bedelinin ödemesi için ilgili sigorta kuruluğu olan Doğal Afet Sigortaları Kurumu'na (DASK) başvurmuşlardır. DASK, başvuran kişilere sigorta sözleşmelerinde yazan bedel üzerinden ödeme yapmıştır. Fakat sigortalılar, sigorta bedeli olarak sözleşmelerinde yazan bedelin değil 25.11.2022 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan tarifedeki bedellerin esas alınması, başka bir deyişle sigorta sözleşmesinin akdedildiği tarihteki tarifenin değil de rizikonun gerçekleştiği tarihteki tarifenin uygulanması gerektiğini iddia ederek DASK'a karşı dava açmışlar veya sigorta Tahkim Komisyonu'na başvurmuşlardır. Anlaşılacağı üzere, taraflar arasındaki ihtilafın özü, bahsi geçen teminat limit değişikliğinin, değişiklik tarihinde yürüklükte olan münakid sigorta sözleşmelerine uygulanıp uygulanmayacağına ilişkindir.

Ayrıca yapılan yargılamalarda DASK, kendisinin bir sigorta şirketi olmadığını bu sebeple Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan sigorta sözleşmelerine ilişkin hükümlerin kendisi için uygulanamayacağını iddia etmektedir. Sigorta Tahkim Komisyonu nezdinde yapılan yargılamalar da ise söz konusu kuruluş ayrıca komisyonun kendisi hakkında karar verme yetkisi olmadığını beyan etmektedir.

Yargı ve Sigorta Tahkim Komisyonu kararlarına bakıldığında ise söz konusu ihtilafa ilişkin farklı kararların verildiği görülmektedir.

Bu anlatılanlar ışığında tebliğimizde aşağıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılacaktır.

1) Zorunlu deprem sigortasına Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan sigorta sözleşmelerine ilişkin hükümler uygulanabilir mi?
2) TTK m. 1425/3'ün uygulanabilirliği açısından 25.11.2022 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan tarife değişikliği, sigorta genel şartlarında yapılan bir değişiklik olarak kabul edilebilir mi?
3) Söz konusu tarife değişikliğine ilişkin DASK'ın sigortalılara bilgi verme yükümlülüğü var mıdır?
4) Sigorta Tahkim Komisyonu'nun DASK hakkında verdiği kararların bağlayıcılığı nedir?

Anahtar Kelimeler: Zorunlu Deprem Sigortası, Doğal Afet Sigortaları Kurumu, Sigorta Bedeli

[*] Dr. Ögr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku ABD., aohaciomeroglu@aybu.edu.tr. ORCID: 0000-0002-1838-4116.

139

A CURRENT ISSUE REGARDING COMPULSORY EARTHQUAKE INSURANCE WITHIN THE FRAMEWORK OF JUDICIAL AND INSURANCE ARBITRATION COMMISSION DECISIONS

Abdülhamid Oğuzhan HACIÖMEROĞLU[*]

ABSTRACT

As a result of the earthquakes that occurred in Turkiye on February 6, 2023, many buildings were severely damaged. Consequently, individuals who had previously taken out compulsory earthquake insurance for these buildings applied to the Turkish Catastrophe Insurance Pool (TCIP), the relevant insurance authority, to claim the insurance amounts specified in their contracts. TCIP made payments to the applicants based on the amounts stated in the insurance contracts. However, the insured persons filed a lawsuit against TCIP or applied to the Insurance Arbitration Commission, claiming that the insurance price should be based on the tariff published in the Official Gazette dated 25.11.2022, in other words, the tariff at the date of the risk, not the tariff at the date of conclusion of the insurance contract. As understood, the core of the dispute between the parties concerns whether the mentioned coverage limit change applies to insurance contracts that were in effect at the time of the change.

Furthermore, during the trials, TCIP claimed that it is not an insurance company, and therefore, the provisions related to insurance contracts in the Turkish Commercial Code (TCC) cannot be applied to it. In the proceedings before the Insurance Arbitration Commission, TCIP also asserted that the commission does not have the authority to rule on matters related to it.

When examining the decisions of the Judiciary and the Insurance Arbitration Commission, it is observed that different rulings have been made concerning the mentioned dispute.

In light of the these explanations, our presentation will seek to answer the following questions:

1) Can the provisions of the Turkish Commercial Code concerning insurance contracts be applied to compulsory earthquake insurance?
2) Can the tariff change published in the Official Gazette on November 25, 2022, be considered as an amendment to the general conditions of insurance in terms of the applicability of TCC Article 1425/3?
3) Does TCIP have an obligation to inform policyholders regarding the mentioned tariff change?
4) What is the binding nature of the decisions made by the Insurance Arbitration Commission concerning TCIP?

Keywords: Compulsory Earthquake Insurance, Turkish Catastrophe Insurance Pool, Insured Amount.

[*] Assoc. Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt University Faculty of Law, Commercial Law Department.

AB ATIK SEVKİYATI MEVZUATINDA 2024/1157 SAYILI AB ATIK SEVKİYATI TÜZÜĞÜ İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER VE TÜRKİYE BAKIMINDAN ETKİLERİ

Selim CİĞER[*]

ÖZET

İktisadi büyüme ve endüstriyel faaliyetlerin gelişimi sonucunda dünya genelinde üretilen atık miktarında büyük artış yaşanmaktadır. 2018 yılı rakamlarına göre küresel atık ticareti miktar olarak 182 milyon ton ile değer olarak ise yaklaşık 80 milyar Euro ile ifade edilmektedir.

Çevre mevzuatını dolanmak amacıyla 1980'li yıllardan başlayarak büyük artış gösteren gelişmiş ülkelerden az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere tehlikeli atık ihracının çevreye ve insan sağlığına zararlı etkileri sebebiyle tehlikeli ve diğer atıkların bertarafına ve sınır ötesi taşınımına ilişkin önemli sınırlamalar ve tedbirler öngören Tehlikeli Atıkların Sınırlar Ötesi Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi 1989 yılında kabul edilmiştir. Sözleşme AB müktesebatına ilk olarak 1993 ve 2006 yıllarında kaleme alınan tüzükler vasıtasıyla aktarılmış ve 11 Nisan 2024'te tamamlanarak kabul edilen 2024/1157 Sayılı AB Atık Sevkiyatı Tüzüğü ile mevcut mevzuat geniş kapsamlı bir düzenleme ile tadil edilmiştir. 2026 yılından başlayarak kademeli olarak uygulanacak Tüzük Basel Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda, AB ülkeleri, OECD üyesi ülkeler ve OECD üyesi olmayan ülkeler bakımından bir ayrımı esas alarak, tehlikeli atıkların bertarafı ve sınır ötesi taşınımı hususunda kapsamlı bir rejim öngörmekte, tehlikeli atıkların sınır ötesi taşınımını bazı haller bakımından kısıtlamak bazı haller bakımından ise tamamen yasaklamakta, taşınıma izin verilen haller bakımından ise belirli prosedürler tesis etmektedir.

AB'nin ihraç ettiği atıkların yaklaşık üçte birinin ülkemize taşındığı göz önünde bulundurulursa, yeni AB Tüzüğünün Türkiye bakımından önemli etkileri olacağı açıktır. Bu çalışma ile söz konusu değişiklikler ana hatlarıyla incelenerek, söz konusu atıkların çoğunlukla deniz yoluyla taşınacağı göz önünde bulundurularak, deniz yoluyla tehlikeli madde taşınmasına ilişkin hukuki rejimler ile bağlantılı olarak yeni tüzüğün deniz ve çevre hukuku bakımından etkileri değerlendirilecektir. (**257 kelime**)

Anahtar Kelimeler: Tehlikeli atık taşınımı, AB Atık Sevkiyatı Tüzüğü, Deniz yoluyla tehlikeli madde taşınması

[*] Dr. Ögr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Deniz Hukuku Anabilim Dalı, selimciger@sdu.edu.tr / cigerselim@gmail.com, ORCID-ID: 0000-0002-7546-7612

RECENT CHANGES IN EU WASTE SHIPMENT LAW WITH THE EU 2024/1157 WASTE SHIPMENT DIRECTIVE AND ITS IMPACT ON TÜRKİYE

Selim CİĞER*

ABSTRACT

As a result of economic growth and the proliferation of industrial activities, there has been a significant increase in the amount of waste generated worldwide. According to 2018 figures, the global waste trade is quantified at 182 million tons and valued at approximately 80 billion euros.

Due to the harmful effects of hazardous waste exports from developed countries to less developed and developing countries—an issue that has surged since the 1980s as a way to circumvent environmental legislation—the Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal, which imposes significant limitations and measures on the disposal and transboundary movement of hazardous and other wastes, was adopted in 1989. The Convention was first incorporated into EU legislation through regulations drafted in 1993 and 2006, and the existing legislation was amended with comprehensive regulations under the Waste Shipment Regulation (Regulation No. 2024/1157) adopted on April 11, 2024. The Regulation, which will be gradually implemented starting in 2026, establishes a comprehensive regime for the disposal and transboundary movement of hazardous wastes in line with the provisions of the Basel Convention, based on a distinction between EU countries, OECD member countries, and non-OECD countries. It restricts the transboundary movement of hazardous wastes in certain cases, completely bans it in others, and establishes specific procedures for cases where such movement is permitted.

Considering that approximately one-third of the waste exported by the EU is transported to Türkiye, it is clear that the new EU Regulation will have significant consequences for Türkiye. This study will examine the aforementioned changes in a general context and evaluate the effects of the new regulation from the perspective of maritime and environmental law, particularly in connection with the regime dealing with the carriage of hazardous and noxious goods. (295 kelime)

Keywords: Hazardous waste, EU Waste Shipment Regulation, Carriage of hazardous and noxious goods.

* Assoc. Prof. Dr, Süleyman Demirel University Faculty of Law, Department of Maritime Law.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ'NİN EMSAL KARARI IŞIĞINDA (30.05.2024 T., 2023/1340 E., 2024/5473 K.) ZORUNLU DEPREM SİGORTASI

Serdar DEMİRCİ[*]

ÖZET

Deprem, neden olduğu can ve mal kayıpları dahilinde büyük yıkımlara ve kayıplara yol açan katastrofik bir risktir. Günümüz modern inşaat teknolojileri ve mühendislik bilimiyle deprem riskinin bazı ekonomik olumsuz sonuçlarını minimize edilebilir hale gelse de; deprem, ülkemiz açısından hâlâ gündemdeki acı yerini korumaktadır.

Doğal afet niteliği taşıyan depremin en azından ekonomik yıkımlarının önüne geçebilmek adına bir risk transfer mekanizması olan *"sigorta"*, 1999 Gölcük depremi sonrasında, ülkemizde de önemli bir enstrüman olarak görülmüştür. Doğal Afet Sigortaları Kurumu'nun (DASK) ihdası ile deprem sigortası zorunlu hale getirilmiş ve ihtiyaç halinde kullanılmak üzere reasürans korumasıyla birlikte ciddi bir fon tesisi sağlanmıştır. Buna karşın 6 Şubat Kahramanmaraş depremi akabinde, tazminat ödeme sürecinde yaşanılan sorunlar, zorunlu deprem sigortası özelinde DASK'ı tartışmaların merkezine taşımıştır. Nitekim DASK'ın kamu tüzel kişiliğini haiz münferit yapısı, özel statüsü, sosyal işlevi ve tabi olduğu özel mevzuatı, bazı hallerde farklı yorumları ve istisnaları beraberinde getirmektedir. Bilhassa sigorta bedeli ve poliçe yenilemeleri tazmin sürecinde DASK ile sigortalılar arasında ihtilaf konusu olmuş ve uyuşmazlıklar gerek Sigorta Tahkim Komisyonu'na gerekse adli yargıya taşınmıştır.

Konuya ilişkin Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 30.05.2024 tarih ve E.2023/13140 K.2024/5473 sayılı emsal kararında; *TTK'nın 1461 inci maddesi uyarınca, sigortacının sorumluluğunun sigorta bedeli ile sınırlı olup sigorta bedelinin, rizikonun gerçekleştiği andaki sigortalı menfaatin değerini assa bile, sigortacının uğranılan zarardan fazlasını ödemeyeceği, ayrıca ZDS Genel Şartları'nın B.3.1 maddesine göre, sigorta tazminatının, hiçbir durumda sigorta bedelinden fazla olamayacağı,* gerekçeleriyle, Sigorta Tahkim Komisyonu'nun güncel ZDS tarifesi üzerinden tazminat ödenmesi gerektiğine ilişkin davacı lehine vermiş olduğu kararı bozmuştur.

Bu çalışmada da, sigorta hukukunun genel ilkeleri çerçevesinde, zorunlu deprem sigortasına ilişkin söz konusu Yargıtay kararının eleştirisine yer verilmiş ve çözüm önerileri getirilmeye gayret edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Dask, Yargıtay, sigorta, zorunlu deprem sigortası, deprem.

[*] Dr. Ögr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku ABD., serdardemirci@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6450-9824.

IN LIGHT OF THE PRECEDENT DECISION OF THE 4TH CIVIL CHAMBER OF THE COURT OF CASSATION

(D. 30.05.2024., N. 2023/1340, 2024/5473)

COMPULSORY EARTHQUAKE INSURANCE

Serdar DEMİRCİ*

ABSTRACT

Earthquake is a catastrophic risk that causes great destruction and loss of life and property. Although some of the negative economic consequences of earthquake risk can be minimized with today's modern construction technologies and engineering science, earthquake still maintains its painful place on the agenda for our country.

After the 1999 Gölcük earthquake, "insurance", a risk transfer mechanism to prevent at least the economic devastation of earthquakes, which are natural disasters, was seen as an important instrument in our country. With the establishment of the Turkish Catastrophe Insurance Pool (TCIP), earthquake insurance was made compulsory and a significant fund was established with reinsurance protection to be used in case of need. However, following the February 6 Kahramanmaraş earthquake, the problems experienced in the compensation payment process brought TCIP to the center of the debate. As a matter of fact, TCIP's individual structure as a public legal entity, its special status, its social function and the special legislation to which it is subject bring about different interpretations and exceptions in some cases. In particular, the insurance amount and policy renewals have been the subject of disputes between TCIP and the insured during the indemnification process, and disputes have been brought to the Insurance Arbitration Commission and the judiciary.

In its precedent decision dated 30.05.2024 and numbered 2023/13140-2024/5473, the 4th Civil Chamber of the Court of Cassation reversed the decision of the Insurance Arbitration Commission in favor of the plaintiff on the grounds that the insurer's liability is limited to the sum insured and even if the sum insured exceeds the value of the insured interest at the time of the occurrence of the risk, the insurer shall not pay more than the loss incurred, in accordance with Article 1461 of the TCC, and in accordance with Article B.3 .1 of the General Terms and Conditions of the ACS, the Insurance Arbitration Commission reversed the decision of the Insurance Arbitration Commission in favor of the plaintiff that compensation should be paid based on the current ACS tariff.

In this study, within the framework of the general principles of insurance law, the Court of Cassation decision on compulsory earthquake insurance is criticized and an attempt is made to propose solutions.

* Assoc. Prof. Dr, Çankırı Karatekin University Faculty of Law, Commercial Law Department.

Keywords: Dask, Court of Cassation, insurance, compulsory earthquake insurance, earthquake.

145